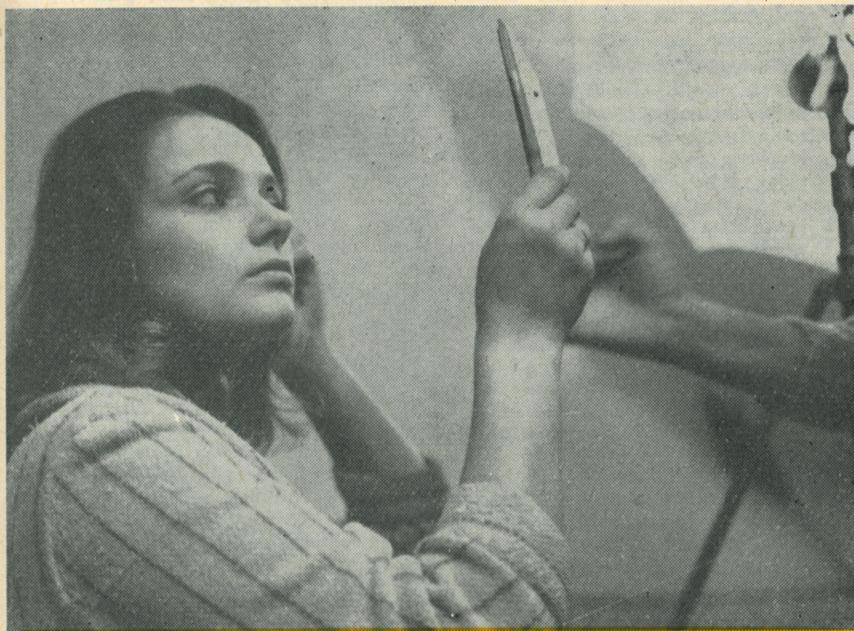

Zivot

KULTURNÉ SOCIÁLNÍ ČASOPIS

MAREC ♦ BŘEZEN ♦ MARZEC 1971 ♦ CENA 1 ZL.

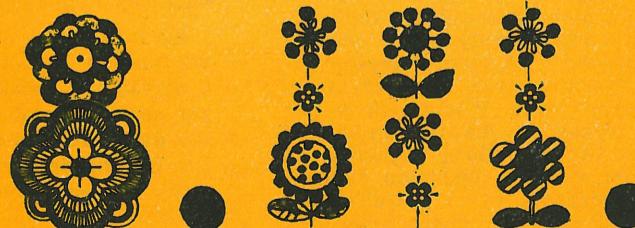
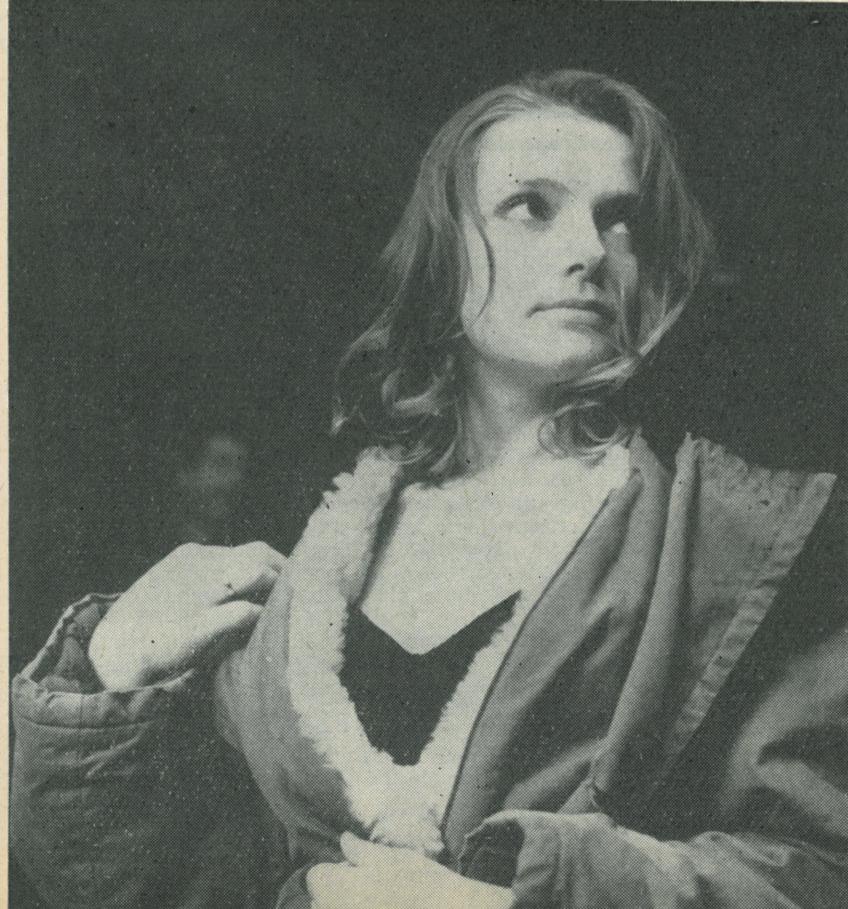
3.

ANNA SENIUKOVÁ sa narodila v Krakove, kde aj s vyznamenaním skončila štúdia na Štátnej vyskej divadelnej škole. Toto vyznamenanie sa pričinilo k tomu, že ju angažovali do najlepšieho krakovského divadla Teatr Stary. V tomto divadle pracovala pod vedením vynikajúcich režisériov. Vytvorila mnohé skvelé úlohy o.i. Panny v Nebožskej komedii od Z. Krasinského, Nataše v Troch sestrach od A. Čechova, Elinty v Mizantropovi od J. Moliéra. A. Seniuková je nadaná komička a keďže je aj dobrou speváčkou preto nečudo, že patrila k oporám aj dvoch krakovských kabaretov: Jamy Michalikovej a Wodewilu. Roku 1968 ju diváci zvolili za najlepšiu herečku Krakova a obdržala cenu — Zlatú masku. Do Varšavy sa prestahovala roku 1970, a začala učinkovať v divadle Ateneum v hre Rittnera Hlúpy Jakub. Teraz hrá v Kurdeszu od E. Brylla, Slúžkach J. Geneta a Peer Gyntovi od Ibsena. V lete odcestuje s touto poslednou hrou do Nórsku. Vo filme zatiaľ hrala iba epizodické úlohy, ale onedlho ju uvidíme v celovečernom filme Kardiogram, v ktorom hrá hlavnú úlohu. Pekné postavy vytvorila v televíznom divadle. Hrala o.i. v Americkej tragédii od T. Dreisera a v Madamé Bovary od G. Flauberta. Všetci, ktorí každú stredu sledujú v televízii osudy rodiny Forsytovcov, dobre poznajú jej hlas, ktorým hovorí Irena Forsytová. Čo sa týka súkromného života Anna Seniuková sa vydala 13. februára t.r. Neveri v nešťastnú trinástku, ba práve napäť — ako sama hovorí — toto číslo jej prináša štásie. V mene našich čítateľov jej srdečne ďakujeme za milé venovanie a pozdravy. Mnohí naši mladí čítatelia budú iste radi, ak vo svojich zbierkach budú mať podpis tejto nadanej herečky, ktorej pri tejto príležitosti želáme veľa úspechov v práci a v súkromnom živote.

Na snímkach dolu a hore Anna Seniuková počas natáčania filmovej drámy Kardiogram.

Snimky: Zofia Nasierowska a CAF

Medzinárodný
Deň Žien

VEC NÁS VŠETKÝCH

V zložitej situácii posledných týždňov každý deň prináša dôležité rozhodnutia; pozorujeme rýchly prechod od slov k činom. Je to charakteristické pre terajšie politické obdobie v našej krajine a vyplýva z obsahu a ducha VII. a VIII. pléna ÚV PZRS. Je výrazom toho, že nové vedenie strany a vlády chápae fažkostí a požiadavky spoločnosti. Najdôležitejším krokom po pamätnom 20. decembri bolo akiste rozhodnutie Politického byra ÚV PZRS a predsedníctva vlády o zrušení od 1. marca t.r. zvýšených cien na potraviny, zavedených pred dvoma mesiacmi, pričom však zvýšené najnižšie platy a dôchodky ostávajú v platnosti. Hoci k tomuto rozhodnutiu došlo v fažkej ekonomickej situácií krajiny, všeobecne sa považuje za správne a má ono veľký význam tak ekonomický ako aj politický a spoločenský. Má priamy vplyv na zlepšenie hmotných podmienok obyvateľstva a na celkové ovzdušie v krajine, uvoľnuje spoločenskú energiu pracujúcich.

Podľa vyhlásenia ministerského predsedu Piotra Jaroszewicza toto rozhodnutie umožnil predovšetkým dlhodobý úver Sovietskeho zväzu a črtajúce sa možnosti rozvoja chovu ošípaných a dobytka.

Zrušenie cien zvýšených 13. decembra min. roku, ktoré narušovali zásady spravodlivosti voči pracovníkom s najnižšími príjmami, čo sa stalo priamou príčinou známych udalostí na Pobreží, prejavov nevôle a nerytmickej práce zamestnancov iných podnikov, aj štrajkov v Lodži, splňa požiadavky pracujúcich. Pretrháva tragickej spojivo, ktoré viazovalo preddecembrovú ekonomickú politiku s novým smerom VIII. pléna, v ktorom strana a vláda neodkladá do budúcnosti riešenie neľahkých otázok, ale bežne využíva všetky existujúce možnosti, aby zlepšiť životnú úroveň pracujúcich a pripraviť perspektívny zmen k lepšiemu. Ekonomické následky zrušenia decembrového zvýšenia cien a mnohé iné sociálne zmeny, vrátane protiinflačných rozhodnutí o zmrazení cien, nielenže zastavilo rast životných nákladov, ale podstatne ich znížilo. Prejavuje sa to zvýšením kupnej sily obyvateľstva asi o 24 milárd zlôtých, ako to vypočítali ekónomi. Sú to teda výsledky cititeľné, a nemusíme byť ani ekónomi, aby sme vedeli, že musia byť okamžite kryté tovarom na trhu, ak nechceme narušiť jeho rovnováhu, čo by zapričinilo nevypočitatelné hospodárske komplikácie. Musíme si takisto uvedomiť, že udržanie terajších hmotných podmienok a ich zlepšenie bude závisieť od rastu národného dôchodku, ktorý si však skôr musíme vyprodukovať.

Aj keď plne doceňujeme význam úveru, ktorý Poľsku poskytol Sovietsky zväz, a ktorý štát určil na import potravín, musíme si povedať aj to, že na úver sa dlho žiť nemôže. Musíme si uvedomiť, že v situácii, keď krajina nemá rezervy, nestáci však iba dobrá vôle tých, ktorí rozhodujú. Je nevyhnutné, aby spoločnosť prijala tieto rozhodnutia v súlade so zámermi, ktoré sa nimi sledujú, ale je nevyhnutné takisto plniť úlohy, ktoré z nich vyplývajú.

Najdôležitejšia z nich je vyjadriť plnú dôveru a podporiť nové vedenie strany a vlády zvýšeným úsilím dokumentovaným solídnou pracou. Všeobecne vedomie, že tieto rozhodnutia sú správne a vyplývajú z existujúcich požiadaviek a možností pri realizácii programu načrtutného na poslednom pléne, programu, ktorý nášmu hospodárskemu životu vracia správnu rovnováhu a nevyhnutné proporce, neopiera sa o domnenky, ale o skutočnosti také, aké ony sú. Bez prikrašťovania, ale aj bez zveličovania.

V podmienkach socialistického zriadenia mimoriadny význam má ľovek a jeho práca. Nie sú a nemôžu mu byť lachostajné medzi ľudské vzťahy, podmienky v akých žije a pracuje, aké hodnoty vytvára, a ako sa ony využívajú. V tom tkvie aj hlavný význam zodpovednosti občana za osudy štátu, za uvedomelú prácu pre upevnenie krajiny a jej rozvoj, za rast blahobytu spoločnosti a teda aj za individuálny blahobyt, za zlepšovanie systému spoločenského a štátneho života. Túto nadriadenú úlohu pracujúcich konkretizujú uznesenia strany, vyplývajú z činnosti vlády, sú obsiahnuté v základoch nového poriadku, ktorý tvoríme teraz, v takej fažkej situácii a s takým úsilím. V tom celkom iste tkvie význam výzvy prvého tajomníka ÚV PZRS Edwarda Giereka, ktorú adresoval na poslednom pléne všetkým občanom ľudového Poľska bez rozdielu, výzvy o ďalšiu pomoc a vlastenecké úsilie pre dobro našej krajiny a jej občanov.

Je to výzva strany adresovaná celej spoločnosti, teda celkom iste aj nám, poľským občanom českej a slovenskej národnosti. Je to výzva k spoločnému riešeniu úloh, ktoré si spoločne kladieme, od ktorých najviac závisí. Výzva k tomu, aby si každý uvedomil, že aj tie najlepšie programy a rozhodnutia, sa musia stretnúť s realitou, ktorá sa má te-

raz prejaví v podobe zvýšenej priemyselnej a poľnohospodárskej produkcie, na ktorú čaká domáci trh a export nevyhnutný pre naše hospodárstvo.

Preto príkazom chvíle je: nevyhnutná občianska disciplína, vytváranie nových možností, spojenie úsilia centrálnych orgánov s úsiliom robotníka, rolníka a inteligenta, všetkých zložiek administratívy a spoločenského života, zvýšené a každodennou prácou potvrdené upevňovanie všetkých prvkov ľudovej moci.

Uvedomelou odpoveďou všetkých pracujúcich na túto výzvu sú činy a výrobné záväzky v celej krajine. V tomto všeobecnom spoločenskom pretváraní programu strany na činy nemôžu a nebudú chýbať pracujúci našich národnostných menších. Hovoria o tom listy, mnohé listy, ktoré dostávame. Hoci chápeme aj to, že niekto nám môže povedať — už sme sa zaväzovali, že budeme svojpozemne pracovať. Teraz nás opäť nahovárate... Áno vrele nahovárame. Robíme tak presvedčení, že každá dodatočná iniciatíva je štátu potrebnejšia, lebo je hlavnou zárukou realizácie úloh, s ktorými spájame odôvodnené nádeje. Dôležité sú totiž efekty zvýšenej práce na každom pracovisku. Potrebujeme ich najmä teraz, keď si uvedomujeme, že nás blahobyt nám nikto nepodaruje a že ho nedosiahneme cestou uvoľňovania spoločenskej disciplíny, znižovania pracovnej efektívnosti alebo plnenia požiadaviek, na ktoré ešte nemame krytie v rezervách. Pred nami je iba jedna cesta — plniť tie povinnosti, ktoré sú údelom každého občana. Touto cestou musíme ísť všetci, ak sa nechceme dostat späť.

Chyby preddecembrovej politiky vtedajšieho vedenia strany odhalené na VII. a VIII. pléne boli prísné ale spravodivo posúdené. Nikto tiež netají, že napriek schváleným opatreniam mnohé pôlčivé hospodárske a spoločenské problémy ostávajú ešte nevyriešené. Píšu nám o tom vo svojich listoch aj naši čitatelia. Vyjadrujú v nich na jednej strane uspokojenie a podporu pre zmeny, ktoré práve prebiehajú, a na druhej strane znepokojenie nad ešte nevyriešenými otázkami, ktoré by mali riešiť miestne inštitúcie, ale aj nad takými problémami, ktorých význam prekročuje miestny rámec. Všetkým týmito otázkami sa budeme obširne zaoberať na stránkach nášho časopisu. Chceme však zdôrazniť, že v podmienkach možnosti krajiny, ktoré sú presne vymedzené, riešenie mnohých problémov závisí od prostriedkov, ktoré máme. Zmena týchto podmienok si vyžaduje úporúnciu prácu nás všetkých. A práve preto je potrebná naša spoločná, efektívnejšia práca. Iba vtedy vytvoríme lepšie perspektívy, keď zvítazí zdravý úsudok, vlastenecká zodpovednosť a hospodárska starostlivosť. Ak každý z nás odpovie na výzvu strany usilovnou prácou na svojom pracovisku.

Za 26 rokov trvania ľudového Poľska dokázali sme, že sme schopní tvorivého úsilia, že vieme obetavo a dobre pracovať. Pod vedením strany sme vytvorili solídne základy moderného hospodárstva. Zmenili sme hospodársku mapu krajiny, zmenili a rozšírili spoločenské obzory, máme mnohých vysokokvalifikovaných pracovníkov. Napriek tomu bolo obdobie, keď narastali rozpory v našom hospodárstve a spoločenských vzťahoch, keď sme vždy nemohli využívať dosiahnuté výsledky v takej miere, v akej by sme boli mohli.

Teraz vstupujeme do novej etapy diskontovania našich výsledkov v procese tvorenia moderného hospodárstva riadeného moderným spôsobom. Začíname ju z pozície jednej z dvadsiatich priemyselne najvýspejších krajín sveta a z pozície člena spoločenstva socialistických krajín, čo nielen zaistuje našu bezpečnosť, ale aj členstvo v skupine štátov rozvíjajúcich sa rýchlejšie ako ostatný svet, čo umožňuje pokračovať vo zveľaďovaní našich socialistických výsledkov.

Sú tu aj nové spoločenské úlohy pre našu organizáciu — Kultúrnu spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, úlohy zavádzajúce vytvárať správne ovzdušie, priaznivé pre rozvíjanie uvedomenia a spoločenskej iniciatívy medzi členmi Spoločnosti. Krajina totiž potrebuje predovšetkým efektívnu prácu nás všetkých, ako najväčšiu hodnotu spoločenského života, akú nam diktuje čas a objektívna nevyhnutnosť stáleho pokroku modernej spoločnosti a súčasného štátu. V tomto spoločnom úsilií každý má možnosť sa prejaviť a uplatniť, treba iba začať u seba a okolo seba plniť súvoje úlohy a povinnosti. Veď chceme sa mať lepšie, a chceme to najlepšie pre naše deti. A veľké veci vznikajú práve z našej vlastnej, spoločnej, každodennej práce.

Marszałek Sejmu Dyzma Gałaj
(FOTO CAF-Matuszewski)

Ze Sejmové tribuny

mierze Olszowského (PSDS) a ministra potravinárskeho príemyslu a výkupu Emila Kolodzieje (SLS).

Návrhy změn v letošním hospodárskom plánu, jež byly predmetom jednania poslancov, vyplývají z konkretizácie posledních usnesení strany a sú podložený zásadou spojovat ekonomický pokrok s pokrokom spoločenským. Smiešuji k plynulejšimu spoločensko-hospodárskemu rozvoju země a ke zvýšení životní úrovně společnosti. Na rozdíl od politiky minulých let, kdy převládal vzrůst výroby a národního důchodu, otázky spotřeby a zlepšení hmotné situace pracujícího lidu dnes stojí v popředí. Samozrejme, že nejde pouze o formální přestavení pořadí, ale o to, aby hlavními směrnicemi pro politickou linii strany a vlády bylo zaspokojení potřeb společnosti. Patřičné zákroky již byly učineny a budou následovat další změny, nastíněné v návrhu změn v letošním plánu.

Prvky korekty NHP jsou udány změnami v mzdovém systému, zvýšením dodávek zboží z dodatečné výroby, přestavením výrobního programu k dobré průmyslu vyrábějícího pro trh, určitými přesuny ve struktuře a výši investic, čímž budou sníženy ty nejméně efektívni a dále rozšíření programu býtové výstavy a služeb. Stejně směřují i změny v letošním státním rozpočtu. Jsou to tedy změny zásadní a vyžadují moderní způsob řešení problémů společensko-hospodárského rozvoje.

S uspokojením nutno také uvítat skutečnejší boj s projevy nehospodárnosti, omezení reprezentačních výdajů a výdajů na administraci, zatížení většími daňemi osob nebo skupin s nadmernými výdělkami a konečně přístup k řešení problémů lidí vedoucích cizopasný způsob života.

Návrh změn v letošním plánu je programem krátkodobým, kdežto práce na plánu 1972 — 75 bude uskutečňovat Státní plánovací ko-

Námestci maršálka Sejmu Halina Skibniewska a Andrzej Werblan (Foto CAF — Matuszewski)

OTÁZKY MĽADÝCH

Tento rok v februári počet obyvateľov PLR narodených už v ľudovom Poľsku prekročil polovicu celkového počtu obyvateľov. Súvislosť tohto faktu s novým, modernejším názorom na úlohu mladého pokolenia na našom štáte formulovaným vo februári na VIII. pléne ÚV PZRS celkom iste nie je náhodná. Ale nie je ani náhoda, že program načrtnutý na tomto pléne je v značnej miere adresovaný priamo mládeži. Jednoducho pre ďalší rozvoj krajiny sa stalo nesmierne dôležité, aby sme správne vyriešili problémy mladého pokolenia a za také ich uznalo nové vedenie strany.

VIII. plénum ÚV PZRS v hlavných rysoch náčrtlo program činnosti strany na najbližšie roky. Slúbilo okrem iného začať prácu nad perspektívny plánom rozvoja Poľska na najbližšie desaťročie. Je charakteristické, že jeden z hlavných dôvodov práve takého plánovania je nevyhnutnosť prihliadať na fakt, že v najbližších rokoch v Poľsku stane sa dospelou najvyššia vlna prírastku, mladého pokolenia narodeného po vojne. No nemenej dôležité sú aj iné dôvody. Najbližších desať rokov bude totiž obdobím, v ktorom Poľsko prejde od priemyselnej revolúcie k vedecko-technickej revolúcii, a to v podmienkach, keď rýchly rozvoj iných krajín nás bude nutiť k silnej súťaživosti.

Námestek maršálka Sejmu Bolesław Rumiński s členom Státní rady Mieczysławem Moczarem (Foto D. Rago)

mise. Budou povoleny zvláštne komise expertov a skupiny, jejichž úkolem bude zkoumání zvláště významných problémov, mezi jinými týkajících se systému řízení.

Diskuse poslanců, ktorá probíhala v ovzduší konkretnosti a realismu ukázala také, že hlavním zdrojem znásobení našeho príjmu môže byť predevším zvýšené výrobné úsilí. Nejvýši rezerva tkví totiž ve větším využití společenské energie. Je tedy nutné umožniť celé veřejnosti spoluúrozhodovať o záležostech týkajúcich se rozvoje země a zajistit společenskou kontrolu provádění těchto rozhodnutí. Nutné je zvýšení občanského uvědomení, zvýšení pracovního úsilí a obětavosti, účast každého z nás ve společenském a hospodářském životě státu, pro úspěšné uskutečňování vytýčených cílů. Je nutno také zásadně zlepšit organizaci práce a moderní způsob řízení a vedení na všech stupních: od továrny k článkům státní administrativy. Zádná racionalní myšlenka nebo iniciativa nesmí být zlehčována.

Při pojednávání nutnosti změn v mnoha odvětvích bylo ze sněmovní tribuny prohlášováno, že budou uskutečňovány na půdě a v rámci neměnitelných, ideologických a politických zásad. Bude se pokračovat v generální linii výstavby socialismu za podpory pevného základu vedoucí úlohy strany a internacionálního spojenectví se Sovětským svazem. Byla dále zdůrazněna nutnost zesílení úlohy všech zastupitelských institucí našeho zřízení.

A. A.

Bývalý a nový předseda Sjezdové lidové strany: námestek předsedy Státní rady Stanisław Gucwa s poslancem Czesławem Wycechem (zleva). (Foto D. Rago)

NOVÍ PRVÍ TAJOMNÍCI V LODŽI - KRAKOVE • VRATISLAVI

Dňa 16. februára t.r. konalo sa v Lodži plenárne zasadanie Lodžského výboru PZRS, ktorého sa zúčastnil člen Politického byra a tajomník ÚV PZRS Stefan Olszowski. Plenum prijalo rezignáciu Józefa Spychalského na funkciu prvého tajomníka LV PZRS a člena exekutívnej LV. Za prvého tajomníka LV bol zvolený Bolesław Koperski.

Dňa 17. februára t.r. konalo sa plenárne zasadanie Vojvodského výboru PZRS v Krakove, ktorého sa zúčastnil člen Politického byra a tajomník ÚV PZRS Józef Tejchma. Prvý tajomník VV PZRS v Krakove Czeslaw Domagala predložil plénu žiadosť o preloženie do inej práce. Vojvodský výbor súhlasil s jeho prosbou a vyjadril Cz. Domagalovi poďakovanie za jeho dlhorodený prácu v tejto funkcií. Za prvého tajomníka VV PZRS v Krakove bol zvolený Józef Klasa, do-

terajší velvyslanec PLR na Kube, stranický a štátny činiteľ. J. Klasa pochádza z krakovskej dediny, kde po oslobodení pracoval v družstevníctve a vo Zväze dedinskej mládeže „Wi-ci“. Po diplomaticko-konzulárnych štúdiach na Hlavnej škole zahraničných služieb, zastával mnohé stranické funkcie, pracoval na ministerstve zahraničných vecí a v diplomatických službách.

Dňa 20. februára t.r. konalo sa plenárne zasadnutie VV PZRS vo Vratislavi, ktorého sa zúčastnil člen Politického byra a tajomník ÚV PZRS Jan Szydlak. Z ohľadu na to, že doterajší prvý tajomník VV Władysław Pilatowski prešiel do inej zodpovednej práce, plenum ho uvoľnilo z tejto funkcie. Zároveň plenum zvolilo za prvého tajomníka VV PZRS vo Vratislavi Ludwika Droždža, doterajšieho ekonomickejho tajomníka VV vo Vratislavi. L. Droždž je dlhorodený skúsený stranický činiteľ. Predtým, ako bol zvolený za ekonomickejho tajomníka vo Vratislavi (1964), bol ekonomickým tajomníkom VV PZRS v Poznani.

Ide teda o to, aby sme zaujali čestné miesto medzi inými.

Je zrejmé, že na túto výzvu môže odpovedať predovšetkým mladé pokolenie. Väčšie využitie energie, kvalifikácií a obetavosti tohto pokolenia je základnou podmienkou, ako urýchliť rozvoj Poľska. „Nie je to však iba otázka vytvárania nových pracovných príležitostí — hovoril Edward Gierek na VIII. pléne, — ktorých v uplynulej päťročnici vznielo asi pre 1,500,000 ľudí, a ktorých v tejto päťročnici musíme zaistíť 1,900,000. Je to predovšetkým problém, ako načrtuť perspektívky ďalšej socialistickej výstavby a účasť mladých na tejto výstavbe a ukázať im tieto perspektívky“.

Práve nedostatok takto jasno načrtutých perspektív pre mládež bol v období posledných rokov jedným z charakteristických javov narastajúcej politickej a spoločenskej krízy. Prekonanie tejto krízy nám umožní nový pohľad na požiadavky mladého pokolenia a na výchovné úlohy celej spoločnosti. Zásada schválená na VIII. pléne ÚV PZRS a odteraz platná: stále zlepšovať životné a pracovné podmienky v priamej súvislosti s rastom produkcie a efektívnosti práce, posudzovaná z hľadiska aktuálnych požiadaviek mládeže, nútí nás

venovať mimoriadnu pozornosť niektorým problémom, ktoré si vyžadujú urýchlené riešenie. Ide nielen o lepšie uspokojovanie hmotných a kultúrnych požiadaviek mládeže ako celku, ale aj v aktuálnej situácii Poľska o venovanie väčšej pozornosti špecifickým problémom jej veľkej časti súvisiacim s masovým vstupovaním mládeže do práce a vstupom do samostatného života. Pre týchto mladých ľudí pôvodným problémom ostáva bytový problém. Doteraz perspektíva dostať by bola v mnohých mestách na mýle vzdialenosť, čo nemalo dobrý vplyv na stabilizáciu mládeže a najmä na stabilizáciu mladých rodín. Nové vedenie strany na VIII. pléne uznalo tieto životné starosti za hodně najvyššej pozornosti a preto sa obrátilo tak na odborníkov, ako aj na mládežnícke organizácie, aby vzali patronát nad bytovou výstavbou tak v mestách, ako aj na vidieku. Tento patronát dňa 15. februára t.r. prijal ZSM (ZMS), ktorý vyzpracúva podrobný plán jeho realizácie. Okrem iného Zväz sa vrátil k zanechanej konceptii budovania sídlisk mladých samotnou mládežou.

Perspektív moderného rozvoja Poľska môžu byť o to bližšie, o čo vyššie odborné kvalifikácie nadobúdne mládež. Uvedomenie si týchto potrieb

hy s pocitom plnej zodpovednosti za osudy našej vlasti a socializmus. Ide o to, aby všetky zložky a organizácie strany pristupovali k nim rovnako vážne“.

Táto celostranická debata je dobrým vzorom pre celu spoločnosť, vzorom úprimnej, kritickej a tvorivej diskusie, v ktorej okrem kritiky je miesto aj na samokritické posudky. Jej dominantou je starostlivosť členov strany o doslednú realizáciu úloh, ktoré strana predložila pre dnešok a pre zajtrašok.

Tisíce ľudí s prejavom starostlivosti hovoria o tom, aby naša strana lepšie plnila úlohu vedúcej politickej sily národa v našej krajine, úlohu inšpirátora a organizátora socialistickej výstavby. V tejto širokej diskusii sa prakticky realizuje zásada vnútrostranickej demokracie. Zmysel tejto zásady spočíva v tom, že každý člen strany svojim hlasom, svojou mienkou môže vplyvovať a prispievať k správnemu usmerneniu práce organizácie a celej strany.

STRANA PO VIII. PLÉNE

Najdôležitejšou vecou v súčasnom ovzduší v strane je fakt, že rozvoj vnútrostranickej demokracie nie je iba formálne zarúčený, obsiahnutý v stanovách strany, ale mení sa na živú prax v pôsobnosti každej stranickej organizácie. V ovzduší vnútrostranickej demokracie sa teraz preveruje hodnota stranických činiteľov, kontroluje sa ich postoj, ich schopnosti a možnosti plnenia zodpovedných povinností. Vládne všeobecné presvedčenie o nevyhnutnosti prehľbovania mechanizmu demokratickej pôsobnosti na každom pracovisku, v každom prostredí, v každej základnej organizácii v meste a na vidieku, vo všetkých zložkách strany.

Zároveň na stranických schôdzach a poradách prevláda názor, že súrnou

úlohou každej stranicej organizácie malo by byť rýchle vypracovanie programu pôsobnosti, v súlade so smernicami vytýčenými na VIII. pléne ÚV.

Stranické organizácie realizujú slová prvého tajomníka ÚV, ktorý vyzýval, aby konkretizoval postoj k novým úloham, hlboko analyzoval doterajšiu prácu, uvažovať o tom, čo robí, aby tieto úlohy boli dosledne a rýchle uvádzané do života.

Realizácia programu strany je nie len vecou straníkov, ale aj každého občana. Uvádzame na tomto mieste slová Edwarda Giereka, ktoré povedal na spomínamej porade so stranickým aktívom hlavného mesta:

„Nesmierne dôležita je disciplína a zodpovednosť každého straníka a každého občana. Keď hovoríme o zodpovednosti, predovšetkým sami mali by sme byť zodpovední, keď hovoríme o disciplíne, predovšetkým sami mali by sme byť disciplinovaní, keď hovoríme o svedomitosti, predovšetkým sami mali by sme byť svedomi. Pracujeme pre seba, výsledky našej práce slúžia nám všetkým. Ak niekto zle pracuje, ak produkuje zlé tovary, ak zle plní zverené úlohy musí si uvedomiť, že pácha spoločensky škodlivý čin.“

Úprimná a zodpovedná diskusia, aká prebieha v strane je zbavená akýchkoľvek deklarácií a prázdných slov. Je to diskusia strany, skúsenej svojimi kolektívными vedomosťami, strany, ktorej sú blízke záujmy pracujúcich.

Možno mať istotu, že táto diskusia upevňí rady strany a prispeje k tomu, že oblastné stranické organizácie vyjdú z bludného kruhu administatívy, že sa zmenia na pulzujúce strediská hospodárskej, spoločenskej a kultúrnej iniciatívy. Lebo strana neznamená zastúvanie administrativy.

To, čo sa deje v strane je vecou každého z nás. Zásady demokratického centralizmu, rozvoj demokracie, nehátenie, tvorivej diskusie mali by byť zavedené do každej spoločenskej organizácie, do celého našeho hospodárskeho, spoločenského a kultúrneho života. Podobne ako v strane, tak aj všade, teda aj v našej českej a slovenskej menšine v Poľsku vládne všeobecné presvedčenie, že dnes najdôležitejšie sú činy, práca na každom úseku, v továrnach, v škole, na gádzovstve, v spoločenskej práci našej Spoločnosti.

W. T.

terajší velvyslanec PLR na Kube, stranický a štátny činiteľ. J. Klasa pochádza z krakovskej dediny, kde po oslobodení pracoval v družstevníctve a vo Zväze dedinskej mládeže „Wi-ci“. Po diplomaticko-konzulárnych štúdiach na Hlavnej škole zahraničných služieb, zastával mnohé stranické funkcie, pracoval na ministerstve zahraničných vecí a v diplomatických službách.

* * *

Dňa 20. februára t.r. konalo sa plenárne zasadnutie VV PZRS vo Vratislavi, ktorého sa zúčastnil člen Politického byra a tajomník ÚV PZRS Jan Szydlak. Z ohľadu na to, že doterajší prvý tajomník VV Władysław Pilatowski prešiel do inej zodpovednej práce, plenum ho uvoľnilo z tejto funkcie. Zároveň plenum zvolilo za prvého tajomníka VV PZRS vo Vratislavi Ludwika Droždža, doterajšieho ekonomickejho tajomníka VV vo Vratislavi. L. Droždž je dlhorodený skúsený stranický činiteľ. Predtým, ako bol zvolený za ekonomickejho tajomníka vo Vratislavi (1964), bol ekonomickým tajomníkom VV PZRS v Poznani.

Stalo sa základom návrhov zmien v systéme školstva zahrnutých do programu načrtutého na VIII. pléne. Základným predpokladom tohto systému je dosiahnutie, aby sa ešte v tomto desaťročí stredné vzdelanie stalo všeobecným, čo priniesie celý rad konzervatív, no najmä nevyhnutnosť ďalšej výstavby vysokých škôl. Taký výchovný program mladého pokolenia má prvýkrát vzniknúť na základe prác skupiny najvýznamnejších odborníkov z rôznych odvetví, na čele ktorej je významný sociológ prof. J. Szczepański. Túto pracovnú skupinu zriadiло ministerstvo školstva. Správca, ktorý vypracuje táto skupina odborníkov o situácii a problémoch mladého pokolenia a o navrhovaných zmenach školského systému budú konfrontovať s názormi samotnej mládeže na tieto otázky. Návrh programu vypracovaný takýmto spôsobom bude po prvýkrát predmetom rokovania Ústredného výboru PZRS. Hoci práce nad návrhom takého programu sa iba začali, ich smer už bol zreteľne konkretizovaný. Ide o koncentrovanie celého výchovného úsilia na to, aby sa medzi mládežou vytvorilo ovzdušie úcty k dobrej, čestnej práci.

M. J.

LENIN O VĚDĚ

Lenin se velmi živě zajímal o otázky vědy a techniky, dokonce i v těch nejdramatičtějších letech sovětské vlády. V jednom ze svých posledních článků, uveřejněných v Pravdě v březnu roku 1923, požadoval „aby věda opravdu byla v krvi, aby se plně stala nutnou součástí každodenního života“.

SSSR

Národy Sovětského svazu stojí před XXIV. sjezdem KSSS, který vytyčí novou etapu rozvoje státu. Sjezd bude zahájen 30. března, téměř přesně k pátému výročí předcházejícího sjezdu (28.III.1966). Ctyřidvacátý sjezd bude reprezentovat čtrnáct milionů členů a kandidátů KSSS. Po obvodních a oblastních konferencích se předsjezdová kampaň soustředila na republikánské sjezdy. Počátkem března, jako poslední, zvolily delegáty na sjezd stranické organizace Moskvy a Leningradu.

Podle průběhu předsjezdové kampaně a na základě četných publikací již dnes lze říci, že ještě ve větším stupni než dosud bude věda a využívání jejich poznatků v technice a v každodenní praxi hlavním činitelem, ovlivňujícím život Sovětského svazu. Vedle uveřejňujeme zdaleka nevyčerpávající (z nutnosti) stručný přehled úspěchů sovětské vědy, které byly dosaženy v posledních letech. A ještě několik údajů o území a obyvatelech SSSR:

Territorium Sovětského svazu zaujímá povrch 22 402 000 čtverečních kilometrů, jejž před Velkou říjnovou revolucí obývalo 159 milionů obyvatel. Dnes má 242 milionů obyvatel, z toho obyvatelé měst činí 56 procent. V roce 1913 dělnici a pracující inteligence tvořili 17 procent z celkového počtu obyvatel, v roce 1959 — 68,3 procenta a v roce 1969 — 78,4 procenta. V důsledku přirozeného vzrůstu počtu městského obyvatelstva a snížení počtu obyvatel venkova činili kolchozničtí v roce 1959 31,4 procenta a po deseti letech 21,6 procenta.

196 milionů osob, čili 81 procent dnešních obyvatel SSSR, se narodilo již po revoluci. 46,1 procenta obyvatel SSSR tvoří muži a 53,9 procenta ženy. Tento procentový podíl je charakteristický pro starší ročníky a je následkem druhé světové války. V posledních letech se rodí více chlapčeků než holčiček. Průměrná délka života obyvatel SSSR v poměru k předrevolučnímu období se prodloužila z 32 let na 70 let.

KAŽDÝ TRÍSTÝ OBYVATEL

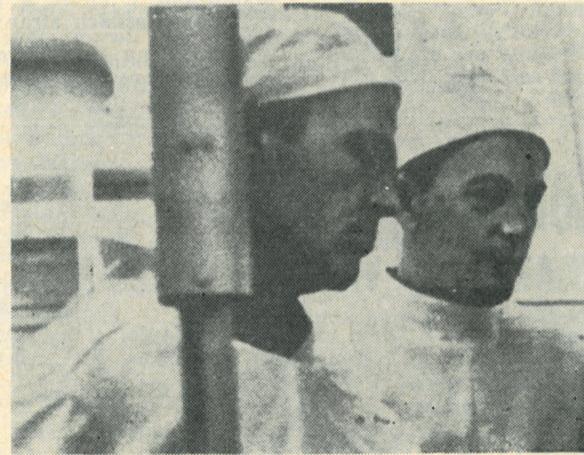
Nejdůležitější podmínkou úspěchů na úseku vědy je vytvoření početného a dobře připraveného kádra vědců. V SSSR ho v současné době tvoří 870 000 osob. Každý třista obyvatel Sovětského svazu pracuje tedy ve vědeckých ústavech. Počet vědeckých pracovníků se zdvojnásobil v letech 1949—1959. Další zdvojnásobení se uskutečnilo v průběhu pěti let, a v odvětví fyziky během čtyř let. Pro srovnání uvádíme, že počet obyvatel Sovětského svazu se zdvojnásobil teprve v průběhu 70 let. Takové úspěchy ve výchově vědeckých kádrů umožnily systém všeobecného vzdělávání společnosti. V roce 1969 se v SSSR učilo 78 milionů lidí. Plány výuky počítají se zvýšeným požadavkem na matematiku. Již v mateřských školách se venují tři hodiny týdně na osvojení dětí s elementárními matematickými pojmy a jednoduchými konstrukčními pracemi. Ve všech třídách sovětské desítky se matematika vyučuje v rozsahu šesti hodin týdně. 49,1 procenta všech studentů (údaje z roku 1966) studuje technické a matematicko-fyzikální obory (v USA pouze 29 proc.). Výdaje na vědecké výzkumy procentuji velmi vysoko. Přímé zisky, plynoucí z využití vědeckých výzkumů desetinásobně převyšují částky, které na ně byly vynaloženy.

Vzrůst počtu vědeckých pracovníků v SSSR v letech 1959 — 1969

MOUDRÉ DCERY MOSKVY

— takovým mazlivým jménem nazvali obyvatelé hlavního města šest vědeckých středisek, která byla umístěna v blízkosti Moskvy. Nejznámější je Středisko pro jaderný výzkum v Dubně, v němž pracují vědci ze všech socialistických států. Akce-

Michal Michajlov z Bulharska a Andrzej Zieliński z Polska pracují v Dubně

lerátor protonový, který zde byl instalován v roce 1957, a který napájí molekuly hmoty energií 10 miliónů elektronovoltů, umožňuje lepší průzkum hmoty. Fyzici z Dubné vynalezli v roce 1966 104. prvek Mendelejevovy tabulky, který nazvali krčatovium, podle jména jednoho ze sovětských tvůrců jaderného výzkumu. Po dvou letech sovětí polští a vietnamští vědci odhalili a popsali nové jaderné rozpady.

Akcelerátor v Dubné byl pouze krátce největším vědeckým přístrojem fyziků. Předstihl jej synchrotron protonů v Sjerpuchově, kde se zkouná chování molekul hmoty, jež jsou napájeny energií 70 miliard elektronovoltů. Vytvořit taková výzkumná pracoviště si mohou dovolit pouze ty největší průmyslové a technologické velmoci na světě. K výstavbě sjerpuchovského akcelerátoru přispělo přes tisíc výzkumných ústavů a průmyslových podniků.

Také laboratoře vyžadují obrovské náklady. Mimo to se vyplácí, když ne hned, tedy v nejbližší budoucnosti. Sovětský vědec Budker je toho názoru, že molekulární proudy, vytvářené v akcelerátořech, jsou univerzálními dělníky: mohou naházet nerosty, sterilizovat léky, chránit potraviny a semena před škodlivými bakteriemi. Mohou přenášet energii do velkých vzdáleností a sondovat silně vrstvy hmoty. Malé akcelerátory jsou velmi užitečné v průmyslu. Novosibirske oddělení Akademie věd SSSR jich prodalo během tří let za částku 15 milionů rublů.

ENERGIE Z ATOMU

V roce 1956 v Obninském v Kalugském obvodu byla uvedena do provozu jaderná elektrárna, první na světě. Od té doby byla v SSSR postavena řada různých jaderných reaktorů. Rozvoj jaderné energetiky má pro SSSR velký význam z ohledu na obrovské vzdálenosti mezi palivovými středisky a centry spotřebovatelů energie. Vedle velkých elektráren, takových jako Biełojská nebo Novovoroněžská, vznikají elektrárny se středním výkonem, které jsou velmi praktické pro menší průmyslové oblasti. A atomové elektrárny malých rozměrů typu „Sjever“, „Arbus“, a „TES-3“ lze přepravovat různými dopravními prostředky.

Zatím co se provádějí pokusy, jejichž cílem je nejvýhodnější atomový reaktor pro energetické účely, sovětí vědci již pomysleli na ovládnutí nových zdrojů energie. Jedním z nich je mohutná energie vystupující v tzv. čtvrtém hmotném skupenství — v plazmě. Její uvolnění je nesmírně složité a těžké, vyžaduje teploty dosahující několika milionů stupňů. V Ústavu jaderné energie SSSR byla již ve zvláštní aparatuře zvané „Tomak“ získána plazma na dobu zlomku vteřiny. Teplota i jádro plazmy byly vyšší, než jaké dosahují laboratoře americké.

V KOSMU

Od listopadu m.r. na Měsíci v oblasti Moře Dešťů (Mare Imbrium) se pochybuje první měsíční transportní vozidlo v dějinách kosmonautiky — „Lunochod-1“, dálne řízené ze Země. Lunochod pokračuje ve výzkumu, který byl zahájen sovětskými vědci před více než deseti léty.

Frederick August, Saský vojvoda, mal iba 26 rokov, když ho polští šlechtici v roce 1679 zvolili za polského krále. Mladík byl mocný, vyuvinutý a pekný, byl ale smělý a inteligentní, a proto dostal prezývku Múdry.

Jeho náruživostou byla literatura a okultismus, ale princ rád využíval všechny slasti, které život ponúkal. Ani jedna žena nedolala jeho čaru. Z takýchto milostných pletiek mal mnoho nemanželských detí, dnes už nevím, presne koňko ich bolo. Z nemanželských detí Fredericka Augusta bol najznámejší Maurice Saský, maršal Francúzská.

V roku 1701 žil August II. Múdry so svojou verejne uznanou maitressou, grófkom Kosselovou, vo Varšave, Náhodou vypočul, ako sa dôstojnici vyprávajú o pôvabe krásnej Francúzské Henriette Duvalovej. August hned prejavil želanie zoznámiť sa s ňou. Na druhý večer sa so svojím adjutantom posadil do hostince blízko svojho paláca. Usadili ho do separé, a o chvíľu prišla aj Henrietta Duvalová, ktorej adjutant predstavil kráľa ako vysokého dôstojníka. V rozhovore povedal August II. Henriette tak mnoho komplimentov, že sa mladá dáma začala čudovať.

Velmi sa ponášate na kráľa, ale ste taký milý, že si vás ani nevím predstaviť na trón — povedala Henrietta.

Chcel by som byť kráľom, aby som vám mohol dať všetko svoje bohatstvo — galantne odvetil August Múdry.

Bohatstvo ma nezaujíma, — hovorila Henrietta. — Keby som vás miloval.

vala, nemohlo by mi záležať na peniazo, iba na tom, aby ste ma milovali aj vy.

Nadšený August strhol zo svojej hľavy parochňu a roztrhol plášt, aby dáma videla, že je kráľ. Ked sa kráľovské insignie zaligotali, Henrietta už kráľ milovala... Bol už večer, kedy sa kráľ vrátil do paláca. Odvtedy Henrietta kaž-

POZORUHODNÉ ŽENY

ANNA ORZELSKÁ

dý večer prišla za ním do kráľovského paláca v mužskom preoblečení. Grófsku Kosselovú informovali tak, že je to politická návštěva, ale ona veľmi rýchlo zistila, že v mužských šatách prichádzá žena. Vzápäť vojsko švédského kráľa Karola XII. vtrhlo do Poľska, Grófska odišla do Drážďan. V júli 1702 poľská armáda aj August II. prišli do tohto mesta. Tu sa dozviedel, že mu Henrietta vo Varšave porodila dcéru a nazvala ju Annou. Kráľa táto novina veľmi nezaujímal. Bolo to čudné, lebo svoje nemanželské deti povýšil do šlachtického stavu a čiastočne ich aj uznal. Možno si myslieť, že niekto iný je otcem malej Anny.

Dlhé roky kráľ o Henriette a jej dcére Anne nič nepočul. Anna vyrastala u istého hostinského, kam ju matka dala na výchovu. Dievča bolo bystré, ambiciozne a chcelo sa dostat z týchto pomerov.

August II. po prvý raz videl svoju dcéru na dajakej vojenskej paráde, a toto stretnutie ním veľmi pohlo. Videlo sa mu, že vidí Henrietu z čias, kedy ju veľmi miloval. Od tej chvíle sa zmienila Annina budúcnosť. Kráľovským dekréтом z roku 1724 jej priznal titul grófsky Orzelské. Dostala od otca do daru krásny palác vo Varšave. Stala sa prvou dámou

porodila syna Karola Frederika. V ten istý deň přijala od svojho otca do daru diamantový ružu. Malý princ dostal osobný majetok nedaleko Lipska. Ale svojho starého otca nikdy nevidel. August II. Múdry zomrel 1. februára 1733.

Tým sa skončili aj šťastné roky Orzelskej. Opustili ju ľudia, ktorí sa jej držali len preto, že mala mocného otca. Ako prvý ju zanechal manžel, lebo už nemal možnosť získať na poľskom dvoře zvučný titul. Nový kráľ Poľska zabavil všetky klenoty a zrušil všetky tituly, ktoré Anna dostala od svojho otca. Nešťastná grófska odišla do Benátok, a tam vychovávala svojho syna.

Jej brat Maurice Saský jej často písal a posielal peniaze, ktoré mu dával francúzsky kráľ Ludovít XI. na výchovu Anninho syna. V roku 1746 povýšil Maurice synovca Karola Frederika na veliteľa kráľovského streleckého pluku. Anna často navštěvovala svojho brata a zohrala významnú úlohu pri uskutočnení sobáša svojej netere Márie Jozefiny Saskej so synom Ludovítom XV. — budúcim kráľom. Márie Jozefína sa neškôr stala matkou troch kráľov: Ludovít XVI., Ludovít XVIII. a Karola X. Pre klebety Anna opustila Francúzsko a vrátila sa ta už len ako zrelá žena. Ked mala 45 rokov, usadila sa v Avignone, lebo tam bol pluk jej syna. Dnes už nikto nevie, v ktorom dome bývala, ani čo tam robila. Ale isté je, že dcéra poľského kráľa Augusta Múdraho a Francúzské Henriette Duvalovej zomrela ako princezná Holsteinová-Becková v Avignone roku 1769.

Vozidlo má osm kol umístěných po bocích ve dvou řadách. Každé kolo pohání samostatný motorek. Je třeba dodat, že Lunochod nemá větší spotřebu elektrické energie, nežli el. žehlička. Vozidlo se může pohybovat dopředu i dozadu dvojí rychlostí. Kdyby některé z kol zapadlo do náhodné štěrbiny, je proti tomu zabezpečení. V osce každého kola je trochu výbušninu, která na signál ze Země může dané kolo odpojit od osy. Zdrojem el. energie jsou sluneční fotobuňky, které nabíjejí akumulátor.

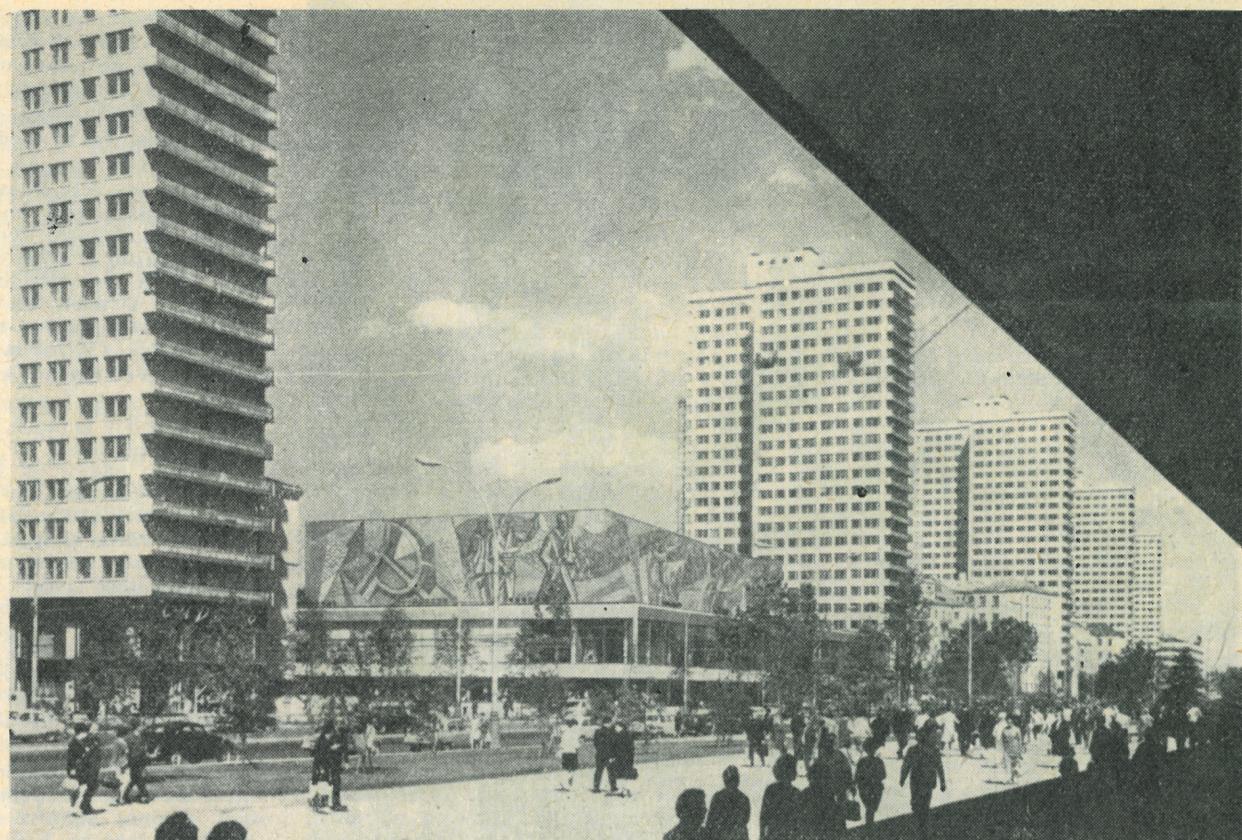
Jak se řídí pohyb vozidla? Vždy „automobil“ je na Měsici a „šofér“ na Zemi. „Lunochod-1“ je vybaven observační kamery, která předává do kontrolního centra na Zemi snímky celého okolí kolem vozidla. Tři operátoři (řidič, navigátor a mechanik) na základě obdržených obrazů vybírají správný směr jízdy a rádiovou cestou předávají vozidlu vhodné pokyny. Poněvadž rádiové vlny mají rychlosť 300 000 km/sec a Měsíc je vzdálen od Země asi 400 000 km, jsou všechny příkazy zpožďovány téměř o 3 sekundy. Proto je pohyb vozidla „dózorovaný“, což spočívá v tom, že po krátkých vzdálenostech se zastavuje, aby operátoři na Zemi mohli klidně přeanalýzovat jeho další situaci.

„Lunochod-1“ je velkým technickým úspěchem sovětské vědy, především svým zařízením pro vědecký výzkum a informaci. Velkou hodnotu měly vysílané na Zemi panoramatické snímky. Byly pořizovány na různých místech a vyznačovaly se vysokou jakostí. Jsou na nich vidět i nejméně podrobnosti. Na „Lunochod-1“ je i rancouzský odrazový systém pro laserovou lokaci Měsice, který umožňuje vyznačení vzdálenosti Měsice od Země s přesností několika metrů. Získané údaje jsou nesmírně důležité pro mechaniku nebe, selenologii, ba i geodezi. Dále je na vozidle umístěn rentgenový spektrometr, teleskop, přístroje k registraci kosmického záření a mnoho dalších vědeckých instrumentů, zkoumajících chemické složení půdy a jiné vlastnosti našeho přírodního satelitu.

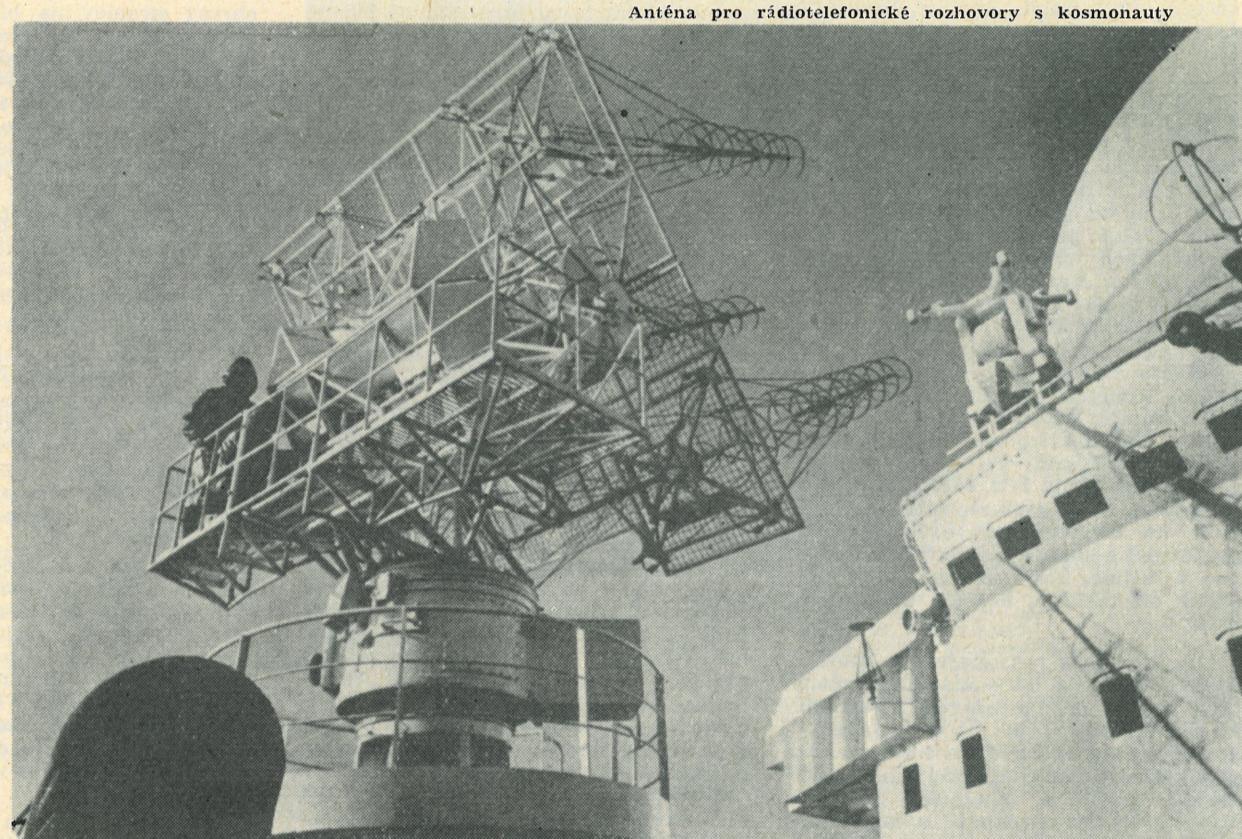
„Lunochod-1“ můžeme plným právem nazvat prototypem automatické, samoběžné, vědecké laboratoře na Měsici. V budoucnu bude jistě veteránem těch aparátu, které budou překonávat vzdálenosti na ty planety, kam lidská posádka z ohledu na dálku, náklady a nebezpečí nebude moci doletět.

POD VODOU

Území SSSR oblévá dvanáct moří a oceánů. Proto průzkum „modrého kontinentu“ má velký význam pro sovětskou vědu. Např. sovětí vědci zjistili, že dno Severního ledového oceánu má bohatá ložiska plynu a ropy. Dále, že nedostatek vody, jímž trpí některé části SSSR, by mohl být doplněn mořskou vodou, z níž by se odstranila sůl. Již dnes v Mangašlyku u Kaspického moře se odsoluje mořská voda pro potřeby místního obyvatelstva při použití energie dodávané atomovou elektrárnou. Vědci vypočítali, že jaderná elektrárna s výkonosťí milionu kilowattů umožní vyrobit asi 4 miliony tun sladké vody denně, což by uhradilo spotřebu průmyslu i obyvatel čtyřmiliónového města. Současně by se získalo 100 tisíc tun kuchyňské soli, přes 10 tisíc tun kyselinu sírovou, 5 tis. tun magnézia, asi 3,5 tis. tun draselných solí, asi 300 tun brómu a řadu dalších hodnotných produktů. Také flóra a fauna oceánů by mohly být větším zdrojem výživy lidstva, než je tomu dosud.

Moskevský Kalininův prospekt vyrostl na supermoderní bulvár

Anténa pro rádiotelefonické rozhovory s kosmonauty

POKRAČOVANIE ZO 16. STR.

— Prosím vás, — skočil mu do reči Klaus, — ved' v zmluve nie je ani slovo o odškodnom a okrem toho ste jej nevyplatili ani líru!

— Dobre, keď ste taký múdry, potom „von“! a nechcem vás viac ani vidieť, — povedal Eduardo hrubo. Potom ma chytí za ruku a odvedol do mojej izby.

Od toho okamihu som mala domáce väzenie. Na telefonické volanie novinárov vrátnik odpovedal, že nie som v hoteli a do zamestnania a späť ma odvázał osobne Eduardo autom. Vôbec som nemala nijaké kontakty so svetom. Za trest som dostávala len jedno chudobné jedlo denne. Okolo poludnia vždy prišiel do mojej izby a opýtal sa:

— Chceš ísť ešte domov?

— Ano, — odpovedala som. Na to vytiahol malé vrecko s pieskom a bil ma, ale dával pozor, aby mi neurobil modriny.

— Tak, a teraz sa pekne vyspi, lebo večer budeš tančovať, — povedal mi cynicky a odišiel.

Po piatich dňoch sa mi telefonicky ohlásila nejaká žena.

— Tu je Klausova a Dieterova známa, ktorá vám chce pomôcť. Počúvajte

dobre: zajtra o jedenástej príde pred váš hotel policajný agent, ktorý vám pomôže dostať sa z izby cez okno. Budete pripravená.

Tej noci som nespala. Hodiny sa pomaly vliekli a začalo svítať. Lež okolo ôsmej vošiel do izby Eduardo a povedal mi, aby som sa obliekla, lebo sa musíme vydať na cestu. Pokúšala som sa ho prehovorit.

— Strašne ma bolí žalúdok. Asi som si ho v noci niečim pokazila.

— Neklam, ty hnušuba. Vypočul som včera tvoj rozhovor. Stala si sa príliš nebezpečnou. Dám fa na bezpečné miesto a tvojmu „snúbencovi“ poviem, že si ušla s milencom. Budem si stažovať, že si mi útekom skazila angažmán a dobrý zárobok.

Takýto obrat som nečakala. Obliekla som sa bez odporu. Vydati sme sa na cestu. Strčili ma do starého forda, ktorý sa vydal smerom k mestu Bejrút. Všimla som si, že auto chodí dookola, lebo zrejme chceli, aby som stratila orientáciu. To, pravdaže, neboť fažké, lebo Bejrút som skoro vôbec nepoznala.

ARAB NEMÁ ZÁUJEM O MŇA

Aši po pol hodiny sme zastavili pred jedným domom, obkoleseným vysokým bielym múrom. Zaviedli ma dovnútra

do malej izby, ktorá vyzerala ako kuchyňa.

— Počúvaj, o chvíľu sem príde jeden muž, s ktorým fa chcem zoznámiť. Bud rozumná a ked' ti povie, aby si zoobliekla, tak poslúchni.

— Ale nehovor, už nič iného nechceš? — opýtala som sa nahnevane.

Eduardo, ktorý už bol hotový s nervami, sa na mňa vyrútil. Myslela som, že ma chce udrieť, ale neurobil to. Dovliekol ma k umývadlu, ktoré naplnil vodou. Strčil mi hlavu do vody. Jeho malé tlsté ruky ma stiskali okolo hrdla a hlavu som mala pod vodou. Začala som sa dusiť, uvoľnil prsty. Zdvihla som hlavu.

— Súhlasíš?

— Áno, — povedala som zhlboka dýchajúc.

Odviedol ma do izby, kde v kúte sedel nejaký Arab ženského výzoru. Eduardo mi kázal, aby som sa zoobliekla. Napriek tomu, že som sa bála, odmietla som. Začal ma bit. Naštastie moja nepokornosť sa nepáčila Arabovi a stratil záujem na tom, aby ma kúpil.

Eduardo ma odviezol späť do hotela. Večer som zase bola v bare.

Po mojom vystúpení prišiel ku stolu čašník a povedal mi, že ma jeden host volá k stolu. Ukázal mi ho. Bol to Dieter, fotoreportér. Posadila som sa k

nemu smelo, pretože Eduardo ho nepoznal. Dieter sa usmieval.

— Počúvaj, Valja, dnes dopoludnia sa to nepodarilo, ale teraz sa to musí. Pred barom v aute čaká Klaus. Policia nám otvorené nesmie pomáhať, ale vie o tvojom prípade. Klaus má pre teba nový pas, ako pre svoju ženu. Aby sme sa vyhli komplikáciám, slúbil šéfovi polície, že pošle tých 3000 mariek odškodného pre Eduarda. Môže tvoja matka zohnať tie peniaze? Moja redakcia to nemôže platiť, aj tak ich už veľa stojíme.

— Áno, môže, — povedala som mu a tuho som mu stískla ruku.

— Teraz pomaly vstaň a chod' smerom k šatni a potom k východu. Tam povedz, že sa zle cítis a chceš vyjsť na čerstvý vzduch. Pred vchodom uvidíš biely Opel-kadet, v ňom bude Klaus. Naskoč do auta a o iné sa nestaraj.

Tak som aj urobila. Auto vyrazilo veľkou rýchlosťou. Triasla som sa odvzrušenia. Obzerala som sa stále dozadu a bála som sa, že v niektorom aute za nami je Eduardo.

Konečne sme prišli na letisko. Lieatlo o chvíľu startovalo. Vracala som sa domov, k svojim.

Eva i Adam, Belehrad

NEGOSTINA

Od konca júna, cez celý júl, august a po celú jesennú, až do neskorej zimy sa vracali muži domov. Mladí a starí, chorí i zdraví, ale aj takí, ktorímu sa len zdalo, že sú zdraví. Všetci boli o rok alebo o dva starší. Niektorí zostarli natoľko, že ich blízki ani nepoznali. Vracali sa z nemocníc, z táborov, z ďalekých miest a cudzích krajin, kde si v kraja sveta. Vrácali sa a prinášali so sebou nový život, natoľko túžili po práci, že do polí odchádzali pred svitaním a domov sa vracali až v tma vej noci. Trápil ich nielen hlad po činorodej práci, pôde a lepšom živote — to cítili aj predtým — ale aj nedostatok ženskej nehy: tak trápi smäd po dlhom suchu. Stali sa akisí netrepliví, nespokojní a nežnejší v lásku. Roztrúseni po svete, tam, kde ich vrhla vojna, spoznali, čo je láska a smrť, spoznali ľaskanie najrôznejších žien. Ti mladší, šťastnejší, hľadali a nachádzali zabudnutie v horúcich objatiach cudzích dievčat, ale trápila ich akási neňasťnosť, hlad a túžba, ktoré ich prenasledovali tak neočakávané ako horúci viesť púste. A tak bolo zákonitý, že oči, ktoré videli výbuchy, prekážky z pichlavých drôtov, koncentračné tábory, oči ľudi, prenasledovaných ukutnosťou našich čias, ktorých život len len vyrhol z pazúrov smrti, očarovali pôvaby tela Negostiny, Cringasovej ženy, toho Cringasa, čo kopal studne. Nazývali ju aj Negostina Garagi — lebo také meno mala za slobodna. Nazývali ju tak preto, lebo jej muž už nežil. Ostali po ňom iba studne na križovačkách ciest alebo v blízkom okolí. No a Negostina... za ktorou sa obracali všetky hlavy? Muži tvrdili, že bola ešte krajšia a sviežejsia, ako prvá, vojna a mužova smrť nezanechali na jej krásu vôbec stopy, čas nešťastia a kliatby preletel bez toho, aby sa jej čo i len dotkol. Možno, že doba niektorých z nich zvlášť poznačila, nuž čakali a čakali, ani sami veľmi nevedeli na čo; ich túžba bola tým väčšia, čím bola Negostina driečnejšia, bývala sama — a to im dodávalo odvahy. Už nebol po jej boku studniar, najkrajší mládejec v dedine, ktorý sa im kedy postavil do cesty a bol im brvnem v oku.

Na studniara sa najviac hnevali Octav Parasc a Gica Sandrilaru. Ešte pred vojnou ho znevažovali. Pokladali ho za jedinú prekážku na ceste za pekným dievčaťom. I keď na ňu nastavovali pasce a sledovali každý jej krok, predsa napokon studniar zvíťazil. Môžby, že bol odvážnejší a tvrdohlavnejší, väsnivejší a podnikavejší, nuž všetkých ich predstihol a vzal im dievča doslovne spred nosa.

„Len raz, jeden jediný raz!“ sníval každý z nich, ale všetci boli bezmocní a načerťeni, lebo nemohli nič u nej dosiahnuť. Ani jeden z nich. Aspoň dovtedy kym vypukla vojna, Cringas,

který kopal studne, vzal všetko, čo mal a postavil si na pokraji lesa, ďaleko od vsetkých a všetkho, dom a v ňom chránil svoje krehké štasticie. Chodieval bez košeľe, slinko mu celkom spálilo chrbát a pracoval ako šialenec. Vo dne v noci. Povrávalo sa, že keď Negostina priniesla jedlo, sadol si na rozkopanú zem, dal si ženu na kolena a tak jedol.

Uprostred sparného leta vykopal v záhradke pred domom hlbokú studiu. Nabral do mozolnatých dlaní čerstvú, ako ťad chladnú vodu a zakričal, aby ho vytiahli na povrch. Chcel, aby sa Negostina napila prvá. Pobozkala jeho statné ruky, z ktorých takmer voda vytiekla a odvtedy nazývali ľudia tu studiu studňou Negostiny.

Potom vypukla vojna. Všetci chlapí odišli. Cringas tiež. Zabudli na čistú, krištáľovú vodu v Negostinovej studni. Ale na Negostinu nezabudli, okrem krátkych chvíľ, keď boli v posteliach cudzích žien. Domov sa vrátili vyhľadovaní a neukojení. Negostina bola ešte driečnejšia a okrem toho — sama. Aspoň sa im to zdalo. Doslovne ich po nej posadila túžba, stala sa vidinou či kliatbou, ktorá prenasledovala mnohých mužov v obci. Odrazu sa im vlastné ženy zdali stare a skaredé. Prestali si ich všimaf.

Muži o nej snivali s otvorenými očami po nocach. Chodili okolo nej ako svorka psov, v srdeci mali nádej, že raz sa k nej každý z nich dostane a pritúli k jej telu. Narážali však na múr ľahostajnosti, a to ich ešte viac vzrušovalo. Nedávno sa vrátili z vojny a nevedeli sa vyrovnať s myšlienkom, že niekto sa im nepodvolí. A tak sa rozhodli, že ten mür zvalia...

Cringas, ktorý kopal studne, zahynul na prelome rokov 1943-1944. V zime. Nikto presne nevedel, kde a ako. Kto si rozprával, že nechcel viač bojoval, či také dačo, ale nič určitého nikto nevedel. Kto si ho videl bez rovnosťi — mal iba vojenskú čiapku. Eskortoval ho akýsi dôstojník, pištol mu opieral o chrbát — nič viac sa nevedelo a Negostina záhadne mlčala. Aj keby nedostal guľku do hlavy, cestou zaistie dako zamrščil a môžby, že ho zožrali aj vleci. Veď keby žil, nič mu neprekážalo, aby sa vrátil, hoci by musel ísť cez oheň a vodu. Bol to muž, ktorý by sa nemohol nevrátiť k žene, ako bola Negostina. Brali do úvahy každú možnosť, veď vojna je vojna. Neverili však, že Negostina žije sama, bez muža, uprostred toľkých mužov, čakajúcich na najmenší náznak alebo zavolanie. Tak si myslela väčšina dedinčanov, či aspoň mnohí z nich. Kládli si otázky: Kto je to? Keď len raz spočinú na niekom jej oči — nikdy viac nepozrie na inú ženu, aj keby sa ho pokúšala očarovať.

Negostina málokedy chodievala do dediny a keď už prišla, zdalo sa, že uteká pred dotieravými zrakmi mužov. Placho sa obzerala, výhýbala sa zvedavým pohľadom.

Nevedela, čo sa v dedine okolo nej odohrávalo.

Jej postoj ich hneval, najmä tých dotieravejších, ako bol Octav Parasc a Gica Sandrilaru. Teraz sa dohodili s inými mužmi z dediny, že ju budú vo dne v noci sledovať, ju i jej dom. Najmä však v noci. Vo dne chodila do roboty, vedeli, že sa nič nemôže stať, ale v noci... Co robila v noci? Kto ju navštevoval? Na koho čakala?

Jednej noci, krátko pred svitaním, keď striehli v kríkoch, zbadali, že z jej domu vysiel muž. To bol koniec všetkých ich nádejí a túžob. Muž bol vysoký a plecaný, po jeho boku kráčala Negostina. Prechádzali sa pomaly po dvore. Muž si zapálil cigaretu a vo svetle zápalky sa im mihla pred očami jeho zarastená tvár. Fajčil a kráčal opatrne ďalej, ako keby bol chorý alebo opitý. Zaiste je opitý — mysleli si muži, lebo nič iné im neprisko na um a nič sa nedalo očakávať od muža, ktorý vysiel z jej domu; kráčala pritulená k jeho ramenou a tvár mala tak blízko pri jeho tvári, ako keby fajčili spolu jednu cigaretu.

Mužov to natoľko prekvapilo, že neboli schopní pohnúť sa z miesta. Po nejakom čase sa Negostina a jej spoločník vrátili do domu. Uprostred nočného ticha sa rozľahlo zaškripanie opatrne zasúvanej závory na dverách. Muži ešte chvíľu čakali, kým sa v tme nezačali čoraz výraznejšie objavovať obrys stromov na blednúcom pozadí oblohy. Potom sa začali radiať, čo ďalej. Napokon sa dohodili, že najskúsenejší z nich — a to bol Octav Parasc — pojde pod nejakou zámiencu do jej domu. Povie, že ju volá richtár, ktorý jej chec oznamí, že jej muž je v ktorerjisi nemocnici v Československu a poslal jej telegram, že sa čoskoro vráti.

Cakali dovedty, kym sa v prednej izbe rozľalo svetlo. Vtedy vysiel Octav Parasc a úkrytu, obišiel zo zadu domec na pokraji lesa a vošiel do záhrady, ktorá ho obklopovala.

Zakričal:

— Negostina! Hej, Negostina!

Pokročil ďalej a zastal. Predpokladal, že bude dlho čakať a volať, kým sa mu ozve, ale dvere sa takmer okamžite otvorili a na ich prahu sa objavila Negostina. Bola prostovlasá, vlasys malo rozpustené na pleciach, v nočnej kočeli — bosá.

Muži v kríkoch sledovali, čo sa stanе. Videli, ako Negostina sa znezradila obrátila, vošla dnu a nechala otvorené dvere. Octav ju nasledoval. Čo bolo potom — to ich náramne prekvapilo. Octav vybehol z domu, tvár mu bleska rumencom, ako keby ho niekto obaril vriacou vodou. Vybehol a doletel medzi ostatných. Chvíľu dýchavične mlčal a potom vyjachtal, že v dome nikto nie je.

— Bodaj by som sa z miesta nepohol, bodaj by som oslepol! — zaklinal sa Octav.

— Podplatila ta a preto nechceš nič povedať, — chrstol mu do tváre jeden z mužov.

— Zaiste ti slíbila, že ťa pozve na noc, aby si neprezradil jej tajomstvo, — poznamenal nasrdene Gica.

— Kiež hned zdochnem, kiež hneď zdochnem! — opakoval Octav.

— Prisahaj na Negostinu, — povedal Gica Sandrilaru, — prisahaj, že neklameš, nikdy v živote sa jej nedotknemeš!

— Prisahám! Kiež by som sa nedožil toho, aby som sa jej dotkol! Kiež by mi uschli ruky!

— Nedá sa nič robiť, musíme mu veriť, — povedal Sandrilaru.

— To znamená, že nemôžeme veriť vlastným očiam? — kričali ďalší. — Vari si myslí, že sme slepi?

— Jeden z nich vstal, celý zelený od hnevú a ospil sa na Octava:

— Na vlastné oči som ho videl! Stál na dvore a zapaľoval si cigaretu!

— Čo, ak nám učarovala? — povedal Sandrilaru. — Musíme sa sem v noci znova vrátiť.

Nasledujúcej noci sa však nič nestalo. Ale na treťu noc sa znova objavila na dvore s mužom. Všetci videli, ako vchádzajú po krátkej prechádzke do domu. Odrazu zastali ako dva nehybné tieňe, zahľadeli sa smerom k lesu. Nočným tichom sa rozľahol vzdych. Vzdych ľahký ako vánok a po ňom ozvena bozku.

V tom niektorý z mužov odporne zakľal — to bolo jediné, čo sa naučil za dlhé roky vojny. Negostina a neznámy sa zlakli.

Muži v kríkoch sa obávali, že neznámy môže mať zbraň. Neznámy kráčal smerom k nim, potom roztvoril naširoko ramená a zachvel sa, ako keby mal padnúť.

Vtedy uvideli, že to je Jan Cringas, ten, ktorý kopal studne.

Negostina opäť vykŕikla a skočila medzi nich, aby chránila vlastným telom svojho muža. Bola krajšia, než kedykoľvek predtým. Oči mala plné slz a ligotali sa jej ako v horúcke, keď im rozprávala, čo museli prezísť od toho, dňa, ako odišli Nemci z dediny. Rozprávala, čo robila, aby mu pomohla, rozprávala, ako ju prenasledovali chlapí z dediny.

Dozvedeli sa, že studniar zbehol pri eskorte. Odvtedy sa ukrýval vo vlastnom dome.

Potom vošli do izby a s hrôzou i obdivom pozerali na Cringasa, na jeho vyblednuté, sťa hmlou zastreté oči, na jeho tvár, ktorú dávno nepohladili slnečné lúče. Dívali sa na miestnosť, kde čakal roky: štyri steny a na strepe otvor, cez ktorý vychádzal v noci na červtý vzduch. Prechádzali sa spolu po dvore a Negostina ho viedla, lebo v poslednom čase mu slabol zrak.

Muži pochopili, čo sa stalo a to bolo najotrijasúcejšie zo všetkého, čo vo svojom neľahkom živote prežili. V čase, keď ju prenasledovali a upodozrievali z najväčších podlostí, chránila svoju milujúcu, obetavou prítomnosťou muža pred ľuďmi vo väzení, ktoré si dobrovoľne vybral. Aj keď sa už vojna skončila, neveril, že môže vyjsť von.

Prešli dva týždne a studniar stále čakal, že po neho prídu a postavia ho k stene... Muži, ktorí ho videli po toľkých rokoch vo svete mesačnej noci, boli natoľko prekvapení, že si začali Negostinu odrazu nesmierne väzíti. Bola pre nich vzorom vernosti. Lúbiť je neprestali, ale ich láska sa už neponášala na tú, akú k nej prechovávali predtým.

ALECU IVAN GHILIA
PRELOŽIL: IVAN ČERESNAR

KDO BYL AUTOREM EMBLÉMU

Ode dne vzniku, v ríjne 1917, až po prvni pololetí roku 1918, neml mladý sovětský stát emblém ani státni znak a kladivo a srp se ukázal na rudých praporech po prve na oslavách 1. máje roku 1918 v Moskve. Tento emblém bol schválen Leninem a konečne počas výročia Ríjna v červencu 1918 V. vseruským sjezdem rad. V den prvého výročia Ríjna srp a kladivo již zdobili praporu celého tehdejšieho sovětského Ruska.

Kdo navrhl tento znak? Kdo vynikal náčrt týchto dvou pracovníckich náradí, ktorá sa stala symbolem a stálym státnym znakom státu súvazových republík. Tváre emblému byly neznám pries celých čtyřicet sedm let a teprve v roce 1962 se dočkal odhalenia. Zaměstnanci Vlastivedného muzea v Puškině u Moskvy nevyvratiteľne zjistili, že autorem znaku byl

maliř Jevgenij Kamzolkin (1885 — 1957), bytem tamtéž. Vedeči z Puškina prolistovali mnoho kompletov novín a časopisov, prešutovali řadu dokladů, pročetli deník zemel'ho umelce, hovorili s mnoha malířmi a využili archív oblastního a miestneho výboru KSSR. Autorstvo Kamzolkina, ktorý bol na jaře povolen do Moskvy za účelem provedení prvomajové výzdoby mesta, bylo uznané faktom nesporným. V jeho deníku byla nalezena poznámka, ktorá se zmiňuje o tom, že Kamzolkin neocerkával, že emblém, ktorý navrhol, sa stane erbovým znakom a symbolom pro všechny národy sveta, žijúci mírovou prací.

Od kvätne 1965, tedy od osmdesiatého výročia narodení umelce, je jeho byt v Puškině upraven na muzeum.

PONORNÝ VĚTRON

Na snímku: model vodního větrona na mořské výstavě

Skupina inženýrů z Klajpedy zkonstruovala plující aparát, ktorý bol nazvaný „batyplán“. Je určen hlavně k průzkumům spojeným s lovením ryb, např. ke kontrole rybářských sítí, natažených pod vodou, pozorování rybich hejn, fotografování pod vodou atd.

Aparát, ktorý má kridla, pluje ve vodě ako větroň ve vzduchu. Batyplán, výživou dvě tuny, byl spuštěn z vlečné lodě, plul po hladině, potom bol tažen až získal rýchlosť a pojednou se ponoril do hĺbokky 200 metrů.

Pilot, a současně průzkumník, ktorý je v hermetické kabini,

môže manévrovať aparátom smerom horizontálnim i vertikálnim. Čtyři iluminátory umožňují rozhľad a fotografování i filmování. Pět reflektoriů po 500 W dokonale osvetluje prostor pod vodou. Kro-mě toho se zapaluje blesková fotografická lampa.

Batyplán má telefonické spojení a odebírá el. energii z vlečné lodě; do vlečného provazu je vpletén elektrický a telefonický kabel.

Zkoušky s prvním vodním větronem ve Středozemním mori byly úspěšné. V současné době je používán k průzkumu lovišt v Atlantickém oceánu.

Dňa 31. januára t.r. sa v Krakove konalo prvé po 4. zjazde KSCaS zasadanie predsedníctva Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Zasadnutie, ktoré viedol predsedca ÚV Ján Molitoris sa zúčastnili členovia Hlavnej revíznej komisie, ako aj zástupca vedúceho výboru v Krakove Jan Cholewa. V programe zasadania bolo schválenie finančnej bilancie za rok 1970, príprava pracovného planu pre tento rok a organizačné záležitosti. Pre mimoriadnu závažnosť prerokovaných otázok sa aspoň stručne pozastavíme pri najdôležitejších bodoch zasadania.

Najviac času venovalo predsedníctvo prerokovaniu pracovného plánu Spoločnosti na rok 1971, ktorý predložil tajomník ÚV Augustín Andrašák. Návrh plánu, ktorý vyvolal živú a tvorivú diskusiu venuje o.i. veľa miesta ďalšiemu rozvoju ochotníckych umeleckých súborov — divadelných, speváckych i tanečných a hudobných. Treba pre ne vypracovať vhodný repertoár a určiť patričné finančné prostriedky na vybavenie nevyhnutnými krojmi a hudobnými nástrojmi. Tento rok sa značne zvýši počet podujatí na ktorých sa zúčastnia naše súbory. Okrem iného sa zapoja do oslav Dňa novotarskej zeme. V rámci družby pohraničných okresov odcestuje na prehliadku speváckych a tanečných súborov v Dolnom Kubíne, v dňoch od 25. do 27. februára t.r., päťdesiatčlenný súbor zo Spiša a Oravy. V lete to budú tradične vatrky a prehliadka hudobných orchestrov atď.

KONŠTRUKTÍVNE A KRITICKY

Väčší dôraz sa položí na prácu s mládežou. Treba z nich vychovať budúcich aktivistov Spoločnosti. Pre mládež sa budú poriadaj rôzne súťaže, organizovať výlety a prázdniny v ČSSR a pod. S tým je spojená otázka rozšírenia stýkov a spolupráce so Slovenskom prostredníctvom Matice slovenskej. Má sa zároveň vynaložiť všetko úsilie, aby podobnú spoluprácu nadviazať aj pre naše české susedská.

Významné miesto, — v súlade s uznesením 4. zjazdu KSCaS, — má v pracovnom pláne otázka školstva. Bolo rozhodnuté, že sekretariát ÚV vypracuje podrobnejšiu správu o situácii v oblasti vyučovania slovenčiny na školách a jazykových kurzoch pre dospelých a predloží konkrétné návrhy na zasadanie pléna ÚV, ktoré rozhodne o ďalšom postupe.

Na budúci rok Spoločnosť oslávi 25. výročie svojej existencie. Pri tejto príležitosti má byť vydaný album o rozvoji a činnosti KSCaS. Preto ÚV vypracuje návrh týkajúci sa tematiky, rozsahu a výšky nákladu tohto albumu a predloží ho na plenárnom zasadnutí ÚV. Zároveň Ústredný výbor má konkretizovať a definitívne vyriešiť (prerokovať s patričnými orgánmi) otázku domov slovenskej kultúry na Spiši a Orave v súlade so závermi porad, ktorá sa konala dňa 10. novembra m.r. na spoločensko-administratívnom oddelení ministerstva vnútra vo Varšave (pozri Život č. 11-12 1970 str. 2.).

Predsedníctvo konštatovalo, že k základným bodom pracovného plánu Spoločnosti patrí aj ďalší rozvoj členskej základne, čo je zvlášť aktuálne najmä teraz pri výmene legitimácií.

V ďalšej časti zasadnutia si predsedníctvo ÚV vypočulo správu Hlavnej revíznej komisie — ktorá na svojom zasadnutí v dňoch 30. a 31. januára t.r. podrobne skontrolovala finančnú činnosť ÚV za uplynulý rok — a zoznámila sa s návrhom výročnej bilancie, ktorú zostavil sekretariát ÚV. Správu prednesol predsedca HRK Václav Luščínský. Načoľko predložená bilancia obsahovala isté nepresnosti, bolo rozhodnuté, aby po jej upresnení bola predložená na schválenie na najbližšom plenárnom zasadnutí. ÚV. Na marge tohto rozhodnutia musíme poznamenať, že vyplývalo predovšetkým zo stanov Spoločnosti, ktoré hovoria, že výročnú bilanciu môže schváliť iba plén ÚV. O správe Hlavnej revíznej komisie písme na inom mieste.

Pokiaľ ide o organizačné otázky, predsedníctvo sa uznieslo, že zasadnutie pléna ÚV sa bude konať trikrát: prvé — na ktorom bude prerokovaný a schválený pracovný plán na rok 1971 a budú zvolené problémové komisie; druhé, pravdepodobne v júli, zhodnoti činnosť KSCaS za prvy polrok; a v decembri keď sa posúdi realizácia plánu za celý rok a bude vypracovaný plán na rok 1972. Zároveň bol odmiestnutý návrh sekretariátu ÚV, aby zmenší počet zasadnutí predsedníctva z dvanásťich, ako to predpokladajú stanovy, na šesť. Znamenalo by to totiž obmedzenie kolektívnej a teda jedine správnej zásady usmerňovania činnosti KSCaS. Preto neprekupuje, že sa tento návrh stretol s nesúhlasom. V súvislosti s týmto bolo rozhodnuté, že sekretariát vypracuje pracovný po-

riadok ÚV a predloží ho na schválenie na zasadnutí pléna.

Predsedníctvo sa uznieslo, že podrobne pracovné plány pre tento rok si majú vypracovať aj Obvodné výbory. V týchto plánoch má byť o.i. zahrnutá podrobnejšia tematika schôdzí Obvodných výborov, ktoré sa majú konáť aspoň štyrikrát do roka a schôdzí mestských skupín.

Kritické pripominky padli na adresu štýlu a metód práce Ústredného výboru. Nespokojnosť vyvolala príprava materiálov na zasadnutia predsedníctva ÚV. Aby všetky zasadnutia mali naozaj konštruktívny charakter, v skutočnom zmysle tohto slova, každý člen predsedníctva musí vopred obdržať všetky plány a návrhy, o ktorých sa bude rokovať na zasadnutí. Zároveň bolo prijaté aj odôvodnené rozhodnutie, že členovia predsedníctva, ako aj Hlavna revízna komisia budú po každom zasadnutí dostávať odpis zápisnice. Slová kritiky vyvolala aj nedbanlivosť ÚV, ktorý až do tohto zasadnutia nepredložil stanovy Spoločnosti k registrácii, najmä ak uvážime, že prvé zasadanie predsedníctva sa konalo s takým oneskorením. Ved nemusíme pripomínať, že od 4. zjazdu KSCaS uplynulo už skoro tri mesiace.

* * *

Už po odovzdaní tohto článku do tlače sme dosťali správu, že ÚV zvolal druhé zasadnutie predsedníctva, na ktorom sa mala prerokovať úprava úvázkov i platov a iné organizačné otázky. K tomu zasadnutiu sa vrátíme.

Ján Šternogá

AUTOMAT NA

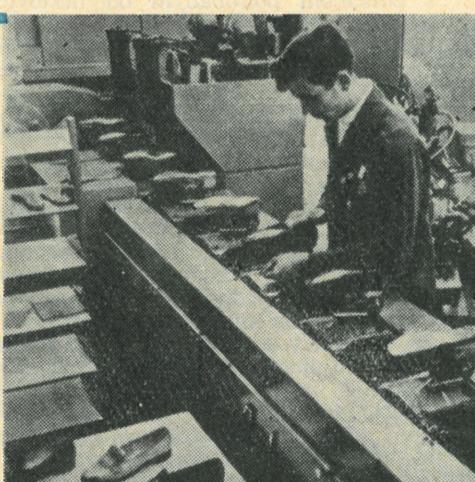
BOTY

V Leningradě byla postavena originální poloautomatická linka na výrobu kožené obuvi vulkanizační metodou.

Automaty provádzí několik operací téměř bez účasti člověka: jemně přidržují kůži a narážejí svršky na kopyta, zakládají okraje, aby se mohly přilepit na podrážku. Nanášíjí na okraje lepidlo

a lehce je suší. Potom lepí a vulkanizují spodní část až konečně se z kopyta sundává hotová bota.

Tyto poloautomatické linky jsou v současné době zaváděny v několika sovětských továrnách na obuv. Linka, kterou obsluhuje čtyři lidé, vyrobí za hodinu 80 párů bot.

SSSR v roce 2000. Podle výpočtu sovětských demografů v roce 2000 počet obyvatel Sovětského svazu bude cítiť 333 ± 25 miliónů, z toho pravdepodobně $3/4$ budou bydlet ve městech (v současné době počet obyvatel měst cíti 56 procent). Dále se předpokládá, že 56 procent sovětských obyvatel bude bydlet v evropské části země, 14 procent na Uralu

a v Kazachstánu, 17 procent na Sibiři a Dalekém východě a 13 procent za Kavkazem a ve Střední Asii. Základní počet městských obyvatel bude žít ve středních a velkých městech, ale ne v největších. Dávají obyvatelům lepší hygienické podmínky a jejich exploatace je nejlevnější. Sníží se tedy význam měst — gigantů a malých sídlíšek.

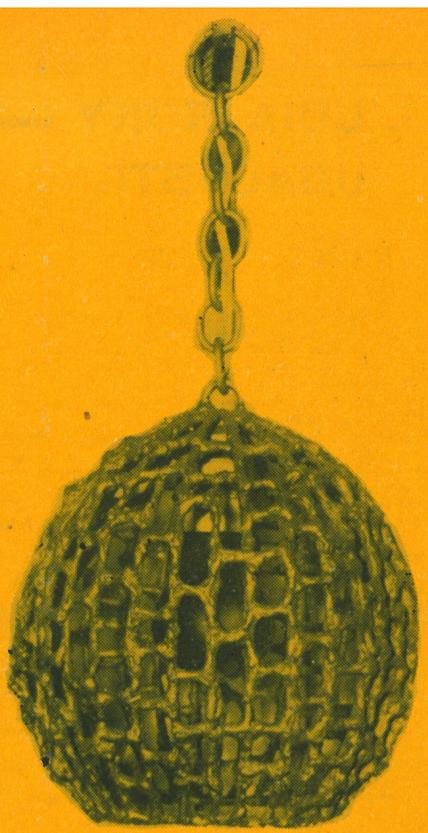
NAD MOSKVOU

L'UDIA-ROKY UDÁLOSTI

MAREC — BŘEZEN

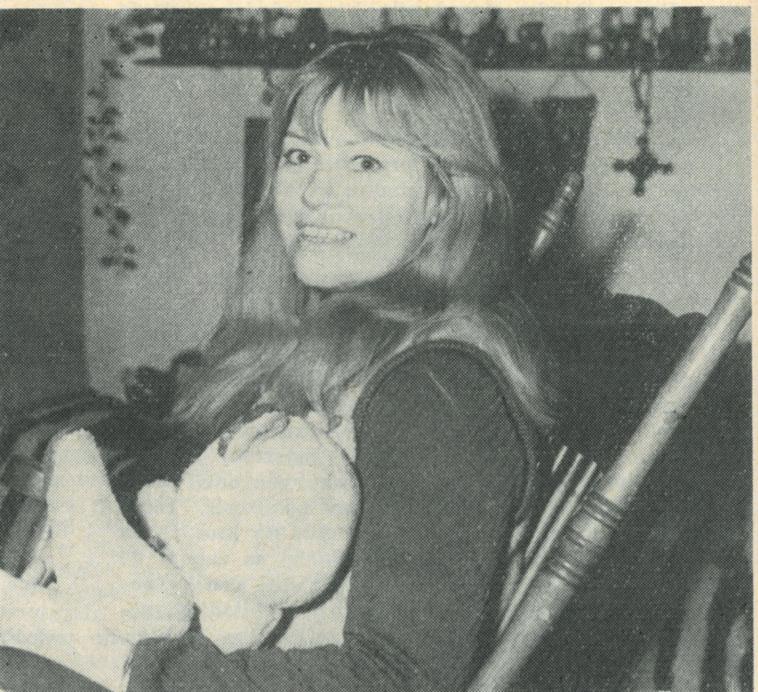
- 1.III.1939 — po obsadení Čech a Moravy nemeckými okupantmi a po vyhlásení slovenského štátu došlo k osamostatneniu slovenskej časti KSC, ktorá bola premenovaná na Komunistickú stranu Slovenska,
 1.III.1943 — vyhlásenie ideoovo-programovej deklarácie PRS „Za čo bojujeme“,
 1.III.1966 — sovietska kozmická loď Venuše 3 dosiahla povrch planéty Venuše,
 2.III.1824 — narodil sa Bedřich Smetana, významný český hudobný skladateľ (um. 12.5.1884),
 2.III.1919 — vznik II. Internacionály,
 2.III.1921 — bola založená Mongolská ľudová revolučná strana,
 3.III.1945 — oslobodenie Košalína,
 3.III.1969 — posádkový let Apolla 9 — prvá výmena posádok vnútornou pasážou,
 4.III.1386 — korunovácia Władysława Jagieľlu na poľského kráľa, začiatok vlády Jagiellonovcov,
 5.III.1870 — narodila sa Róża Luxemburgová činiteľka nemeckého a poľského robotníckeho hnutia (zavraždená v Berline 15.I.1919),
 5.III.1953 — umrel J. V. Stalin (nr. 21.12.1879),
 5.III.1970 — Zmluva o nerozširování Jaderných zbraní bola podpísaná 98 štátmi,
 6.III.1718 — narodil sa Gregor Fáthy, slovenský spisovateľ (um. 3.8.1779),
 6.III.1745 — narodil sa Anton Benčič, bernolákovský spisovateľ (um. 26.10.1808),
 8.III. — Medzinárodný deň žien,
 8.III.1943 — pri Sokolove po prvý raz bojovala československá jednotka v ZSSR po boku Sovietskej armády. V týchto bojoch padol kpt. Otákar Jaroslav, Čech, hrđina ZSSR,
 8.III.1957 — Ghana bola vyhlásená za republiku,
 9.III.1451 — narodil sa Amerigo Vespucci, moreplavec, podľa jeho mena bola pomenovaná Amerika, (um. 22.2.1512),
 9.III.1934 — narodil sa Jurij Alexejevič Gagarin, prvý sovietsky kozmonaut (zahynul 27.3.1968),
 10.-11.III.1894 — I. zjazd SDKPiL vo Varšave, ustanovujúci programové zásady strany,
 10.III.1947 — bola medzi ČSR a PER podpísaná zmluva priateľstva a vzájomnej pomoci,
 10.-17.III.1954 — II. zjazd PZRS,
 10.-12.III.1956 — II. kongres ZES (ZSL),
 10.III.1957 — v Krakove zjazd delegátov českej a slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku povolal k životu prvú celoštátnu organizáciu Kultúno-sociálnu spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorouj pokračovateľou je terajšia Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku,
 11.III.1835 — narodil sa Karel Purkyně, jeden z najväčších českých maliarov 19. stor. (um. 6.4.1868),
 12.III.1938 — násilné pripojenie Rakúska k tretej ríši,
 12.III.1956 — umrel Bolesław Bierut (nar. 18.4.1923),
 14.III.1883 — zomrel Karol Marx, zakladateľ vedeckejho socialismu, učiteľ a vodca svetového proletariátu, organizátor I. Internacionály (nr. 5.1818),
 14.III.1939 — hitlerovské armády začali okupáciu Československa. 15.III. Čechy a Morava boli okupované a vyhlásené za protektorát. Na Slovensku ľudia vyhlásili slovenský štát závisly od nacistického Nemecka,
 15.III.1775 — narodil sa Jozef Ignáč Bajza, slovenský osvetovenský spisovateľ autor prvého slovenského románu (um. 1.12.1836),
 15.III.1815 — narodil sa Čtibor Zoch, oravský rodák, štúrovský básnik, historik a osvetový pracovník (um. 15.12.1865),
 16.III.1828 — narodil sa Pavol Dobšínsky slovenský spisovateľ a zberateľ ľudových povesti (um. 22.10.1885),
 16.III.1966 — prvý spojenie v Kozme americkej lode Gemini 8 z lodou Agena,
 17.III.1817 — narodil sa Jozef Miloslav Hurban, slovenský národný buditeľ, spisovateľ, politik, redaktor a vydavateľ (um. 21.2.1888),
 17.III.1922 — I. zjazd Zväzu komunistickej mládeže — od r. 1930 Zväz komunistickej mládeže Poľska,
 17.III.1969 — Politický poradný výbor štátov Varšavské zmluvy na porade v Budapešti schválil výzvu o zvolaní európskej konferencie o otázkach mieru,
 18.III.1871 — vznik Parížskej komúny, prvej proletárskej revolúcie a diktatury proletariátu,
 18.III.1943 — v ozbrojenej zrážke skupiny AL z nemeckou policiou na Mostovej ul. vo Varšave zahynuli dva členovia štátu GL a bola tažko ranená predsedníčka ZWM Hanka Szapiro-Sawicka, ktorá odviedli na Pawiak, kde na druhý deň zomrela. Po jej smrti za predsedu ZWM bol zvolený Jan Krasicki „Kazík“,
 18.III.1945 — oslobodenie Kolobrzegu,
 18.III.1901 — narodil sa Peter Jilemnický, slovenský spisovateľ, bojovník proti fašizmu, národný umelec,
 18.III.1965 — prvá, desaťminútová prechádzka človeka vo vesmíre, mimo kozmickú lodi Voschod 2, bol to letec-kozmonaut Alexej Leonov, veliteľ kozmickej lode bol letec-kozmonaut Pavel Belajev,
 19.-20.III.1848 — Jar národonov v Haliči a Veľkopoľsku,
 21.III.1944 — útok jednotiek AL, BCh a AK na kolonu nemeckých aut na ceste Zólkiewka-Wysokie,
 23.-24.III.1941 — po prvýkrát poľské lietadlá bombardovali Berlín,
 23.III.1965 — prvé riadenie kozmickej lode na orbite — Gemini 3,
 24.III.1785 — narodil sa Ján Hollý, bernolákovský básnik, klasik slovenskej literatúry (um. 14.4.1849),
 24.III.1794 — vypuknutie košciuskowského povstania,
 26.III.1806 — narodil sa Josef Slavík, český hudobný skladateľ (um. 30.5.1833),
 26.III.1945 — vojská 2. ukrajinského frontu a rumunského gen. Descalescu oslobodili Banskú Bystricu,
 26.III.1943 — akcia jednotky Kedywu pri Arsenale vo Varšave, oslobodenie 25 väzňov prevážaných na Pawiak,
 27.III.1871 — narodil sa Heinrich Mann, nemecký spisovateľ, bojovník proti fašizmu a za mier (um. 12.3.1950),
 27.III.1943 — z iniciatívy poľských komunistov v ZSSR bol založený Zväz poľských vlastencov,
 28.III.1592 — narodil sa Ján Amos Komenský, významný český humanistický pedagóg, zakladateľ vedeckej pedagogiky, mysliteľ a publicista svedového významu (um. 15.11.1670),
 28.III.1868 — narodil sa Maxim Gorkij, veľký ruský spisovateľ, zakladateľ sovietskej literatúry (um. 18.6.1936),
 28.III.1945 — oslobodenie Gdyne,
 28.III.1947 — pri Baligrodze zahynul gen. Karol Swierczewski — Walter (nar. 22.2.1897),
 29.III.1900 — narodil sa Jiří Wolker, významný český básnik, dramatik a publicista (um. 3.1.1924),
 30.III.1419 — založili husitské opevnené mesto Tábor,
 30.III.1746 — narodil sa Francisco de Goya, veľký španielsky maliar (um. 16.4.1828),
 30.III.1820 — narodil sa Andrej Sládkovič, významný básnik, klasik slovenskej literatúry (um. 20.4.1872),
 30.III.1945 — oslobodenie Gdanska. Sňatok Poľska s morom v Kolobrzegu,
 31.III.1966 — bola vypustená v ZSSR prvá umelá družica Mesiaca Luna 10.

1.

ELŽBIETA MISZTALOVÁ a její kovový svět

2.

Stále častěji slyšíme v uměleckém světě o Elžbiěti Misztalové jako o umělkyni, úspěšné v odvětví uměleckého kovopectví. Našim čtenářům a činovníkům KSCaS také nezná toto jméno cize. Připomeňme, že ještě tehdy, když ÚV KSCaS sídlil ve Varšavě v ulici Mysiej, Elžbieta zde pracovala. Trochu později jsme poprvé představili sochu E. Misztalové při zprávě o výstavě tvorby našich krajanů ve Varšavě, která byla uveřejněna v Životě. Od té doby uplynulo několik let a s velkou radostí opět představujeme již bohaté dílo naší umělkyně.

1. OZDOBNÁ LAMPA
2. AUTORKA PRACÍ ELŽBIETA MISZTALOVA
3. RUČNĚ KOVANÝ SVÍCEN
4. FRAGMENT RELIEFU
5. SVAŘOVANÝ RÁM ZRCADLA

5.

NĚKDO TO SPÁCHAT MUSEL

Až na tu neonovou novou reklamu, na níž stálo „Paulův motorest-teplá kuchyně,” vypadala ta malá předměstská restaurace značně sešle. Její majitel, Paul Lamy, si povzdechl, když ve svém starém voze odbočil z dálnice ze San Francisca na postranní cestu vedoucí k restauraci. Koupě restaurace pohltila všechny jeho peníze a navíc i to, co si půjčil z banky. Neměl už další prostředky, aby z toho podniku udělal něco přitažlivějšího a tak byla o hosty nouze. A ještě k tomu za tři neděle zase vyprší lhůta splátky na hypotéku...

Když Paul Lamy vešel do restaurace, leštila právě jeho žena Edith automat na vaření kávy. Byla to hezká, něžná paní.

„To je dost, že jdeš,” řekla, ale neznělo to vycítavě.

Lamy se k ní sklonil, aby jí políbil. „Trvalo to déle, než jsem čekal.” Aktovku, kterou nesl, postavil za výčepní pult a pustil radio. Edith Lamyová mléčky pozorovala svého manžela a konečně řekla: „To se ti v bance nepodařilo získat odklad splátky na hypotéku?” „Ne...,” odpověděl Paul Lamy a unaveně pokrčil rameny.

„Ale do vypršení lhůty jsou ještě tři neděle,” řekla Edith rezolutně. „My to dokážeme, určitě!”

V tom okamžiku se otevřely dveře a do restaurace vstoupil vyčouhlý mladík

s obličejem podobaným od neštovic. Když přišel blíže, objevil se náhle v jeho pravé ruce nůž s dlouhým ostřím. „Ani hnout!” řekl neznámý nesympatickou fistulí. Přikročil k registrační pokladně a chtěl stisknout knoflík, kterým se otevří příhrádka s penězi. V tom jeho ruka ucukla. Z rádia, které přerušilo hudbu, se ozval hlas: „Pozor, pozor! Přerušujeme nás pořad, abychom Vás seznámili s touto zprávou: Do přepážkového prostoru ACME-banky pronikl dnes odpoledne maskovaný muž. Ohrožoval pistoli jednoho zaměstnance a vyzval ho, aby mu vydal všechny peníze, co jsou v pokladně. Když už ležely před ním, bandita zaváhal. Obrátil se a uprchl z banky aniž se dotkl jediného centu. Příslušný bankovní zaměstnanec není s to uvést přesný popis pachatele, ale policie už případ vyšetřuje...”

Při slově „policie“ zdvihl neznámý hlavu, ale pak sáhl znova po tlačítku registračky. Avšak zase se nedostal k tomu, aby pokladnou otevřel. Venku totiž zaskřípely pneumatiky a před restaurací zabrzdil těžký černý vůz s nápisem „policie“.

„To je šerif,” pomyslel si Paul Lamy a kupodivu ho příchod policie neuklidnil, nýbrž vyděsil.

V tu chvíli se neznámý duchapřítomně skrčil za pult, kde stála aktovka, kterou tam restauratér Paul Lamy po

svém návratu odložil. Šerif Joe Guenther byl tlustý muž s nápadně mrštnými pohybami.

„To je vedro,” prohlásil a ztěžka dosedl na stoličku u pultu.

„Kávu, prosím!”

„Služebně, Joe?” zeptal se Paul Lamy. Hlas se mu trásl.

„Jak se to vezme,” odpověděl šerif mrzutě. „Po zprávě rozhlasu o přepadení banky volala nějaká paní, že tady v okolí viděla maskovaného muže. Když už jsem tady, co myslíte, najdu tu něco?”

„Nemám tušení Joe.”

„Muž se zavázaným obličejem — měl asi nějakou kožní nemoc.” Šerif zívl a dopil kávu. Potom vstal a šel k pokladně zaplatit.

Leknútím zavřel Paul Lamy oči. Vzápětí uslyšel šerifův řízný povíd: „Polez ven chlape! A ruce hezky nahoru!”

Když oči zase otevřel, uviděl Paul Lamy v šerifové dlani služební revolver. Viděl, jak hlavu zbraně míří na neznámého, který se vynořil za pultem, viděl, jak místo nože drží teď i on v ruce pistoli! A nakonec uviděl, jak neznámý rezignovaně upustil pistoli na zem...

Paul Lamy tu pistoli znal. Byla to jeho vlastní zbraň — a měl ji v aktovce.

Nečekaně hbitě přiskočil šerif k neznámému, strhl mu zdvižené ruce a nasadil želízka. „Proč jste mi neřekl, že

se u vás uhnízdil ten mládež Pauzal se restauratéra.

„Když on — ohrožoval ženu mně,” vykotal nejistě Lamy. „Měl strach, že když bychom prozradil, udělal by něco zlého.”

„To bylo zatracené smrti,” řekl rif. „Vite vlastně, kdo to je to k Pinkie, vrah odsouzený doživotí. Před týdnem uplachl zasylátku státní věznice.”

Šerif se sehnul a když se zhlubiny v mil, zazářil mu obličeje a kvapením. „Copak to ture, Pinkie, se chlapka a zdvihl mu patří Lamy. Co vlastně patří Lamy.”

„Jasný případ: To je ture a ka, kterých bylo použito a doplněno při přepadení ACME-banku konservoval šerif spokojeně.”

„Pinkie, ty měl ale vysou se l.”

Aniž by poslouchal protiuprcky trestance, strkal šerif mluvit i píza do aktovky a povídá. Sázíme, že na pistoli i v aktovce ještě Zádný soud ti, Pinkie, ří, že tomu hle přepadení nevidí.

Když se za šerifem a záhy tancem zavřely dveře, ota se i ke svému muži. Její oči panely,

4.

a Tadeusze Łodziany. V roce 1966 složila závěrečnou soutěž s vyznamenáním v odvětví keramiky a uměleckého zpracování kovu.

Studium má samozřejmě velký vliv na umělecký výjev tvůrce, ale z praxe víme, že nikterak nerozušuje o dalších osudech umělce. Dává mu pouze možnost tvořit, ale nezpřesňuje jeho zájem. O tom zhodne sám umělec, jeho práce, talent a také okolnosti. Talent a pracovitost Elžbiety Misztalové byly nejvíce a okolnosti přispely k tomu, že soustředila svůj zájem na uměleckém zpracování kovu. Stalo se to následovně: diplomovou práci dělala v hutí "Warszawa". Tekutý kov, tuhounec v nepravděpodobných tvarech musel zapůsobit na obrazotvornost citlivé umělkyně jako druh materiálu, dávající přímo omezené možnosti. Praktičnost, která je vlastností, byla dodatečným činitelem při spojení umělecké tvorby s užitností v tom nejlepším smyslu tohoto slova. "Žijeme na sklonku XX. století," říká Elžbieta Misztalová „a do našeho života vstupují nejrůznější moci, z nichž vedoucí místo zaujmí ty, jež běžně užíváme umělé hmoty. Současně však pozorujeme nárat ke starým věcem, k tomu všemu, co kdysi zdobilo naše předměty. Na tomto úseku se široké pole možnosti otevírá umění nazývanému uměleckým tvotepectvím, které navazuje na tradici a současné umožňuje spojení s moderností. Každý umělec může svým uměním působit na atmosféru našich interiérů a tedy i na nás duševní stav, což v období všeobecných stressů má určitý, dokonce lze říci společenský význam. Jsem ráda, že vedle sochařství a keramiky mohu svou uměleckou tvorivost seskupit na tomto předmětu. Pracuji v družstvach CEPELIA, a to v družstvu „Lad“, kde jsem uměleckou vedoucí oddělení tvotepectví a v družstvu „Kwiton“ jsem uměleckou vedoucí pro keramiku. Máme tedy široké pole možnosti a také velkou zodpovědnost vůči běžnému odběrateli."

Ačkoliv práce Elžbiety Misztalové je absorbujucí, nezanedbává svou individuální tvorivost. Zúčastnila se celé řady výstav doma a dvou výstav v cizině (v SSSR — kolektivní výstava a v USA — individuální výstava). Zúčastnila se také mnoha soutěží. V soutěži elementů obytného interiéru získala tři první ceny a vyznamenání za umělecké zpracování kovu. Ve Spojených státech, kde v roce 1970 přebývala při přiležitosti uspořádání své výstavy, provedla interiér našeho obchodu CEPELIA v Novém Yorku. Zvláště zajímavý svou formou a koloristikou je reliéf. Ptáme se umělkyně, jaké má další plány:

„Předeším připravuji práce na velkou individuální výstavu, nejdříve doma, a potom bych ji chtěla ukázat ve skandinávských státech, kde má naše užitné umění velký úspěch.“

V závěru našeho rozhovoru prosí Elžbieta Misztalová, abych srdečně pozdravoval všechny krajané a má radost z toho, že při redakci Život obnovuje svou historii skupina umělců — členů KSČaS. Přislíbila svou účast a spolupráci.

Marian Kaśkiewicz

Orgány Vietnamskej demokratickej republiky umožnili slovenskému reportérovi Svetu socializmu Miroslavovi Tulejovi pri jeho ceste po juhovýchodnej Ázii stretnúť sa s dvoma z tristovadsiatich amerických pilotov, ktorí padli do zajatia počas štvrtočnej vzdušnej agresie Američanov proti vietnamskému Severu: s majorom U.S.Navy Air Force Hughom Allenom Staffordom a poručíkom Edwinom Frankom Millerom...

Hanoj, sparný jarný podvečer, večne vlnká dederónka sa lepí na pokožku a neprijemne páli, sedím s niekoľkými dôstojníkmi Vietnamskej národnoslobodzovacej armády na prvom poschodí mohutnej budovy nedaleko hotela Metropol, zrejme bývalé sídlo nejakého Francúza, palác uprostred tiej záhrady. Ve viedajšej miestnosti mladá Vietnamská s hustým čiernym vrkočom, obliečená vo vojenskej uniforme, nám pripravuje čaj. Jedem z vietnamských kolegov spušťa trojlístovú vrtuľu ventilátora na strope.

Presne o pol ôsmej nám vietnamský seržant podáva hlásenie. O niekoľko sekúnd neskôr vstupujú do miestnosti dva americkí letci v „pyžamách“. Úctivo sa ukláňajú. Dávame im pokyn, aby si sadli. Dvaja dôstojníci U.S. Navy Air Force — major Hugh Allen Stafford a poručík Edwin Frank Miller...

Obaja Američania majú na sebe sivú zajateckú „pyžamu“ so širokým bordó pruhmi, na nohách typické vietnamské sandále. Pýtam sa

S: Sústredené delostrelectvo je nebezpečnejšie. Rakete, ak ju ľovek zavčas zbadá, možno s troškou šťastia uniknú.

M: Nemám toľko skúseností ako pán major... ale tiež sa domnievam, že delostrelectvo je zákernejšie.

Aký je váš súčasný zdravotný stav? Stratili ste na váhe?

S: Cítim sa dobre; o nejaké kilá som schudol, pretože po zásahu som sa katapultoval, pričom som si zlomil klíčenú košť a musel som sa podrobniť zložitej operácií. Vďaka vietnamským lekárom dopadla dobré.

M: Som zdravý, v tomto podnebí som možno niečo stratil na váhe, ale cítim sa dobre.

Aké máte záľuby?

S: Milujem hudbu. Predovšetkým Čajkovského a Prokofieva. Dosť dobré som hrával na klavíri.

M: Šport. Box a rugby.

Uvedomujete si, že americká vzdušná agresia proti Vietnamskej demokratickej republike sa prieči medzinárodne uznávaným konvenčiam, a teda ani vietnamské orgány nie sú povinné zaobchádzať s vami v zmysle konvenčí o vojnových zájatcoch?

S: Ano, pane.

M: Verím v humánnosť vlády severného Vietnamu.

Máte pocit viny voči Vietnamcom?

S: Čím rýchlejšie sa vrátiť domov, k svojej žene.

M: Dokončiť školu a začať nový život.

Je deväť hodín večer, d'álšie otázky, d'álšie odpovede, dozvédam sa, že v americkom zajateckom tábore v Hanoji majú zajatci aj baseballové ihrisko, sprchu, pravidelnú stravu trikrát denne.

Konfrontácia

Prešlo štrnásť dní a opäť bol sparný jarný večer a my sme sedeli na debnách od muničie v zemelanke veliteľa dobre maskovaného palebného postavenia nad sedemnásťstou rovnobežkou. Oproti mne sedel poručík Kim a ochotne odpovedal na moje otázky. Na podobné otázky, ako som položil americkým zajatcom.

Ako ste sa dostali do armády?

Máme to v rodine. Otec a najstarší brat bojoval proti Francúzom pri Dien-bien-phou, mladší brat bojuje ako dobrovoľník na Juhu. Byť vojakom je pre nás vecou cti. Bojujeme za spravodlivú vec, za oslobodenie a zjednotenie svojej rodnej krajiny.

Kol'kých protivzdušných súbojov ste sa zúčastnili?

Štošesťdesiatich deviatich.

Aký je váš zdravotný stav?

Dakujem, ujde to. Máme v našej jednotke niekoľkých zdravotníkov. Aj liekov je dosť.

Poručík Kim, príslušník Vietnamskej národnoslobodzovacej armády.

TICHÝ NOČNÝ ROZHовор

Letci v „pyžame“: vľavo major Stafford, vpravo poručík Miller.

S: Ako voják som plnil iba rozkazy. Ako súkromná osoba svoje činy lutujem. Za tých päť rokov som mal veľa ráz možnosť spoznať charakter vietnamského človeka. Podľa môjho názoru Vietnanci sú statoční ľudia. Sotva sa môže stať, aby túto vojnu nevyhrali.

M: Tiež musím odpovedať z dvoch aspektov: Ako vojak a potom ako človek...

Smiete posielať domov listy?

S + M: Áno, pane. Raz mesačne.

Som československý novinár. Čo viete o našej krajine?

S: Hlavné mesto je Praha, máte vynikajúcu filharmoniu a dirigenta Karla Ančerla. Po návrate z Vietnamu som mal v úmysle podniknúť so ženou výlet za dobrú hľadobu do Európy. Kto vie, či sa tam niekedy dostanem.

M: Československo leží v centre Európy. Varí sa tam dobré pivo.

Viete, čo je nového v kozmonautike?

S + M: Počuli sme, že naši kozmonauti pristáli na Mesiaci. Rozchýrilo sa to v tábore.

Akú otázku by ste ešte položili, keby ste boli na mojom mieste?

S + M: Azda by sme sa spýtali, čo odkazujete domov...

Co odkazujete domov?

S: Pozdravujem svoju drahú manželku, nech bude trpezlivá a komunikáciu číslo jedna. Mám dojem, že ma zasiahl delostrelec. Stalo sa to v máji 1968.

M: Pozdravujem rodičov... a nech sa na mňa nehnevajú.

Co chcete robiť, keď sa skončí vojna a prepustia vás zo zajatia?

Aké máte záľuby?

Ak mám chvíľu čas, čítam si zo závetu nášho milovaného Ho-či-Mina. A zdokonaľujem sa v matematike.

Som československý novinár. Čo viete o našej krajine?

Ste našimi spojencami. Posielate nám výborné ľahké bicykle „favorit“, nákladné autá i zbrane. Pomáhate nám školiť odborníkov. Syn môjho kamaráta študuje na Českom vysokom učení technickom.

Co odkazujete domov?

(Poručík sa zamysel. Po chvíli povedal:) Viete, že som nebola doma už päť rokov? Tu, v štvrtnej zóne nad sedemnásťstou rovnobežkou, tu sa vojna ešte neskončila. Americké výzvadné lety pokračujú denne, ako ste si iste všimli... Co odkázať domov? Pozdravujem svoje tri deti, ženu... a aby nezabudli posadiť ryžu... (usmievala sa). Musíme vydržať do neonečného víťazstva.

Co chcete robiť, keď sa skončí vojna?

Ak budem vládať, rád by som robil v nejakej fabrike. Niektoré, kde by som mohol uplatniť svoje vedomosti z matematiky. Ak budem invalid, tak chcem slúžiť svojej rodine. Budem opatovať vnúčatá...

Konfrontácia. Konfrontácia svedomia a názorov oboch bojujúcich strán na vietnamskom bojišti. Že niektoré odpovede sú si podobné? Nie div, na jednej i na druhej strane bojujú totiž ľudia.

No spravodlivosť boja môže byť a je iba na jednej strane: na strane zamysleného poručíka Vietnamskej národnoslobodzovacej armády nedaleko sedemnásťstou rovnobežkou.

ene Paule?",
mu ženu i
y. Mél jsem
o prozradili,
? Je to krysa
na doživotí.
pensylvánské
e zase vzpí
adostí a pře
ám. Pinkie,"
země aktov
ny. u.
ytáhl černou
ovc: s pistoli
ostí a mas
nes opoledne
y," konstato
loženou smū
sty uprchlého
isk i pistoli
1: Sázím se,
ou té otisky.
euvří, že s
utopným tres
atila se Edith
zemělně, když

CARROL MAYER

mu říkala: „To byla tvoje aktovka, Paule...“
„Ano,“ odpověděl Lamy. „To já jsem přepadl banku. Už jsem se na to nemohl dívat, jak se užíráš starostmi, Edith! Jen proto jsem se málem stal zlodějem. V posledním okamžiku jsem ale ty peníze nechal ležet. Já jsem se prostě pro zločin nenarodil... Tak a teď se udám na policii.“

„Nic takového“, řekla Edith Lamyová a objala muže. „Nejsi přece zločinec, Paule. Potřebuju tě — já i to dítě, co čekám... Viš, chtěla jsem ti to říct až dnes večer.“

Paul Lamy sevřel ženu do náruče. Věděl, že bude muset dlouho bojovat se svým svědomím. Ale věděl také zcela přesně, že společně s Edithou, svou ženou, má ještě šanci vyrovnat se s buďoucností.

CARROL MAYER

Ako sme napísali v minulom číslе, počkávame v uverejňovaní diskusných príspevkov na 4 zjazde KSČaS. Dôležitejšie výpovede diskutérov uverejňujeme vo forme citátov. Zjazdová diskusia bola asi najcennejším vkladom do rokovania zjazdu, lebo vyjadrovala najživotnejšie pocity a požiadavky menšiny vo všetkých oblastiach nášho organizačného života. Zložky KSČaS budú na základe tejto diskusie a uznesenia zjazdu pracovať v záujme Spoločnosti. Spoločnosť zo svojej strany, nezávisle od týchto publikácií určitú problematiku diskusie mala by predložiť v signálno-intervenčnej forme patričným orgánom za účelom vybavenia konkrétnych návrhov a otázok, ktoré aktuálne sú pre našu menšinu dôležité.

Otázky školstva pre našu menšinu vyplývajúce zo zjazdu a situácie na tomto poli mala by Spoločnosť predložiť Výboru odborníkov pre vypracovanie správy o stave osvety v PEP (adresa: Výbor: Warszawa, Nowy Świat 69), aby aj tieto Výbor zahrnul do svojich prác.

VALENT KRIŠTOFEC, DELEGÁT Z KREMPÁCH a súčasne predseda Obvodného výboru KSČaS na Spiši na príklade jednotlivých miestnych skupín načrtol organizačnú situáciu na tomto území. Zdôraznil nevyhnutnosť lepšie vybaviť klubovne, lepšie sa stať, o jednotlivé súbory. Hovoril aj o úsilí krajjanov čestne pracovať v rámci svojopomocných prác hlavne na odstránení následkov povodne, keď všetci pracovali naozaj obetavo. V závere svojho diskusného príspevku povedal: Obvodný výbor KSČaS na Spiši sa obracia na vás s výzvou, aby ste vstupovali do strany a zároveň, aby ste prejavili väčšiu aktivitu v miestnych skupinách Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, aby výsledky našej práce, ktoré už dnes sú viditeľné, boli ešte lepšie."

DZIUBEK EUGÉN Z JABLONKY zo zjazdovej tribúny hovoril o tom, aby sa umožnilo krajanským dejom študovať aj v Československu. Žiadal, aby novozvolený Ústredný výbor preskúmal, či také možnosti existujú a informoval o tom krajanskú verejnosť.

JÁN KUBASEK, DELEGÁT Z KACVÍNA, hovoril o otázkach krajanskej mládeže, jej perspektívach, dobre sa naučiť materinský jazyk. Konštatoval, že dobrá znalosť tohto jazyka je podmienkou rozvíjania práce v Spoločnosti. „Jazyk je základnou otázkou pre našu národnostnú menšinu žijúcu v Poľsku,“ hovoril J. Kubasek. Viackrát som počul na schôdzach, že KSČaS by sa nemala miešať do školských otázok. Nie je to pravda, ba tak ani byť nemôže. Otázka školstva je základná. Jednou vedomou poviem, čo si o tom myslím. Školské otázky sú aj naše otázky, naše Spoločnosť a my máme právo žiaťať školské orgány o viač starostlivosti o vyučovanie slovenčiny, o vytvorenie podmienok pre jej rozvoj.“ Delegát navrhoval, aby sa na osvetovom inšpektoráte založil zvláštny odbor, ktorý by sa zaoberal menšinovou osvetou. Ďalej podporil návrh vybudovať na Spiši a Orave slovenské domy kultúry, ktoré ako inštitúcie pomôžu rozvíjať materinský jazyk. Veľa teplých slov povedal J. Kubasek aj na adresu časopisu Život, ktorý učinne pomáha zachovávať slovenčinu a češtinu a navrhoval, aby Život podľa možnosti vychádzal ako dvojtýždenník.

JOZEF JASIONTEK, DELEGÁT Z FALŠTINA, sa zaoberal sociálnymi podmienkami školopovinných detí. Deti z Falština dochádzajú do školy vo Fridmane, čo je asi päť km — povedal J. Jasiontek — a dožadoval sa, aby deti aspoň v zime mali zaistenú v škole teplú stravu, vyskúrenú izbu, v ktorej by čakali na dopravu. Povedal: „Pre zle sociálne podmienky sa tu vyskytujú choroby, slovom situácia je zlá a urgencie na okresných školských úradoch nepomáhajú.“

JOZEF GALOVIČ, DELEGÁT Z KACVÍNA konštatoval, že v podmienkach života a rozvoja menšiny možno po vojne zaznamenať veľký pokrok. V súvislosti s tým povedal, že Ústredný výbor by mohol v týchto podmienkach lepšie pracovať a požiadal, aby novozvolený ÚV „dal nové knihy pre miestnu skupinu, lebo tie, ktoré máme, sú staré, dostali sme ich pred desiatimi rokmi. Všetky sú prečítané. Žiadal tiež slovenské časopisy. Pripomem: „Pred rokom mohli sme slovenské časopisy dostať v stánku RUCH, napr. taký obľúbený Svet socializmu. Teraz už nie sú, nevieme prečo.“

ANDREJ SKUPIEN, DELEGÁT Z NOVEJ BELEJ vo svojom vystúpení hovoril o cirkevných otázkach týkajúcich sa Novej Belej a Krempáčov. Spomíname to iba kvôli poriadku. Ako sme už totiž informovali v minulom číslе, tieto problémy vynechávame, lebo čitatelia z týchto obcí nás informovali, že sú už riešené cirkevnými orgánmi.

JOZEF SOLAVA, DELEGÁT Z HORNEJ ZUBRICE spomínal obdobie hneď po vojne, keď pracoval na národnostnom poli nebolo ľahké. Mnohí ľudia, dokonca ani funkcionári, nechápal tento zložitý problém. Pozerali na našich aktivistov — tu Jozef Solava spomínal osobné zážitky — ako na akýchsi nepriateľov. Tieto otázky čas a rozum vyliešili v naš prospech. „Dnes sa neskryvame, nebojíme, lebo naša ľudová vláda vyliešila naše problémy. Môžeme pracovať a žiť v mieri.“ J. Solava predsa však konštatoval, že ani dnes na viedecku mnohé problemy nie sú vyliešené s konečnou platnosťou. Požiadal poslucháčov o prepáčenie, že hovorí rozčúlene, ale tieto otázky ho nesmierne bolia ako ľudová a ako činiteľa KSČaS. Išlo mu predovšetkým a zanikanie slovenčiny v jeho dedinke.

V Hornej Zubrici na Orave predsa nie sú problémy s učiteľmi, ktorí sú výborne pripravení, aby vyučovali slovenčinu. Je tu Lídia Mšalová, sú iní. Podľa mienky delegáta treba v tejto dedinke vytvoriť ovzdušie, v ktorom by bolo možné, aby sa deti učili slo-

hovoril o svojej bojovej ceste a upozornil na skutočnosť, že takých bojovníkov proti fašizmu ako on je medzi našimi krajanmi na Spiši a Orave veľa. „O týchto ľudí, hovoril delegát, bolo by sa treba starať, a to v dvojaku zmysle. Za prvé sú to účastníci veľkých dejinných udalostí a preto sú zdrojom všeobecných informácií o týchto časoch. Za druhé mnohí z nich majú ľahké životné podmienky. Musí sa im pomôcť predovšetkým, aby sa im vybavili dôchodky a iná pomoc.“ F. Svetlák hovoril o ľahkostach, aké sú na tomto poli, lebo otázky takéhoto dôchodu sa musia vybavovať v rámci medzištánej dohody medzi Poľskom a Československom. Ľudia sami si s tým nevedia poradiť. Preto navrhoval, aby sa naša Spoločnosť cestou odbôcky ZBOWID v Nowom Targu postarala o kladné vybavenie aj týchto problémov. Ďalej žiadal, aby sa pre naše klubovne predplatil čítaný časopis Bojovník z Československa. Upozorňoval, aby sa na najnovších odbojárov nezabúdalo pri každoročných stretnutiach na Slovensku pri priležitosti osláv Slovenského národného povstania.

ANTON PIVOVARČÍK, DELEGÁT Z KACVÍNA hovoril o kultúrnej činnosti KSČaS, o problémoch mládeže, o odbojároch, o hospodárskych otázkach Kacvína a otázkach osvety. „Každá organizácia,“ hovoril A. Pivovarčík — ktorá vykonáva kultúrnu činnosť, má svoje úspechy, ale aj neúspechy. Za posledné roky sme zaznamenali mnohé

tohto problému pozastavil a provedl zevrubnou analýzu své práce. Každé vystoupení zelovského souboru vyžaduje prípravu a práci. Každý zájazd znamená veľkou radost. Ale jak to vypadá v skutečnosti? Kdykoliv jsme někam jeli, do Jablonky, do Czorsztyna nebo i jiných míst, kde jsme měli vystupovat, vždy jsme byli hořce zkámani. Když jsme unaveni po dlouhé cestě přijeli na místo, ukázalo se, že nemáme kde spát, ani co jíst. V hotelích se na nás dívají, jako bychom spadli z měsíce. A nyní příklad týkající se autority instruktora, který měl spoustu práce s připravením programu, ale ocitá se v situaci, že neví, jak odpovědět. Opakuji slova, která jsem musel vyslechnout od svého souboru: „Ale Vás si tu váží, když nebyl ani nikdo vyslán, aby Vás uvítal!“ Měli pravdu. A kdo je vinen? Já osobně si myslím, že vinu nese ústřední výbor v Krakově, který se ani jednou nezhostil plné svého úkolu organizátora a příliš málo zájmu vykázal o český klub v Zelově.

Dále bych se chtěl zmínit o otázce zvolnění na výstupy nebo zájezd. Od samého počátku každé takové zvolnění bylo doprovázeno hádkou a je tomu tak stále. A co víc, posledně dokonce inspektorát osvěty odmítl udělit mi dovolenou na zájezd se souborem, poněvadž, jak bylo napsáno v dopise, ústřední výbor byl poučen, jak to má zařídit. Kdož ví, zda bych mohl přijet na sjezd, když bych právě neměl volný den.

Ptám se tedy: kdo zodpovídá za to, že instruktor nemůže se svým souborem jet na zájezd? Jak potom takový instruktor vyhlíží v očích mládeže? Jak si lze jinak vysvětlit tento fakt než tím, že snad ten instruktor ani není potřebný, když soubor jede sám. To snad postačí, aby byla jasná otázka autority instruktora, s nímž nikdo nepočítá. Chtěl bych se ještě zmínit o jiné otázce a sice o odměnách a vyznamenáních.

Opravdu by to bylo tak nákladné, kdyby ústřední výbor po každém vystoupení předal souboru diplom nebo upomíkový praporek? Myslím, že ne. A kolik by to způsobilo radostí a současně bylo pobídou k další práci. Pamatuji si, že jsem již jednou tento návrh podal, když jsme vystupovali v Krakově. Ovšem, tehdy jsme dostali diplom, visí u nás na čestném místě a máme se čím pochlubit. Ale takových příležitostí bylo mnohem více.

A nakonec bych chtěl promluvit o doplňování vzdělání instruktora. Sám se aktívne účastním školení, organizovaného lodžským Domem kultury. Ale stačí to? Je k nevire, že instruktor, působící v českém prostredí, nebyl ani jednou v Československu. Byla již příležitost. Stačilo by bývalo, aby se vystoupení slovenského souboru v Martině zúčastnil také český instruktor. Určite by mnohé uviděl a hodně se poučil a potom mohl nové poznatky uplatnit při své práci. Možná, že se vám tato věc zdá být málo důležitá, ale pro mne je velmi důležitá. Chci doufat, že nový ústřední výbor bude lépe pečovat o český klub a vše to, co nás bolí — nane bolí, bude kladně vyřešeno.“

AUGUSTÍN BRYJA, DELEGÁT Z VYŠNÝCH LAPŠ sa zaobral o. i. boláčkou, ktorá už roky trápi Vyšnolápsanov, to znamená otázkou vlastníctva klubovne. Dalo by sa to stručne povedať takto: pred rokmi miestni aktivisti Spoločnosti za finančnej pomoci krajanskej organizácie vybudovali v rámci svojopomocných prác krásnu klubovnu. Počas likvidácie bývalej Spoločnosti prevzal túto klubovnu Syndik. Dodnes otázkou vlastníctva nie je vyriešená v prospech MS KSČaS vo Vyšných Lapšoch. Je to vina UV, ktorý predsa zamestnáva právnika. Rozhorčenie krajjanov z Vyšných Lapš je stále väčšie, o čom informoval vo svojom diskusnom príspevku A. Bryja a zároveň žiadal vyriešiť problém s konečnou platnosťou. Povedal aj svoju mienku o osvetových otázkach: „Veľa sa tu o školstve hovorilo a s tými hlasmi súhlasím. Škola je veľmi dôležitá. Niekoľko povedal, asi kraján Kočovič, že absolventi týchto dvojjazyčných škôl majú potom ľahkosti. Neverím tomu. Máme na to dôkazy, že naše deti, keď skončili školu so slovenským vyučovacím jazykom, predsa vyrástli z nich ľudia.“ Záverom apeloval na krajjanov, aby si tento problém vzali k srdcu, lebo veľa záleží na rodičoch. Na adresu Života A. Bryja vyjadril veľa kladných pripomienok a apeloval na krajjanov, aby v ešte viac propagovali svoj časopis.

POKRAČOVANIE DISKUSIE ZO 4. ZJAZDU KSČaS

V záujme Spoločnosti

venčinu. Tak ako napr. v Dolnej Zubrici. V tejto veci veľa môže urobiť Obv. výbor KSČaS na Orave a osvetový inšpektorát v Nowom Targu.

LÍDIA MŠALOVÁ, DELEGÁTKA Z HORNEJ ZUBRICE o. i. povedala: „Akoby mal prebiehať práca v našich divadelných súboroch? Tento rok som bola v Prešove na festivale detských folklórnych divadiel a musím povedať, že som bola nadšená vystúpeniami detí, nádherou ich krojov. Bolo to niečo, skvelé. (...) Pomysela som si, že u nás, v Hornej Zubrici to nebude sedieť s detskými divadlami, pretože deti nepoznajú slovenčinu. Ale je tu iné východisko a sice, aby sme divadelné súbory nacvičili s dospeľymi. Ved dospelí u nás ovládajú slovenský jazyk z minulých rokov. Bola som aj na kurze inštruktorov v Martine a na festivale. Bol to medzinárodný festival, na ktorom som mala možnosť vidieť nielen súbory z Československa, ale tiež menšinové súbory z Juhoslávie a Anglicka. Žiaľ, z našich súborov tam neboli ani jeden. Prečo, to neviem. Hlavná vec, že na budúci rok má byť pozvaný jeden nás divadelný súbor. Ale je tu otázka, aby sme sa tam potom nemuseли hanbiť. Preto Spoločnosť a hlavné Ústredného výboru musí si dať záležať na tom, aby súbor, ktorý bude mať šťastie vystupovať v Martine na festivale bol stopercentne vybavený. Aby mal vlastné kroje, nie požičané po susedoch. (...) Aby to boli také kroje, aké vyžaduje daná hra. Myslím však, že samotné kroje ešte nestačia, potrebujeme aj inštruktora s vyskumom vzdelením, aby mohol danú hru upraviť. To bude takisto úloha nového Ústredného výboru.“

(...) Počula som tu hlas o spolupráci divadelných súborov, požiadavku, aby bola realizovaná kultúrna výmena medzi pohraničnými obcami. Treba tiež, aby sa niektorý z našich divadelných súborov mohol ukázať v televízii. Veď také možnosti sú. Nech nás vidia nielen okresné úrady, nech nás vidia nielen v Krakove, keď sa sem náhodou niektorý súbor dostane; nech nás vidí celé Poľsko, nech vie, že v Poľsku žije taká menšina, že niečo tvorí, že sa svojou prácou chce popýšiť.“

FRANTIŠEK SVETLÁK, DELEGÁT Z MALEJ LIPNICE, ako bojovník druhé samostatnej paradesantnej jednotky

kladné výsledky na tomto poli. K týmu počítam napr. vystúpenia našich súborov na Slovensku. Musíme si však uvedomiť, že vo všetkých oblastiach našej činnosti práca nespočíva iba na Ústrednom výbere. Pracovať musíme všetci, tak Ústredný výbor ako aj miestni aktivisti. Pritom sa musí podniknúť všetko, aby sme do našej práce zapojili aj mládež, ktorej ešte stále máme príliš málo v našich radoch. Pri výmene členských legitimácií KSČaS by sme sa mali zameriť na získavanie nových členov, najmä však mladých, ako som už hovoril. My v Kacvíne sme už túto priležitosť využili v prospech organizácie.“ A. Pivovarčík upozornil aj na fakt, že publikácie, ktoré propagujú Podhale, mali by informovať aj o existencii národnostnej menšiny na tomto území a o výsledkoch dosiahnutých KSČaS. Dožadoval sa, aby v rámci blížiaceho sa 25. výročia založenia menšinovej organizácie bol vydaný priležitosťný album.

DELEGÁT JERZY ZAGÓRSKI ZE ZELOVA ŘEKU:

„Poněvadž jsem náhodou začal pracovať v kulturní místnosti v Zelově v dobe, kdy se v Krakově konal III. sjezd, chtěl bych se s vámi podělit dojmy ze své práce, chtěl bych se také zmínit o různých potížích, které mi ztěžují práci a také o věcech, které mně mají. Myslím, že všichni instruktoři dobře vědí, že práce v klubovnách je stále těžší a obtížnější. Nevím zda opravdu vše, ale určitě v klubu v Zelově. Je to způsobeno tím, že

- prostředky hromadného překazu kultury jsou značně rozšířeny, nacházejí se téměř v každé domácnosti;
- každá škola organizuje nejrůznější zájmové kroužky, v nichž žáci pracují;
- po ukončení školy se mládež rozletí do světa;
- vybavení kulturní místnosti není tak atraktivní, aby přitahovalo.

S tím vším by bylo možno si poradit, mnoho záleží na nápaditosti instruktora nebo výboru oddílu. Ale je tomu tak vždy a vše. Dovolte mi, abych se u

ZELOV

V kulturní místnosti KSČaS v Zelově se stále lépe pracuje. Působí pěvecké, recitační a hudební kroužky, mládež se učí hrát na hudebních nástrojích. V měsíci březnu t.r. se členi našich souborů zúčastnili výlučovací okresní soutěže o nejlepšího recitátora a interpreta sovětské písničky; ještě v únoru bude uspořádán večírek pro všechny členy s čajem a cukrovím. Pokud to bude možno, rádi bychom se zúčastnili slibného zájezdu do Československa.

Naše knihovna je otevřena dvakrát týdně; kromě vlastních knih půjčujeme také knihy z městské knihovny. Jestliže budou naši členi souhlasit, pomyslíme o organizování zájezdu k moři nebo na Spiško a Oravu. V létě bude každou hezkou neděli pořádat výlety do blízkých lesů nebo k vodě.

Práce naší organizace se značně oživila, protože starší členi se účastní akcí pořádaných kulturní místností i veřejných prací a více se zajímají o záležitosti Společnosti. Chtěli bychom, aby se pokud možno nejvíce členů zapojilo do veřejné činnosti.

Aby se zlepšila situace ve státně, dělnici a rolnici ze Zelova a okolí si uvědomují, že je nutno zvýšit výrobu a tím způsobem podpořit úsilí nového vedení strany a vlády.

2. Projednání dopisu městského výboru PSDS ve věci veřejných prací;
3. Výstava královského zámku ve Varšavě;
4. Různé.

Schůzi zahájil předseda Obvodního výboru KSČaS v Zelově Jan Novák, který probral otázku vyplňování přihlášek, jejich odevzdání a předání nových legitimací.

Dále byl přečten dopis městského výboru PSDS našemu oddílu ve věci dobrovolných pracovníků brigád po pracovní době. Shromáždění se zavázali, že odpracují brigádnicky 100 hodin při výstavbě rekreačního střediska na Patyckách v hodnotě 1 500 zl a při úpravě kulturní místnosti a okolí 150 hodin — celkem v hodnotě 2 250 zl. Celkem Oddíl KSČaS v Zelově odpracuje brigádnicky 250 hodin, což se rovná 3 750 zl.

O výstavbě královského zámku ve Varšavě hovořil tajemník oddílu Václav Luštinský, který nastíní tuto důležitou otázku v tom smyslu, že výstavba národní historické památky je záležitostí celé polské veřejnosti. Jednohlasně bylo schváleno, že všichni členi dobrovolně přispějí na tuto důležitou akci a že částka 300 zlatých bude v jak nejkratší době shromážděna. O této akci byl zaslán dopis UV KSČaS.

Pokud jde o čtvrtý bod programu, bylo diskutováno o otázkách místního oddílu a to o možnosti zájezdu do Čech, o mládeži, již musí instruktor věnovat více pozornosti a o zorganizování dvou večírků pro mládež a pro dospělé.

Tímto byl program schůze vyčerpán.

Václav Luštinský
Jan Novák

NOVÁ BELA

Dychová kapela v Novej Belej bola založená roku 1925. O založenie kapely sa pričinil učiteľ Władysław Labuda, ktorý u nás pôsobil a ktorý ju aj nacvičoval. Kapela dosiahla veľa úspechov vystupujúc na rôznych oslavách alebo pre-

tekoch. Ale časom členovia kapely ostarli, a keďže sa zavácasu nepomyslelo na nábor mladých, kapela od roku 1965 prestala učinkovať.

Mnohí ľudia boli nespokojní, že dychovku už nemáme až napokon v januári 1970 sa zasa ozvali trúbky a iné hudobné nástroje. Dychovka opäť začala nacvičovať. O oživenie dychovky sa najviac pričinili krajania: predsedá MS KSČaS František Chalupka, František Kurnat, Michal Kalata, František Ščurek a iní, ktorí sa obrátili na ÚV KSČaS o zriadenie kurzu. Ústredný výbor poskytol pomoc a finančne prostriedky, za čo im, ako aj patričným úradom patrí naša srdečná vdaka. Inštruktorem a zároveň dirigentom kapely je Jan Sawina. Vyhladal mladých chlapcov, ktorími sú: František Kurnat, František Ščurek, Emil Cervas, Valent Vincek, Valent Sojtyš, Jozef Lojek, Jan Cervas, František Chalupka, Jan Klukosovský, František Bednarčík, Jozef Bednarčík, Jozef Lukaš, Ján Lukaš, Jan Majerčák, Alfon Poltorak, Andrej Gronka, Eduard Poltorak, Jan Kurnat, Jozef Mogelský, Cyril Cervas, Benedikt Bednarčík, Ján Bednarčík, Cyril Ščurek.

V januári tohto roku členovia dychovej kapely obnovili tradičný zvyk. Chodili popriat Nový rok do každého obytného domu a pritom milo zahrali. Bolo by žiaduce, aby kurz pre dychovku pokračoval, aby kapela mohla rozšíriť svoj repertoár. Preto sa obráciame na ÚV KSČaS o ďalšie financovanie tohto kurzu. Členom dychovky želáme veľa úspechov v ďalšej práci.

Obyvatelia našej obce sa radí zapájajú do realizácie svojpomocných prací. Roku 1970 bola ukončená stavba cesty Nová Bela — Bialka Tatrzanska po križovatke Tribš-Groň, v dĺžke asi tri kilometre za účinej pomoci štátu. Tento rok má byť dokončená celkom až do Bialky. Na jeseň r. 1970 občania sa zaviazali, že privezú 1000 m³ štrku na stavbu cesty v Bialke Tatrzanskej a zato cez Novú Belu by bola cesta as-

faltová. Kadžé zima prišla veľmi skoro záväzok bol reálizovaný iba na 30%, ale keď nastane jar občania splnia svoj záväzok a privezú štrk, aby sa stavba cesty mohla dokončiť.

Už v zime tento rok sme začali aj stavbu cesty, ktorá vedie na polia. Každý si uvedomuje, že dobrá cesta je veľkým uľahčením pri zvážaní obilia a pri iných polnohospodárskych prácach. Bude to cesta na úseku Nová Bela — Groň v dĺžke asi 4 km. Tento rok by sme chceli dohotoviť jeden km cesty. Občania sa zaviazali, že v rámci svojpomocných prací budú zvážať kamene na túto cestu — asi 600 m³ — a tento záväzok už realizujeme.

Musíme si však uvedomiť, každý občan, každý krajan a člen našej Spoločnosti, že záväzky sa musia riadne plniť. Dúfame tiež, že nám okres finančne pomôže ak to bude nevyhnutné. Budeme radi, ak týmito svojpomocnými prácamu pomôžeme, aspoň podľa našich možností, ľudovému Poľsku.

František Bednarčík

JABLONKA

Začiatkom januára t.r. pri miestnej skupine Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Jablonke bol založený súbor piesní a tanca. Súbor má zatiaľ osem členov, ale bude ich viac — štrnásť čiže sedem párov.

Skúšky sú raz za týždeň, v utorok od 17.00 od. do 20.00 hod. v klubovni KSČaS v Jablonke.

Súbor zorganizoval predsedá miestnej skupiny v Jablonke kr. Ján Paniak a jeho vedúcim je kr. Ján Dziubek, ktorý už od dávna je členom súboru piesní a tanca pri Obvodnom výbere KSČaS v Jablonke.

Klubovna v Jablonke je otvorená štyrikrát za týždeň a to: v utorok, stredu, piatok a nedeľu.

Do klubovne prichádza veľa mládeže, ktorá si rada prečíta tlač, zahrá rôzne spoločen-

ské hry a pozrie televízny program.

V klubovni KSČaS je aj požičovňa slovenských kníh, ktoré radi čítajú dospelí a mládež.

V klubovni sú zatiaľ iba maličke kachle, ktoré nie sú v stave zohriať miestnosť. Bolo to dobre keby sa Ústredný výbor postaral o vhodné využenie klubovne, aby navštěvníci nemuseli sedieť v kabátoch.

Jozef Omylak

PRIVAROVKA

Ako to už v zime býva, ľudia na vidieku majú viac času, aby si niečo prečítať a mládež, aby sa učila. Mládež v Privarovke sa tiež snaží, aby dobre nacvičí svoj súbor. Súbor nacvičuje Andrej Kucek a Florian Kramár v klubovni KSČaS v Privarovke.

Ale mládež sa snaží, aby nejaký fond, z ktorého by sa také výdavky ako cestovné trovy mali hradieť. Keď sú také podmienky nesmiem sa čudovať, že roku 1967 sa predošly súbor v Privarovke rozpadol. A je to škoda. Veď dnes si ľudia radi pozerajú nielen moderné súbory, ale aj také, ktoré predvádzajú staré zvyky, obrady a piesne.

Dalej mladí z Privarovky by boli radi, ak by ich klubovna malo viac slovenských novín. Boli by tomu radi nie len mládež ale aj starí krajania.

Ale podľa mňa najdôležitejšou otázkou je vybudovať na Orave Dom slovenskej kultúry. Celkom iste bol by cenným slovenskou kultúru, s dobrými inštruktormi; mohli by sa tam poriadať kurzy slovenčiny, šitia a varenia a iné. Na takýto dom čaká veru celá Orava.

S. V.

Z ROKOVANIA HLAVNEJ REVÍZNEJ KOMISIE KSČaS

ORGANIZAČNÁ AKTIVITA POPREDNOU ÚLOHOU ZLOŽIEK KSČaS

Hlavná revízna komisia zvolená na 4. jazdu KSČaS v plnom zložení rokovaťa v Krakove v dňoch 30. a 31. januára t.r. Plán dvojdňového zasadania predpokladal vypracovanie pracovného poriadku Hlavnej revíznej komisie a jej obvodných zložiek, plán práce HRK na rok 1971, ako aj predbežné zoznamenie sa s bilanciou Spoločnosti za rok 1970. HRK sa zúčastnila aj zasadnutia predsedníctva ÚV, ktoré sa konalo 31. januára t.r.

Úvodom sa HRK oboznámila so svojou právomocou vyplývajúcou zo stanov a s možnosťami práce, ktoré by mali smerovať k zlepšeniu štýlu organizačnej práce KSČaS, napríklad aktívnejou účasťou HRK, ako aj obvodných revíznych komisií. Pracovné možnosti revíznych komisií, ako ich určujú stanovy, sú široké. Zo stanov vyplýva možnosť kontrolovať celú činnosť Spoločnosti, no najmä finančnú. To úzko súvisí s možnosťou bezne predkladat ÚV Spoločnosti priponienky a návrhy spojené s jeho činnosťou podľa stanov a finančnou činnosťou. Do kompetencie HRK spadá aj dozor nad činnosťou obvodných revíznych komisií, ktorú treba chápať ako poskytovanie bežnej pomoci v práci týchto komisií. To všetko sa prejavilo v predpisoch o praktickej činnosti HRK a ORK, ktoré uverejnili v budcom čísle. Tieto predpisy predkladajú o.i. schôdze Hlavnej revíznej komisie spolu s predsedmi obvodných revíznych komisií. Predkladajú aj účasť členov HRK na zasadnutiach

Ústredného výboru a predsedníctva ÚV. Činnosť Hlavnej revíznej komisie a obvodných revíznych komisií umožní bežnú účasť v práci Spoločnosti a podľa potrieb predkladanie priponienok a návrhov. Vo finančných otázkach sa komisia rozhodla pracovať dvojako spôsobom: za prvé posudzovať proporcie a štruktúru výdavkov, aby boli čo najefektívnejšie využité pre rozvoj Spoločnosti a najmä jej oblastných zložiek. Vo svojej práci HRK bude využívať pomoc finančných odborníkov. Tieto ciele a úlohy HRK sa odzrkadľujú v ročnom pracovnom pláne, v ktorom sa predvída kontrola všetkých obvodných výborov tohto roka a na základe týchto lokálnych kontrol sa budú predkladať ÚV konkrétné

játa predstaveným. Upozornili aj na nevyhnutnosť zjednodušiť finančné operácie, aby sa uľahčila práca Obvodných výborov a miestnych skupín. Podľa HRK niektoré položky, ako napr. nájomné za klubovne, za upratovanie, prípadne poplatky za rádio a televíziu, by mali byť platené Ústredným výborom, čiže zasielané zainteresovaným. Tí, ktorí prenajímajú klubovne na území Oravy sa totiž sfraňujú, že po nájomné musia cestovať na Obvodný výbor v Jablonke a takto strácajú veľa času. Sú tiež sfraňujú na oneskorené platenie nájomného. Hlavná revízna komisia na svojom najbližšom zasadnutí bude podrobne posudzovať bilanciu KSČaS za rok 1970, keď už materiály budú kompletné.

Clenovia HRK si tiež prezreli úradovne ÚV Spoločnosti v Krakove. Prítom zistili, že na ÚV ležia slovenské knihy, ktoré by mali byť odoslané do knižnic našich miestnych skupín a Obvodných výborov. Obrátili sa na Ústredný výbor, aby tieto knihy boli odoslané našim terénym zložkám a aby sa zistilo, kto je osobne zodpovedný za ich zadržanie v kanceláriach ÚV. HRK ďalej zistila, že v kanceláriach ÚV je neporiadok, čo nielen zle svedčí o hospodárení, ale okrem toho je v protiklade s bezpečnostnými predpismi. Takisto sa zistilo, že napriek už skôr schválenému rozhodnutiu doteraz neboli podniknuté kroky o prídel nových kancelárií, ktoré by sa nachádzali na vhodnejšom mieste.

HRK sa zvlášť zaoberala stavom organizačnej práce. Na základe smerníc obsiahnutých v uznesení zjazdu, na základe prešetrových materiálov, rozhovorov s činiteľmi miestnych zložiek našej organizácie a vlastných rozborov HRK došla k záveru, že za dva a pol mesiaci od 4. jazdu sa nielen formálne (predsedníctvo a ÚV nezasadali), ale aj skutočne nezačalo realizovať uznesenie zjazdu. Ba miestne skupiny a Obvodné výbory neboli informované a priebehu zjazdu. HRK tento skutkový stav uznaťa za znepokojujúci v činnosti našej organizácie najmä preto, že podľa dôveryhodných správ členovia v teréne sa dožadujú aktivity zo strany ÚV a Obvodných výborov Spoločnosti.

V liste HRK adresovanom ÚV a predsedníctvu ÚV o.i. čítame: „Obávame sa, že apparát ÚV sa príliš zameria na formálnu činnosť (napr. nákup náradia) a nevidí veci najdôležitejšie pre našu Spoločnosť.“ Je to signál HRK, aby Spoločnosť zmenila metódy a štýl svojej práce.

Všetky tieto otázky HRK písomne predložila Ústrednému výboru a prediskutovala na zasadanií predsedníctva ÚV dňa 31.I.1971. Predsedníctvo ÚV rozhodlo, že priponienky a návrhy Hlavnej revíznej komisie budú predmetom rokovania Ústredného výboru, aby takto odstrániť nedostatky prejavujúce sa v práci ÚV a aby zlepšiť jeho prácu pri realizácii úloh daných stanovami.

Marian Kaškiewicz

V strede pozornosti nového vedenia strany je samozrejme aj poľnohospodárstvo a všetky oblasti s ním spojené. To vyplýva z celkovej starostlivosti a generálnej linie načrtnej na VIII. pléne ÚV strany, ktorú by sme lakonicky mohli pomenovať „bližšie k ľuďom“.

Poľnohospodárstvo je to odvetvie národného hospodárstva, ktoré má priamy vplyv na životné podmienky našej spoločnosti. Dôrazne to vo svojom prejave na poslednom plenárnom zasadnutí Ústredného výboru PZRS povedal prvý tajomník ÚV Edward Gierek. Konštatoval: „Musíme vždy pamätať najmä na to, že výdatný rozvoj poľnohospodárskej produkcie je nevyhnutným činiteľom zlepšenia hmotných podmienok obyvateľov miest a vidieka“. Ďalej prvý tajomník povedal: „Základné smery politiky sú nádolej platné. Naša strana, spolu so Zjednotenou ľudovou stranou bude tvorivo pokračovať v doterajšej linii v oblasti poľnohospodárstva“.

Poľnohospodárstvo je zvláštne výrobne odvetvie. Nie je to výroba „pod strechou“, ako napríklad priemyselná. Okrem iniciatívy a práce rolníkov rozhodujú o výsledkoch produkcie aj také elementy, ako poveternostné podmienky. Niekoľko, najmä však vtedy, keď na trhu pocitujeme nedostatky v zásobovaní potravinami počujeme aj také hlasy, že „vám rolníkom nikto nevyhovie. Raz vám prekážka slnku, druhýkrát vám priveľa prší“. Samozrejme úspech poľnohospodárskej výroby značne závisí od poveternostných podmienok, ale veda, pokrok, skúsenosti rolníkov, prostriedky, ktoré majú už teraz k dispozícii, môžu zmierniť následky menlivého počasia.

Dodávky umelých hnojív zvyšujúce sa z roka na rok (roku 1970 sme priebežne na 1 hektár vysievali viac ako 120 kg umelých hnojív čistého prvku),

pokračujúca mechanizácia, prostriedky na ochranu rastlín pred škodcami, zavodňovanie, protipovodňové opatrenia — to je všetko, čo môže urobiť človek, ak sa chce postaviť proti nepriaznivému počasiu a prírode, aby uchránil svoju úrodu.

Samořejme tak ako všade aj v poľnohospodárstve sa musí myslieť ekonomicky, je potrebný krátkodobý a dlhodobý program, aby sa pre realizáciu plánov v čas mobilizovali prostriedky a sily. Prejav prvého tajomníka ÚV strany je práve takým programom predložený celej strane a národu, v kto-

pred plenárny zasadnutím ÚV Politického byro rozhodlo, že sa už teraz zvýšia dodávky uhlia pre vidiek o 250 000 ton.

Na VIII. plenárnom zasadnutí UV PZRS sa hovorilo aj o otázke nesmierne dôležitej pre existenčné podmienky rolníkov, o otázke prešetrenia a zavedenia všeobecného systému nemocenského poistenia na vidiek. Takéto rozhodnutie by malo obrovský význam pre zlepšenie zdravotnej služby obyvateľom vidieka a bolo by prejavom praktickej realizácie programu „bližšie k ľuďom“.

Za druhé musí sa urobiť všetko, aby sa čo najskôr zvýšil počet ošípaných v každom gazdovstve v súlade s výrobmnými možnosťami. Hoci štát aj nadalej bude poskytovať pomoc v dodávkach plnohodnotných krmív s vysokým obsahom bielkovín, každý rolník by sa mal postarať o to, aby využíval svoje vlastné krmovinové možnosti. „Všetky krmovinové rezervy na zvýšenie počtu dobytka a ošípaných na mojom gazdovstve“ — malo by byť heslom dňa v každej obci a na každom gazdovstve.

Za tretie výsuvanie do popredia úloh kladených na chov vôbec neznamená, že máme zanedbávať rozvíjanie iných odvetví produkcie, najmä obilia. Domnievame sa, že je dokonca celkom zbytočné rolníkom to pripomínať. Nesmie zabúdať, že nízka minuloročná úroda v dôsledku nepriaznivých potevnostných podmienok prinutila nás štát, aby v cudzine kúpil dva a pol milióna ton obilia, z toho v Sovietskom zväze dva milióny. Naši susedia aj teraz, ako už veľakrát v minulosti, nám poskytli pomoc.

Nesmie sa teda premániť nijaká priležitosť, ktorá umožňuje rast produkcie obilia, lebo obilia bude rozhodovať o rozvoji chovu.

Mohli by ste milí čitateľia, pouvažovať aj o tom, ako v existujúcich podmienkach začať pestovanie zeleniny v záhradkách pri dome; táto výroba sa zanedbáva najmä na Spiši a Orave. Mali by sa o to postarať najmä gádzinky, veď zelenina spestí našu jedálnu lístok, čo bude akiste prialivé pre naše zdravie a kultúru stolovania.

Sme presvedčení, že tak ako zamestnanci lodeníc v Gdansku na otázkou prvého tajomníka ÚV E. Giereka, či pomôžu, odpovedali všeobecne áno, tak aj naši rolníci a čitateľia Života odpovedia — pomôžeme. Veď je to v našom vlastnom záujme a v záujme celej krajiny.

O POL'NOHOSPODÁRSTVE PO VIII. PLÉNE ÚV PZRS BLIŽŠIE K L'UD'OM

rom je zahrnutý aj postoj k otázke poľnohospodárstva.

Jednou z mnohých otázok, o ktorých hovoril vo svojom prejave na plenárnom zasadnutí ÚV prvý tajomník, je nevyhnutnosť, aby sa patričné orgány starali o zlepšenie služieb poľnohospodárstvu a vôbec vidieku zlepšovaním fungovania aparátu národných výborov, výkupu a zásobovania, boja s byrokraciou atď. Ide tu o to, aby stranické organizácie na vidiek a v podnikoch služieb poľnohospodárstvu si uvedomili, že ich úlohou je uľahčovať rolníkom život a ich robotu správnu pracou administratívnych orgánov.

Strana bude aj naďalej poskytovať pomoc a podporu činnosti rolníckych krúžkov a družstevníctvu, bude rozvíjať poľnohospodársku osvetu, rozširovať oblasť mechanizácie výroby zvyšovať dodávky iných výrobných prostriedkov a uhlia. Už niekoľko dní

Strana bude podporovať aj rozvoj dobrých gazdovstiev, ktoré budú mať vysokú produkciu. No okrem toho bude sa musieť vyriešiť problém pôdy tých gazdovstiev, ktoré pre vek užívateľov a nedostatok pracovných síl preberá štát. Tejto pôdy je pomerne veľa, asi milión hektárov. O tejto otázke sme už písali na stránkach nášho časopisu.

Co by sa teda malo robiť, aby sme už dnes prejavili podporu novému vedeniu strany?

Za prvé musíme urobiť všetko, aby sme blížiacu sa jar privítali plne pripravení na polné práce. Musíme včas pripraviť kvalifikované obilie na siatku a sadenicku, priviesť minerálne hnojivá, ktoré sa musia vysiať na polia, pripraviť poľnohospodárske stroje a všetky polné práce vykonat v súlade s platnými agrotechnickými terminmi. To bude praktický prejav podpory programu VIII. pléna ÚV PZRS.

ZAJÍMAVOSTI ZE ZEMĚDĚLSTVÍ

ATOMOVÉ ELEKTRÁRY

Průmyslově vyspělé státy staví atomové elektrárny. Tyto elektrárny spotrebují k chlazení zariadení obrovské množství vody. Odtékající voda je však příliš horká a nelze ji prakticky dále použít.

Na amerických universitách se vědci zabývají tímto problémem a došli k názoru, že by se této vody mohlo použít v zemědělství. Oregonská univerzita provedla následující pokus: v zemi v hloubce 90 cm a ve vzdálenosti 1,80 m byly položeny ohřívací kabely a zasypány. Úroda hrášku, zasetého na tomto pokusném políku, činila 345 metrických centů z jednoho hektaru, z

neohřívaného pole pouze 110. Dalšími pokusy s kukuřicí vědci dokázali, že větší výnosy lze dosáhnout ohříváním polí. Počítá se tedy s tím, že v oblastech s atomovými elektrárnami budou uložena na polích potrubí v příslušných hloubkách a vzdálenostech; horká voda bude tlačena do potrubí a ochlazena zpět do elektráren. Tímto způsobem bude voda sloužit dvěma účelům: chlazení zariadení a ohřívání polí. Bylo již vypočítáno, že atomová elektrárna s kapacitou 1000 mW ohřeje 14 000 hektarů orné půdy.

(pd)

(dp)

Z KALENDÁRA NA – APRÍL – DUBEN

V kontraktácii obilia okrem iných podmienok bolo a naďalej je jedno základné príuľum a to prémiovanie tých, ktorí kontraktujú obilia. Sú to prémie vo forme daňových úľav po 50 zl za kaž-

NOVÉ PODMIENKY KONTRAKTÁCIE OBILIA

dý q obilia dodaného naviac, to znamená nadplán v rámci kontraktáčnych zmlúv.

Roľník, ktorý v súlade so smernicami a platnými predpismi kontraktoval pestovanie

obilia na 20% plochy svojej ornej pôdy a dodal ho nadplán, započíta sa mu pod a kvality pôdy, napr. 5q obilia na účet pozemkovej dane úľava vo výške 250 zlótoch.

Doteraz rolník, ktorý z tej istej plochy ornej pôdy kontraktoval viac, napríklad 30% plochy ornej pôdy a dodal kontraktované množstvo obilia do výkupného strediská, nepočítali jeho dodávky ako nadplán a nemal právo na vyššiu prémiu v podobe úľavy na pozemkovej dani. Je sice pravda, že za zváčšenie plochy ornej pôdy na pestovanie obilia roľník dostával minerálne hnojivá za zníženú cenu, ale na druhej strane nedostával väčšiu prémiu. Práve preto táto vec sa trochu zmenila. Teraz sa v kontraktáčnej zmluve neprihliada na zvýšené množstvo pôdy nad 20% pre určovanie prémie započítavanej do úľav pozemkovej dane.

Teraz to vyzerá takto: ak napríklad rolník ktorý vlastní čtyri hektáre, kontraktoval 1,5 ha na pestovanie obilia, čiže 33% ornej pôdy a minimálne dodávky, pretože pôda je dobrá, určili 15q z hektára a roľník do výkupného strediska dodal v rámci kontraktáčnej zmluvy napr. 25q obilia, do prémie mu započítali 10q obilia po 50 zl. t.j. 500 zl napriek tomu, že nekontraktoval jeden hektár, ale 1,5 ha obilia.

Tak teda zásada vypočítávania prémii od všetkých dodávok v nadpláne v rámci kontraktácie obilia je pre roľníka výhodnejšia, ale systém vypočítávania prémii je aj naďalej príliš komplikovaný.

(dp)

Na jar zaorávame maštaľný hnoj, najmä pod zemiaky. Počas prípravy poľa pre jariny a okopaniny nesmieme zabúdať na používanie umelých hnojív pred siatím (fosforečné, draselné a niektoré dusíkaté). Ak žito a ozimý jačmeň vyráza zo zeme (nasledkom zamírzenia a odmízania pôdy) musíme ich povalcovať. Ak toto obilie bolo postihnuté snehovou pliesňou, musíme ho aj pobrániť. Je nevyhnutné pobrániť aj ozimnú pšenici; brániť sa odporúča aj pri jarných druhoch obilia. Súčasne s bránením vysievame na ozimné obilie počas vegetácie dusíkaté hnojivá.

Keď už sme pri jarinách, bude dobre, ak spomenieme aj jarný jačmeň. Je to rastlina, ktorá za priaznivých podmienok dáva vysokú úrodu, ovša vyššiu ako žito alebo oves. Jačmeň na kŕmenie (a práve o nom píšeme) môže sa pestovať na mnohých pôdach, dokonca aj tam, kde sa vždy nedarí pšenici. Dôležité však je, aby boli priaznivé klimatické podmienky. Tieto podmienky sú najčastejšie na poliach obrátených na juh.

Keď je dobré počasie, sadíme zemiaky. Lúky a pastviny vyrovnávame a aj tam vysievame umelé hnojivá. V druhej polovici apríla začíname chekický boj proti burine.

V záhradách postrekávame stromy so zelenými kvetovými púčikmi.

Nesmieme zabúdať ani na očkovanie ošípaných. Dobytok a ovce pripravujeme na letnú pašu a práve o tom dnes chceme niečo napísat.

Skôr ako začneme zvieratá vyháňať na pastviny, musíme na to pripraviť tak pastviny, ako aj zvieratá.

Z pastvín odstraňujeme všetku nečistotu, vyrovnavame povrch, čistíme priekopy a iné melioračné zariadenia. Ak máme väčšiu lúku, nevyhnutne ju musíme podeliť na jednotlivé diely, ktoré ohradíme, ak nemienime používať elektrizovanú ohradu.

Skôr ako kravy začneme vyháňať na lúku, musíme im pristrihnúť kopytá. Ak to zanedbáme, bude to mať vplyv na ich zdravotný stav a na dojivosť. Ovciam musíme pristrihnúť srst okolo očí. Obdobie skorej jari je najvhodnejšie na boj proti hmyzu u dobytka. Ak teraz nezníčime ich larvy, na lúke sa dostenú do zeme a potom sa z nich vyliahne dospelý hmyz, ktorý bude trápiť dobytok. Larvy môžeme odstrániť tak, že ryžovou kefou budeme do chrbta zvieratá vtierať tekutý azotox alebo azotox rozpustený v parafínovom oleji. Musíme si dať mimoriadny pozor pri prechode z dusíka k hnojivu na kŕmenie dobytka na lúkach. Prudká zmena kŕmenia môže u dobytka a oviec vyvoláť hnačku a u koní koliku. Prvé dni vyháňame zvieratá na lúku iba na krátku dobu a postupne tento čas predĺžujeme. Zvieratá môžeme privykať aj na let-

né kŕmenie tak, že zmiešame zelené krmivá so slamou. Ak kravy začínajú trpieť na hnačku, skrátime ich pobyt na lúke, alebo znížime množstvo podávaných zelených krmív.

Musíme sa vytriahať skorého vyháňania dobytka na lúku. Lúka je iba vtedy vhodná na pastvisko, ak je tráva už dobre zelená.

Keď dobytok začneme vyháňať priskoro, zožerie každý lístoček a tráva sa nemôže dobre rozráštiť. V júni je takáto lúka už žltá a znehodnotená.

Keď zvieratá vytrhávajú navyše jednotlivé lístky trávy, hltajú zároveň aj veľa zeme, čo spôsobuje, že majú črevá znečistené pieskom.

Škodlivé je vyháňať husi na lúky. Na tých miestach, kde husi nechávajú husacie, iné zvieratá nežerú trávu po celý rok. To isté platí aj o ovečiach. Dobytok nerád žerie trávu, ktorú znečisti li oveči. Okrem toho ovce hryzú trávu hneď pri koreňoch, čo sťahuje jej rast a takto sa ničia pastviny. Preto neodporúčame na tej istej lúke súčasne pásť všetky zvieratá. Najmä ovce by sa mali vyháňať na lúku ako posledné.

Nemôžeme mať dobré pastviny ak ich nepohojíme. Nezávisle od jarného hnojenia, po každom vypásaní odporúčame, aby ste pasienky posypávali umelými hnojivami a súčasne, aby ste odstraňovali zvýšky nevypasenej trávy, výkaly a krvotiská.

S.D.

SLNEČNEJ NÁLADY, VEL' A RADOSTI A ÚSMEVOV

Asi Vás bude zaujímať, že každá tátó stránka pre naše Evy — podobne ako aj celé číslo — sa tvorí dlhšie ako jeden mesiac. Tak predovšetkým: naplánujeme si obsah, konfrontujeme s vašimi pripomienkami a obstarávame materiály — z domova a z celého radu zahraničných magazínov. Potom nasleduje výber modelov, textov, všeličo, z každého rožka troška, ktoré majú našim ženám — pardon aj našim mužom — čo to povedať. Ale ešte kym obálky so Životom pre vás sa zlepia, nasleduje všeličo — ako vo filmovom pásmi: grafická a jazyková úprava, korektúry... až konečne tlačiareň spečatí číslo.

Pre marec — teda na privitanie vášho sviatku, sviatku všetkých žien, venujeme nielen pekný úsmev a srdečný pozdrav, ale aj najnovšie ukážky jarnej línie módy šiat, kostýmčekov, kompletov z úpletu... oživených peknými detailmi a doplnkami, vhodnými

pre každú postavu, ktoré si môžete vybrať pri nákupovaní, samy ušif, upravíš... Prinášame niečo aj pre pobavenie. Ale aj na nasledujúcich stránkach — v ďalších číslach, budeme sa snažiť prinášať vždy niečo nové, osviežujúce, pre každú príležitosť, čo pristane každej žene. Budeme chcieť intímnejšie a bezprostrednejšie sa porozprávať, poradiť — aj v listoch. Občas podieľať sa novinkami pre naše deti, aj pre mužov, ktorí túzia po čomsi módnom, ale pritom vhodnom, a najmä prístupnom. Veríme, že sa nám to bude dať, a že nadviažeme ešte užšie styky.

K 8. marcu — Medzinárodnému dňu žien, želáme Vám, milé čitateľky a vašim rodinám slnečnú atmosféru v živote, veľa radosti a úsmevu.

Vaša redakcia

Jar - 71 *

Tohoročná móda vychádza sice z tendencií vlaňajška, je však obohatená o vokusné detaily. Je jednoduchšia, jemna o mäkkej ženskej líni, bez zbytočných ozdob, móda, ktorá umožňuje každej žene vybrať si to, čo jej najlepšie pristane. A to je veru najdôležitejšie. Pod pojmom módnosti nemusí to byť vždy výstrednosť. Ide o celkový dojem, jednotu a harmóniu. Najmä ženy po tridsiatke mali by si to všímať, pozná svoj typ a podľa toho sa aj obliekať.

Pod slovom detaily skrýva sa kvalita materiálu, jeho farebnosť a vzorka, citlivé tvarovaný výstrih, golier, štepovanie, manžety, vrecká či opasky.

Mäkká fazónka si žiada mäkký, fahučký, poddajný a kvalitný materiál. Bude to, vlnená šatovka, kašmír, žoržet, hodváb či džersej. Tu pozor: džersej svojou mäkkosťou a

poddajnosťou je vhodný najmä pre štíhle postavy. Na to pamäťajte, keď sa budete rozhodovať, či si máte kúpiť tento krásny a módny materiál. Vo všetkých druhoch materiálu treba však správne vybrať štýl šiat, primeraný svojmu typu. Farebnosť a vzorka by mali byť nenápadné.

Dovolené sú všetky dĺžky od niekoľko centimetrov nad kolenná pre mladé dievčence, po midi — do polovice lýtok, ba až maxi. Tu mala pripomienka: skôr než sa rozhodnete, postavte sa pred zrkadlo a zistite, ktorá dĺžka vám najlepšie pristane.

Svoju nemenej významnú úlohu hrajú aj doplnky. Pristanú každej žene, v každej sezóne a menime nimi charakter odevu. A ešte jedno: k jari vôbec patrí nielen nová móda a nové doplnky, ale aj pekný úsmev a neprestajná starostlivosť o celok zovnajška.

AVE, EVA

Ako keď zamiešaš pre nové kolo karty, strečaš ich v krásnej hre: Mária, Magda, Marty, Zuzanka, Júlia, Anežka, Alžbeta, čarovné lúpienky na jednom okveti. Všetky sú rovnaké, a predsa každá iná: Beata, Helena, Terezka, Katarína, Klára i Barbora, Agáta, Brigita, v lúbezných kuklách miem jediná ukrytá.

JÁN KOSTRA (urývok)

ČETBA V KOLÉBCE

„Jakmile umí dítě mluvit, musí se hned učit číst.“ K tomuto závěru dospěl pedagog dr. Caleb Gattegno, který svou teorií vysvětlil v newyorské televizi v seriálu „Schopnosti dítěte“. Její princip je jednoduchý. Četba je prý spíše otázkou zvládnutí jazyka než nějakého učení. „Dítě je zapotřebí vštípit pět hlavních zásad, které určují strukturu psaného projevu: spojování písmen se zvukem, pojem věty a tři pravidla západoevropského psaní, tj. oddělená slova, psaní zleva doprava a zhora dolů.“ S těmito předpoklady mají děti pomalu objevit čtení jako objevují mluvení. Pan

Gattegno prohlašuje, že dokáže naučit číst dítě za dvacet hodin a dospělé analafabety za šest hodin.

Paní Eda L. Le Shan, dříve učitelka na mateřské škole a později psycholožka, v knize „Spiknutí proti děství“ oště odsuzuje „programované“ dítě. Novinárka paní Maya Pines naproti tomu hájí v knize „Revoluce v učení“ opačnou tezi a dokládá ji zkušenosťmi: U dvou skupin dětí též učitelky a téhož inteligenčního kvocientu se zjistilo, že děti, které se naučily číst do šesti let, si zachovaly před ostatními v průměru jednoroční náskok.

Gattegno jde ještě dále. Patrně příliš daleko. Jedna věc je ale jistá: duševní schopnosti dítěte mohou a musí být probuzeny rodiči ještě dříve, než jde dítě do mateřské školky.

Ste temperamentná?...

To sa dozviete až po zodpovedaní otázok a po spočítaní bodov. Zatial si teda iba zaznačte, na ktorú otázku odpovedáme áno a na ktorú nie.

1. Máte rada silne korenene jedlá?
 2. Rada sa dlhšie pozovávate s ľuďmi?
 3. Stáva sa vám, že správna odpoveď na nejakú otázkú vám príde na um, až keď je už neskoro?
 4. Riadia sa na zábavách všetci poväčine podľa vás?
 5. Chceli by ste niekedy od radosti skákať až po povahu?
 6. Mávate niekedy bolesti v krížoch?
 7. Uprednostňujete mäkkú zubnú kefku?
 8. Keď idete ku kaderníkovi, viete vždy vopred, aký účes by ste chceli mať?
 9. Rada lúštite križovky?
 10. Pravidelne cvičíte, aby ste si zlepšili postavu?
 11. Mávate niekedy záхватy pessimizmu?
 12. Má na vás vplyv, ako ste dlho hore?
	áno	nie
1	4	1
2	3	2
3	1	3
4	3	1
5	4	2
6	1	2
7	1	—
8	3	1
9	1	4
10	3	2
11	1	4
12	4	1

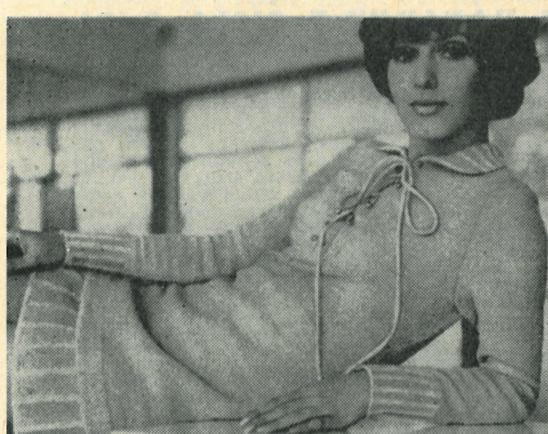
Teraz si spočítajte body a dozviete sa, či máte temperament?

Do 20 bodov: Máte zmysel pre umenie a krásu. Polohojnému a rozumnému rozhovoru dávate prednosť pred vzušujúcou a hlučnou zábavou. Nemávate výbuchy temperamentu. Vytrvalosť a spoločnosť, to sú vaše silné stránky. Za nudnú vás budú pokladať len takí ľudia, ktorí nevedia oceniť skromnosť svojich blízkych.

21 — 25 bodov: Čo sa vášho temperamentu týka, patríte k ľuďom flegmatickým. Nedostávate sa ľahko do šíihu. Áno, aktivita a tempo sú veličiny, ktoré vám nesedia. Radšej sa necháte sácať osudem, lebo ste presvedčená, že sa i tak všetko dostane na správnu koľaj.

26 — 35 bodov: Vďaka vášmu temperamentu patríte medzi pomerne vyrovnaných ľudí. Keď je to potrebné, viete byť aj temperamentná, no na druhej strane sa dokážete ovládať. Vaše správanie je určené konkrétnie danými požiadavkami a možnosťami situácie.

Nad 36 bodov: Ste plná temperamentu. No niet príčiny, pre ktorú by ste to mali skrývať. Jednako sa nemožno ubrániť dojmu, že zámerne robíte dači k trochu poplach.

začína druhé kolo súťaže

MILÍ MLADÍ ČITATELIA!

OD 1. MARCA DO 30. MÁJA TRVÁ DRUHÉ KOLO NAŠEJ SÚŤAŽE. PRIPOMÍNAME, ŽE V TOM ČASE MUSÍTE POSLAT DO REDAKCIE ŠTYRI LISTY. NAJLEPŠIE ODMENÍME VECNÝ-

MI CENAMI. AKO VŽDY, TEMATIKA JE ĽUBOVOLNÁ. ALE BOLO BY DOBRE, KEBY STE NAPÍSALI, AKÚ KNIHU STE TENTO ROK ČÍTALI A PREČO SA VÁM PÁČILA? OPISTE TIEŽ, AKÝ BOL U VÁS PRVÝ JARNÝ DEŇ — 21. MARCA.

STAŇ SA MLADÝM DOPISOVATEĽOM ŽIVOTA PRVÉ LISTY...

MILÁ REDAKCIA!

Moja rodna dedinka sa menuje Veľká Lipnica. Je v prekrásnom kraji pod Babou horou, ktorá je najvyšším vrcholkom Beskydov (výška 1725 m n.m.h.).

Pod touto horou je dedinka, ktorá je veľmi veľká a rozsiahla. Cez dedinu vede cesta a po oboch jej stranach sú domy. V zime vyzerajú prekrásne, pod snehom tak isto ako aj stromy. Na okolitých kopcoch rastú ihličnaté stromy.

Krajinka je teda skutočne prekrásna.

ANNA JAGIELKOVÁ
14-ROČNÁ

Celé okolie našej dedinky je krásne, ale najkrajšia je naša dedinka. Je veľmi stará. Bola založená koncom 12. a začiatkom 13. storočia. Svedčí o tom nás kostol, vybudovaný roku 1211, čo vieme z nápisu, ktorý sa zachoval. Kostol stojí uprostred našej murovanej dediny, murovaných domov, ktoré nahradili staré, hlinené a drevné chalúpky (zachovali sa iba štyri). V dedinke nastali mnohé zmeny za mojej pamäti, a ja som ešte mladý. Pamätam si cesty, na ktorých pod topánkami člupkalo blato, a krivé drevné ploty vokolo záhradok. Dnes je to celkom inak. V dedine máme školu (potrebná by bola sice nová, lebo tá je už primáľa), obchody, stánok Ruchu, hostinec, hasičskú remizu.

Do dediny prichádza z Nového Targu autobus. Cez obec sa tiahne asfaltová cesta, po jej stranach sú chodníky a záhradky s peknými kvetmi. Cez dedinu tečie čiastočne regulovaný potok. Od roku 1962 už máme elektrický prúd, vďaka tomu naša dedinka počítajúca 150 čisiel má 145 rádioprijímačov, 31 televízorov a takmer v každom dome je práca nehovoriac už o elektrických motoroch, ktorých je vyše 90. Sú nám potrebné vodovody, ktoré o niekoľko rokov iste budú aj vybudované. V dedine sú mnohé organizácie o.i. roľnícky krúžok a mestna skupina KSCas v Poľsku. Tieto organizácie majú veľký vplyv na ľudí.

Kultúrna Spoločnosť Čechov a Slovákov sa stará o slovenskú kultúru. Dôkazom toho je slovenská

klubovňa, založená Spoločnosťou. Klubovňa je v starom súkromnom dome, a nevyhovuje úplne požiadavkám našej mládeže. Ziadalo by sa vybudovať nový kultúrny dom.

S krajanským pozdravom

JOZEF PETRÁŠEK
ŽIAK VIII. TR.
ZÁKL. ŠKOLY

V zime prikrmujeme divé zvieratá. Chodíme do lesa a nosíme im seno, dátelinu a ovoce. Pre vtáky robíme zvláštne krmidlá a do nich dávame ovoce a slaninu, ako aj omrvinky chleba.

V našej dedinke zo starých zvykov sa niektoré zachovali dodnes, napríklad páračky a priadky.

Mám rada zimu lebo sa môžem sánkovať a lyžovať. U nás je veľa mládeže, ktorá si v zime spoľočne pozera televízny program.

ANNA ŠOLTÝSOVÁ
NOVÁ BELA 131

VÁŽENÁ REDAKCIA!

Tento druhý list bude o mne. V krátkosti vás oboznámim s mojimi záľubami a jednou či dvoma vetami sa zmiením aj o škole.

Dá sa povedať, že som úspešne skončil deviatu triedu a teraz chodím do prvého ročníka gymnázia. Zatiaľ sa učím dosť dobre. Toľko o škole. A teraz moje záľuby.

Jedným z prvkov mojej povahy je zberateľská vásenie. Zbieram peniaze, tomu sa venujem najviac. Ďalej modely lietadiel, aut a mnoho iných vecí.

Najradšej však vyrezávam. Pôvodne chcel som si rezbarstvo zvolať za soje budúce povolanie, ale ako vidíte cestíky osudu sú nevyspytateľné.

Urobil som už aj prvé pokusy v maľovaní, ale na to zvlášť nie som, hoci kreslím viem. Prvé krôčiky mám už za sebou aj v literárnej tvorbe. Počúšam sa napísat nejakú poviedku. Jedna, či dve už spod môjho pera vyskočili. A tým by som končil.

JOZEF HYZNÝ
NÁDRAŽNÁ 20, KEŽMAROK
OKR. POPRAD

MILÁ REDAKCIA!

Som žiačkou základnej školy č. 2 v Jablonke. V škole sa učím tri jazyky: slovenčinu, ktorú mám najradšej, polštinu a ruštinu. Som štrnásťročná a navštievujem VII. triedu.

Chcela by som sa aj ja zúčastniť vašej súťaže a preto napišem niečo o mojej rodnej dedinke a o starých zvykoch, ktoré sa u nás ešte zachovali.

Bývam v Jablonke. Cez našu dedinku tečie rieka, Čierna Orava. Jablonka je najväčšou obcou na Orave a jej centrom. Často menujeme Jablonku hlavným mestom Oravy. V Jablonke je asi 800 domov a tri tisíce obyvateľov. Za posledných dva desaťročia bolo u nás vybudovaných veľa pekných domov a jeden veľký činžiak. V Jablonke máme aj pekárnu, zdravotné stredisko a naposledy v rámci svojpomocných prác sa buduje sídlisko Obecného národného výboru. Máme aj štyri základné školy a všeobecne vzdelenáciu strednú školu. Obyvatelia dedinky sú pováčsine roľníci, ale mnohí dochádzajú do práce v Novom Targu, do obuvníckeho kombinátu.

Zachovali sa u nás mnohé pekné staré zvyky. A tak na Nový rok a Troch kráľov deti chodia po domoch a spievajú koledy, dostávajú za to peniaze. Veselie sú však pre mňa Veľkonočné sviatky a najmä Veľkonočný pondelok, keď je polievačka. Ráno chlapci chodia po domoch a polievajú dievčatá voňavkou, ale skutočná polievačka je až poobede. Dievčatá ani nevychádzajú na ulicu lebo chlapci s vedrami plnými vody čakajú na dobrú príležitosť. Často sa schovávame v stodolách, aby nás chlapci nenašli. V decembri je zasa Mikuláš. Každá mamička kupuje vtedy svojim detom sladkosti, preoblieka sa za Mikuláša a rozdáva pripravené bačíčky. Cez celú zimu trvajú páračky. Slobodné dievčatá sa schádzajú po domoch a párajú perie. Po skončenej práci dostávajú med, prichádzajú mládenci z hudbou a zábava trva aj do neskorých nočných hodín.

ANIELA KASPRZAKOVÁ

HRANCISZEK HAŁAS

Čo všetko musí robiť jar

Vytiahnuť z hliny trávu
a natrieť na zeleno.

Točať dať farbu tmavú
a zivým tvorom meno.

Z kože zvliecť hady všetky,
dať lúkam účes nový,
porátať všetky kvietky,
frak leštiť chrobákovi.

Pripriaviť nôty vtáčkom
a obliecť nahé stromy,

vysmať sa poškoláčkom,
pozlatiť strechy, domy.

Rozmiešať v lese farby
a z rána trávu zrosiť,
zobudiť v zemi larvy
a teplo do dier nosiť.

Včeličkám kvety sladiť
a deti zobúdzavať
a kožuch mačkám hladieť
a kôstkom jadrá dávať.

Preložil: Vojtech Mihálik

MÁME SPOLOČNÉ ZÁL'UBY

Elena Valábeková má 15 rokov, zbiera fotografie hercov a spevákov. Adresa: Košúty 320, okr. Galanta, ČSSR.

Papiež Stanislaw — mám 20 rokov, zbieram pohľadnice, gramofonové platne, známky. Adresa: Poronin, ul. Lenina 21, okr. Nowy Targ.

ROZLUŠTENIE ZEMEPISNEJ HÁDANKY Z ČÍSLA 2/71.

1. Sneh sa najskôr topí na strechách obrátených na slnečné lúče, najmä ak dopadajú pod veľkým uhlom. Na ceste slnečné lúče padajú pod uhlom oveľa menším (šikmejšie), preto aj slabšie hrejú.

2. Vieme, že Zem je guľatá a že Amerika je na západnej pologuli, protiľahlé k Stáremu svetu. Preto, keď naša pologula je

osvetlená slnečnými lúčmi a je tu deň, na druhej pologuli, ktorá je v tieni — je noc.

3. Baltské more je menej slané ako Červené more pre nasledujúce príčiny: a) malé vyparovanie vody z Balta pre chladné podnebie, b) veľký príliv sladkých vód, c) obmedzené prenikanie slanej vody z oceánu cez úzke a plytké priesmyky. Červené more má celkom opačné podmienky.

MICHAL DAEHNE

O dvou beráncích

Tážete-li se, zda také trkali odpovím: ano. A měli růžky? Ani nevím, vlastně jsem se ještě dobře nepodíval. Ale něco tvrdšího nad ohlupatým čeličkem měli, tak asi měli i ty růžky. A byly neposedové. Strašní. Co ti se nadováděli, co ti se natrotili všelijakým klukovinám. Hlavu šla z toho kolem.

Třeba; jeden řekne druhému Tam ten obláček, to jsi ty! Beránek zvedne hlavu, nevímá okolí, vtom jeho bratiček přiskočí k němu a dup!, odkopne kousek drnu i s hlinou, a všecka hlinu v kožíšku. To se ví, ten druhý si to nenechá líbit, pustí se za ním, zakopne, škrábne se do ouška, to ho rozvztekli ještě více, až si přeje: Jen počkej, až tě chytím, to ti dám, to ti pohopsám tvůj kožíšek a zašpiním jej, to buď koukat! Ale dohoní ho a jen ho lehce chytne za ouško, ale jen lehce, jako by je chtěl pohludit. A všecko. A už zase jdou, jako by nic, už se zase nic nestalo, jak ty obláčky jdou po obloze, už se shlukují, už nadouvají tváře, že spustí bandurskou, ale vítr je lehce chytne za ouška a kde tam, ten tam, rozletí se — a slunce opět vyhlédne na zem, rozlije v konvičky něco deštiku, ale hned si zase kolem krku nasouká ten mlžnavý závoj, aby nenachladil.

Tak to máte s beránky. Jsou neposední, růžoví i namodralí, bělaví i černoučtí, prostě všelijaci, jsou jako děti, mají stejně krásné oči a jsou jemní a něžní stejně jako ony. I dívčí jsou jako děti, přistoupí k vám a můžete je pohludit, jejich srst je hebká a teplá.

Jdu za vás, jaké pejsí, ještě mašnicku na ocásek, kam vý tam oni. Jako mráčky na obloze, kam se podíváte, jsou ony, a jako děti — kam pohlédnete — děti.

Co se vám nedá?

Beránky jsou hrázy na obloze a v očích dětí výdej po světu chodi dřevěřiví beránci a my je musíme chránit. Tak oz to na světo chodi — že jeden druhého musí mít nejvíce rad, když ho možná nejméně potřebuje.

Vidte, beránek?

Vidte, děti?

P
rawnik

PRZEPISY KODEKSU KARNEGO 1970 R.

Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowym i społecznym

Art. 239 określa przestępstwo sprzedajności funkcjonariusza publicznego. Osoba pełniąca funkcję publiczną za przyjęcie w związku z jej pełnieniem korzyści osobistej lub majątkowej albo ich obietnicy

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat. Surowszej odpowiedzialności od roku do 10 lat pozbawienia wolności podlega osoba pełniąca funkcję publiczną, która:

a) przyjmuje korzyść lub jej obietnicę za czynność stanowiącą naruszenie przepisu prawa. Jeszcze surowszej odpowiedzialności — art. 240 — (pozbawienia wolności od lat 3 do 15) podlega kto dopuszcza się przestępstwa określonego w art. 239 pełniąc funkcję związaną ze szczególną odpowiedzialnością lub przyjmuje korzyść majątkową w wielkich rozmiarach lub jej obietnicę.

Przepisy powyższe określają więc odpowiedzial-

ność osoby przyjmującej tzw. „lapówkę”. Art. 241 natomiast ustala odpowiedzialność osoby dająccej „lapówkę”. W zależności od wariantu odpowiedzialności ta mieści się w granicach od 6 miesięcy do 15 lat pozbawienia wolności, z tym, że w wypadku mniejszej wagi do sprawcy można zastosować karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy, karę ograniczoną wolności lub grzywny.

Art. 243 wprowadza instytucję tzw. czynnego żalu przy przekupstwie. Jeżeli dający „lapówkę” albo przyjmujący ją zawadził organ powołany do ścigania o fakcie przekupstwa i okolicznościach jego popełnienia — zanim organ

ten o nich się dowiedział — sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Art. 244 określa przestępstwo tzw. „płatnej protekcji”. W myśl tego przepisu kto powołując się na wpływy w instytucji państwie lub społecznej albo wywołując przekonanie innej osoby lub utwierdzając ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów podejmuje się pośredniczącą w załatwianiu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo za jej obietnicę — podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

WITOLD FERFET

W
eterynarz

ZALEGANIE PRZEDPORODOWE U KRÓW

Występuje najczęściej u wysoko ciężarnych samic. Przyczyną jest ogólne osłabienie organizmu spowodowane niedo żywieniem lub nieracjonalnym żywieniem, niezależnie od tego zaled-

ganie może być spowodowane ciążą bliźniaczą lub ciąlem obcym w żołądku. Schorzenie objawia się ogólnym osłabieniem na kilka dni lub tygodni przed porodem. Krowa po jedzeniu pokłada się aż w końcu nie może się podnieść. Niekiemy choroba ta występuje nagle, zwłaszcza u sztuk dobrze odżywionych. Chora krowa od czasu do czasu próbuje wstać lecz bezskutecznie. Schorzenie ma przebieg tym cięższy, im wystąpi wcześniej przed porodem. Jeżeli ocieślenie wystąpi po paru dniach

stan zwierzęcia poprawia się. Zaleganie występujące 2 tygodnie przed porodem ma przebieg bardzo ciężki, gdyż występują zaburzenia przewodu pokarmowego w wyniku czego zwierzę jeszcze bardziej słabnie. Zasadniczą pomocą przy zaledaniu winna być pomoc przy unoszeniu się chorej krowy, kiedy sama próbuje wstać. Pomaga się przez unoszenie za nasadę ogona, regulowanie prawidłowego ułożenia nóg tylnych, tak aby zwierzę nie poślizgnęło się i nie upadło do tyłu lub na bok. Po

postawieniu krowy należy skórę skropić terpentyną, alkoholem 45% lub spirytusem kamforowym i rozciętać wiechkiem słomy. Nie należy podnosić krowy na siłę, gdyż zagraża to życiu płodu i może być np. przyczyną złamania krowie kości międnicznej lub nogi. Aby zapobiegać zaledaniu przedporodowemu zwierzęta w ciąży trzeba żywić pełnowartościowymi paszami z dodatkiem mieszanek mineralnych, które zwykle są do nabycia w sklepach GS.

HENRYK MĄCZKA

Z
uzka

FAZUĽOVÁ POLIEVKA

Rozpočet: 50 g fazule, 150 g zemiakov 1/2 l kyslého mlieka, 30 g hladkej múky, soľ, voda.

Namočenú fazuľu dáme variť. Keď je skoro mäkká, pridáme očistené zemiaky pokrájané na kocky, posolíme a dovaríme. Z mlieka a múky pripravíme zátrepku, prilejeme k fazule a spolu povaříme.

BRYNDZOVÉ PIROHY

FUČKA

Rozpočet: 1 kg zemiakov, 50 g krupicovej múky, 80 g masti, 100 g cibule, voda, soľ.

Olúpané, pokrájané zemiaky dáme variť do osolenej vody. Keď sú roztavené, pridáme múku, dobre premiešame a spolu povaríme na kašu. Posypane ju cibulkou opráženou na masti.

BRYNDZOVÉ PIROHY

Rozpočet: 800 g zemiakov, 200 g krupicovej múky, 100 g údenej slaniny, soľ, voda.

Plinka: 200 g bryndze, 200 g zemiakov, kôpor, soľ.

Z prvej dávky uvarených, olúpaných a pretláčených zemiakov, soli a múky pripravíme cesto. Potrhnáme ho na kúsky, ktoré rozšľapkáme. Na polovicu dáme malé kôpky plinky, prikryjeme druhou polovicou cesta, ktoré okolo kôpok stlačíme, a vykrajujeme pirohy. Uvarené polejeme pokrájanou rozkvarenou slaninkou.

Plinka: Bryndzu rozmišame s uvarenými pretláčenými zemiakmi, soľou a posekaným kôpom.

DŽATKY

Rozpočet: 800 g zemiakov, 100 g hladkej múky, 40 g masti, 40 g údenej slaniny, 60 g cibule, voda, soľ.

Na masti upražíme cukor do červena, pridáme postrúhanú cibulu, očistenú

Olúpané, pokrájané zemiaky uvaríme v osolenej vode. Po uvarení ich očedíme, pridáme hladkú múku, premiešame, prikryjeme a necháme na okraji sporáka asi 5 minút. Potom vypracujeme na hladké cesto, z ktorého formujeme malé guľky veľkosti menšieho orecha. Do roztalej masti pridáme pokrájanú údenú slaninu, postrúhanú cibulu, dobre popražíme a polejeme guľky.

PĀRANCE

Rozpočet: 500 g hladkej múky, voda, soľ, 80 g krupice, 100 g údenej slaniny.

Z múky, vody a soli pripravíme tuhšie cesto. Potrhnáme ho na kúsky, ktoré rozšľapkáme na hrúbku palca. Do vriacej osolenej vody zo šúlkov párame (trháme) malé kúsky cesta. Vyvarené posypeme opráženou krupicou a polejeme pokrájanou rozkvarenou slaninou.

DUSENÁ KAPUSTA S KARAMELOM

Rozpočet: 750 g hlávkovej kapusty, 40 g masti, 40 g cukru, 20 g cibule, voda, soľ, oct.

Na masti upražíme cukor do červena, pridáme postrúhanú cibulu, očistenú

kapustu pokrájanú na rebanice, podlejeme vriacou vodou, posolíme a dusíme. Udenú kapustu podlá chuti okyslime octom.

SACHEROVA TORTA

Rozpočet: 7 vajec, 200 g kryštálového cukru, 100 g mandlí, 140 g krupicovej múky, 30 g kakaa.

Plinka: 1/4 l šťahačky, 30 g práškového cukru, 200 g marhuľového lekváru, 100 g čerešní.

Celé vajcia šťahačom na sneh v kotlíku nad parou, kym sa masa nezohreje, potom ju odstavíme a šťaháme do vychladnutia. Do vychladnutej zmiešame múku s kakaom a obielené postrúhané mandle. Cesto dáme do vymastenej a mukou vysypanej formy a upečieme. Vyhladnuté dvakrát naplocho prokrojíme. Spodný plátkov potrieme marhuľovým lekvárom, priložíme druhý plátkov, ktorý potrieme ušľahanou osladenou šťahačkou a prikryjeme tretím plátkom. Vrch a boky torty potrieme šťahačkou a ozdobíme kandizovanými čerešňami.

Šťahačka: 1/4 sladkej smotany, 30 g cukru.

Schládenú sladkú smotanu šťaháme v čistej nádobe. Do ušľahanéj primiešame práškový cukor.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NAM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, UL. FOKSAL 13. I. D. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRANKÁCH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

ŽIVOT
czasopismo społeczno-kulturalne

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Ukaże się około 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Cecília Biegunová, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelný), Ján Kríšák, Marian Kaškiewicz (z-ca red. naczelnego); Lídya Msalová, Ignác Nižník, Waclaw Lučinský.

Tłumaczenie i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Tłumaczenie na jęz. słowacki — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackich — Eudmila Skaličká. Korekta jęz. słowackiego — Jan Szpernoga. Red. techniczny — Krystyna Tomezyk. Oprac. graf. — Joanna Deresz.

Nadesłanych rękopiśmi, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, FOKSAL 13. TEL.: 26-44-49 26-04-55 26-42-57.

KALENDÁR 1971

MAREC — BŘEZEN

1. PONDELOK	Albín	16. UTOROK	Izabela
2. UTOROK	Helena	17. STREDA	Patrik
3. STREDA	Kunegunda	18. STVRTOUK	Eduard
4. STVRTOUK		19. PIATOK	Jozef
5. PIATOK	Fridrich	20. SOBOTA	Klaudia
6. SOBOTA	Viktor	21. NEDELA	Eubomír
7. NEDELA	Pavol	22. PONDELOK	Bohuslav
8. PONDELOK	Beata	23. UTOROK	Pelagia
9. UTOROK	Katarína	24. STREDA	Marek
10. STREDA	Marcel	25. STVRTOUK	Mária
11. STVRTOUK	Konštantín	26. PIATOK	Teodor
12. PIATOK	Gregor	27. SOBOTA	Ernest
13. SOBOTA	Kristína	28. NEDELA	Angela
14. NEDELA	Matilda	29. PONDELOK	Viktória
15. PONDELOK	Klement	30. UTOROK	Amélia
		31. STREDA	Kornélia

1. marca	vých. sl. 6.24 záp. sl. 17.14	vých. m. 7.27 záp. m. 23.34
15. marca	vých. sl. 5.52 záp. sl. 17.39	vých. m. 21.52 záp. m. 6.22

APRIL — DUBEN

1. STVRTOUK	Teodor	9. PIATOK	Mária
2. PIATOK	František	10. SOBOTA	Michal
3. SOBOTA	Richard	11. NEDELA	Veľkonočná nedele
4. NEDELA	Václav	12. PONDELOK	Veľkonočný pondelok
5. PONDELOK	Irena	13. UTOROK	Hermenegilda
6. UTOROK	Celestina	14. STREDA	Justína
7. STREDA	Donata	15. STVRTOUK	Anastázia

snár

Veríte snom? Nie? Ani my neveríme. Ale predsa každý z nás sa niekedy pozrie do snára. Aj keď to pokladá za predstúpok našich bátiečiek. Konečne ved' je to iba zábava!

Tuláč — čoskoro opustí svoj domov. Ústa veľké mat — máš ľuču. — v nemoci otvárat — smrteľné nebezpečie. Voly zapriahnuté — máš mocných priateľov — vidieť zabijat — tvora existencia je zaistená. — vidieť hnati — veľa námahu. — vidieť skákat — budeš verne milovaný. — tisťa — čakaj skoré šťastie. — chudé — zlé časy pre teba. — báť sa ich — neverni kamaráti. — jest ich mäso — dobré obchodné spojenie. Záhrada, nachádzat sa v nej — blaženosť. — pracovať v nej — dosiahané úspech. — veľa kvetín v nej — tvor majetok sa rozmnosi. — zanedbaná — obkllopujú ta zli poradcovia. — s vysokým plotom — odrieknutá návšteva. Zbrane vidieť — si hrdý. — mat — budeš sa hádat. — počut riňať — si ťubezny. — cvičiť sa v užívaní — budeš poctený. — vidieť kovat zlé časy. — rozbijať — bezmocnosť voči nepriateľom. Zvieratá krotit — sporný zisk, úspech. — počut hororit — niekto ta predbehne. — krmíť — šťastie. — vypchátať — zneponkuje ta nebezpečie. — diťa — ťažkosti v práci. — v pase vidieť — máš verných priateľov. Zelezlo v tyčiach —

Zostala som bez muža a běnácia, matke na kriku s tím synkom, ked som sa istého dňa pred obchodným domom B. svojou spolužačkou Ljiljanou vičovou. V rozhovore mi povídala v Taliansku a že sa má náležne". Má veľký plát. Teraz možnosť, aby som išla aj ja som chcela pracovať u niektoj, ktorý je „vynikajúci“ človek.

Všimla som si, že má na sebe šaty a šperky. Pravda, chceli som sa stretnúť v Belehrade. — Práca začína o deviatej trvá do štvrtej rána, — povedal teror cestou. — Po vystúpení posedíte s hostami, vypíti si covat s nimi. Prinádzene, totiž zvlášť, podľa útraty hosta percentá. Za flasu šampanského neš tisíc lir a za pohár — ; — Moja priateľka nehovorila. — Dobre, dobre, dohovoríť Cilliendom, tvojim budúcim rom.

„fenome-
nem“ vraj mam
— ak by
mamažera,
vedala, že
je bezvý-
sme dlho
chybovala
sa vydali
m „balet-
Milána.
večer a
al mi Pe-
si musíš
a zatan-
sa platiť
dostaneš
ho dosta-
sto lir.
ilia nič o
it...
me sa s
manaže-
ry preveradili
ila som v
y štastnej
ndo s Ju-
íťali ma
septembra
budem v
u istého
Keď pridu
a k nim.
vodili po
pali. Už
dšená tý-
ného dňa
v Eduardo
k, Eduard-
vdačnosti
malá. My,
v zmluve
ne navzá-
v zmluve
odškod-
Dalej je
te ide na
podmienky
a zmluvu.
li na um-
dala pred
dpisuj n-

Jakú zmluvu, ktorú berte? O niekoľko dní čäť a spoločne drie nedáteko. Vystupovali súbe. Prvý večer, tupa, sedela són prišiel Eduardo. — Valeria, tu chcel zožnámiť všetkými zrezeno najviac. Odísia són k siatnika, dobre vobdobne s plným

šampanské. Za zriadeného nápoja tancoval. Ked som rie, host sa pok dovolila som mi ucho. Pozrela si som mu také, že to všetko videl vriem od izby, jest a pit. Jeho reči som že som ho ešte nevylahčil. Na druhý deň rávno, či je v zmluvu záväznom konanom smelechom mi taká klauzula, skupinou chodí ma Eduardo buď vyplati ani týči.

BITKA PATRIU

Len teraz som dostala do pascie nevytiahnem. Címyšienka, ktorá som ihned matila aké mám neprivedela, ľebo ešte nevedela, že dobrodružstva, druhý kontinent. Nemohla sám bol u Eduarda.

sim vám povedať, že Valjina matka je tazko chorá. Chce este naposledy viť dieť dcéru. Pustte ju, nech ide za ňou popoluďní, — povedal Eduard a tresco sluchátko.

Plačky som opustila Eduardovu izbu. Povedala som všetkým dievčatám, že mám tažko nemocnú matku a Eduarda má nechce pustiť. Prejavili trochu súcitu a prosili Eduarda, aby ma pustil. Lenže on mal so mnou iné plány. Nume chcel zarobiť veľké peniaze.

Večer o siedmej sa zase ohlašli otcovia. Povedali mi, že z Nemeckej pripravia dva novinári z Neue Illustrierté Revue. Zaujimal ich môj osud a siu bili, že sa pokúsia dosťať ma z Bejti rútu.

Prešeli dva dni. Sedela som s ostatnými dievčatami na schodoch hotela na popoluďajšom slnku, keď k nám prišiel jeden mladík a po anglicky nás opýtal, ktorá z nás je Valja. Bolo to jeden z tých novinárov. Odviedli ho k Eduardovi, ktorý sedel pri pulte a pil martini. Keď nás uviedol v zrkadle nad pultom, pomaly sa otvorili.

— Eduardo, toto je môj snubenc, — predstavila som mu novinára. — Matka ho posila za tebou, aby dohovorili tie veci okolo kľauzuly zmluvy a mojich dlhov.

— Nechce sa mi teraz o tom hovoriť, — povedal Eduardo kyslo. — Potom právame sa inokedy.

— O.K. Pustili by ste ju, aby sa so mnou naobedovala? — opýtal sa novinár.

— V poriadku, ale privedeť ju dñe piatej späť.

CHCÚ MA VYSLOBODIŤ

Bolo to po prvý raz, čo som sa do stala von bez Eduardovho dozoru. Pravda, pas mal stále on, pretože dom bre vedel, že bez neho nemôžem odísť zo Libanonu. Existuje tam predpis, že vedúci skupiny, ktorý pri prichode do krajinu podpísal nejaký dokument, musí ho za každé dievča podpísat až pri odchode. Klaus, tak sa volal ten novinár, ma odviadol do blízkej reštaurácie a zoznánil ma so svojím priateľom Dieterom, fotografom.

O piatej som sa vrátila do hotelu. Klaus požadal Eduarda, aby mu ukáňal zmluvu. Prečítal ju a po nemecky mi povedal, že v zmluve nie je nijak zmienka o tom, že by som mala platiť odskodené — to znamenalo, že som mohla slobodná aj bez platenia tých vydriev dušských peňazí. Vtom ale urobil obrovský chybú: zmluvu vrátil Eduardovi, ktorý vytiahol z wrecka pas.

— Pane, som ochotný na kompromis. V tomto pase sú dva lísky: na jednom z nich je môj súhlas, že Valja môžu íst kam chce a druhý lístok je zoznam mojich pohľadávok, 3000 DM. A mi dáte tie peniaze, je voľná...

VÝSTREL
BRIGITTA
BARDOT

asopis Ici Paris pri
mili klebetu: Brigitta.
á (36-ročná) sa tají
ila a uzáverla ma-
tatričkom Gillom.
t rokov mladom.
Svadba sa konala
d dievčinku na Korzíkách
uverejnenia tejto
až dodnes svetom
edla na túto tému
verziu. Aj keďže je
maju zaujímavnejší kom-
azujú tento fakt.

Brigitta sa pri uza-
jích manželstiev vždy
a nepočítajme. A
dchádzajúcich
ich význam predchádzajú-
tedovali podobné
rvy manžel Bardot
ter Vadim, pôvodne
ročny). Druhým
vovlasej zvodený
Jacques
ti v poradí bol
výboj. Günther Sach-
o troch legálnych
e nelegálnych, r-
no predpokladat,
ní študent politick-
bil B. B. opäť par-
k Gilles už dva r-
e kroky Brigitty.
ako dobre cviče-
ba, všetko, čo mu
vlastne bez zame-
rick je jednoduch-
muž Hadam je to
io zamestnanie.
iektori hovoria, že
otec je pekár, in-

ky
ovej

ryvý uve-
a Bardo-
ne zoso-
nželstvo
o jede-
štu-
a v ma-
e!
to sprá-
ová tlač
i tisíc a
vzámejší
mentori-
za mož-
ataváraní
dy sprá-
kí pri jej
manžel-
idzali a
rébusy.
lovej bol
om Rus
manželom
ne bol
Charrier. -
nemecký
cis.
a hádam
manželov
že 25-
ých vied
hou. Pa-
ňoky sle-
Chodí za
ný psik:
Brigitta
emá ešté
kúšku a
estmania.
o Bright-
pre nie-
e Patri-
í tvrdia,

né strážca ga-
te je žiarlivý,
Celkom iste
Brigitta rozká-
te na Korzike

poslúcha. Ne-
plavovlasá ča-
kéhokolvek
od Vadima k
od Trentigata
v videla Sašu
a Sammy Freya
oba Zaguriho,
r si kvôli Bri-
na rukách zí-
sa Sachsa sa
o, aby zistala
občianstvo. V
deľi Brigitte v
s Gigim Ric-
a synom lo-
dal: „
la a skoro by
lom Bardoto-
u lepšie spoz-
n, že by to bo-
Brigitte je
bojím!“
bačka Brigitty a
vori:

titu aj Patric-
ny, uzavretý.
všetci veľmi
everím, že to
dľho trvat.
ta, rada robi
trick jej mo-
uje. Ked jej
at, odhodi ho.
berá, ved má

VÝSTRELKY

BRIGITTY

BARDOTOVÉ!

